

Somnium eiusdem de .vii. speciebus
formosis et de septem alijs de formi-
bus. .xxxv.

Somnium pollutionis nocturne .
xxxij.

Somnium de pane ordeaceo et s-
cinericio de scedete in castra madya
p que delictus est gladius gedo-
nis .xxxiij.

Somnium nabuchodonosor de sta-
tua magna et varia .xxxviij.

Somnium eiusdem de arbore pro-
cera .xxxviij.

Somnium danielis de .iiii. vetis
et de .iiii. bestijs monstruosis sus-
gentibus ce mari .xxxix.

Explicite tabula exemplorum li-
bri septimi

Incipit prologus libri septimi.

IOVIS fuerit i-
ter vos propheta dñi.
in visione appare-
bo ei. a p somnium
loquar ad illu. Nu-
meri. xij. Quia a
deo homo videtur est. ad quedam fi-
nem supernaturalē q̄ apprehensionē
rationis excedit. fm illis **Ysa. lxxij.**
Oculus nō vidit deus absq̄ te que
p̄parasti expectantibus te. Finem
aut oportet esse precognitū hys q̄
habent actiones suas dirigē i ipsū
Pluraq̄ alia cognosci oportet que
ad dictum finē expediunt. vt sūt
articuli fidei vel grē sacramēta ad
quorū etiā apprehensionē nō sufficit
ratio natural. Necessariū proorsu
it homini ad salutē vt de huiusmoī
tā sublimibus rebus erridiretur a
deo Vñ dicitur Ecclesiastici tercio
Plurima supra sensum hominis o-
stēsa sunt tibi. S3 quia lex diuina

tis est factissima prout beatus **Sy-**
onius docet. oportet q̄ reducan-
tur infima per media i suprema. p̄-
fatorū misteriorū noticia non ē ime-
diata q̄bulibet a deo inspirata. s̄
quibusdam primum sublimiorib⁹
vitis. qui prophete vocati sunt et
eis mediantib⁹ ad alios deriuata
Vnde prophete olim videntes v̄ban-
tur. quia videbant quedā que ce-
teri non videbant. **Modus** igitur
inspiracionis prophetice quo sc̄z de p̄fa-
tis misterijs diuinitus sunt edocti
duplex in verbis p̄positis fuisse de-
claratur. Nam aut eis vigilātib⁹
per visionem innotuerunt oracula
quemadmodū tangit primo cum
dicit. **Si fuerit inter vos propheta**
domini p̄ visionē apparbo ei. Aut
eis dormientib⁹ per somniorū ap-
paruerē fantasmata quemadmodū
subiungit dicens. Aut p̄ somnium
loquar ad illum. Porro illa q̄ per
visionem oracula vigilantibus ap-
paruerē prophetis. quandoq̄ quidē
per quasdam formas sensibiles ex-
terioribus representabantur aspe-
ctib⁹. et sic ad sensū danieli appa-
ruit. sic et **Baltasar** man⁹ q̄dam i
pariete scribēs. **Jan. v.** **Quādoq̄**
vero per ymaginarias formas eis
ostensa sunt. siue omnino diuinitus
impressas et non per sensus accep-
tas. vt puta si alicui ceco nato ip̄i
inerentur in ymaginatione colorū
similitudines. Aut etiam ordiatas
diuinitus ex hys que sunt a sensib⁹
accepte. sicut **Iheremias** vidit ollā
a facie aquiloms succensam. vt ha-
betur **Iheremie primo.** **Quādoq̄**
vero per intelligibiles formas mē-
tib⁹ eorū impressas illis innotuerunt.
vt in illis precipue patet. qui sciē-
tia vel sapientia infusa a deo accep-
rūt. velut salomon et apostoli. Et

hinc est q̄ **Aug⁹** distinguit tripli-
cem visionē. sc̄z sēsbilēz. ymagma-
riā. et itellectualē. **Sed** notanduz
est q̄ in visione sēsbili vel itellectu-
ali prophete siue videntes ipsi ne-
quaq̄ abstraherantur a sensibus.
cum aliquid per sensibiles species
mentū representabatur p̄phete. siue
huiusmodi spēs essent ad hoc speci-
aliter diuinitus forte. sicut fuit ru-
bus addens ostensus moyfi. siue p̄
alias causas eēnt in esse producte.
sed secundum p̄uidentiā dei ad de-
signandum p̄phetice aliq̄ ordia-
te. sicut per archaz noe cristi signi-
ficabatur ecclesia. **Sic** non erat ne-
cesse vt alienatio fieret ab exteri-
oribus sensibus per hoc q̄ p̄phete
mentis illustrabat itelligibili luīne.
aut iformabat speciebus itelligibili-
bus. q̄z i nobis p̄fectū iudiciū itelle-
ct⁹ hētur p̄ uersionē ad sēsbilia q̄
sūt p̄me nostre cognitionis p̄ncipi-
a. **Sz** cū reuelatio fiebat p̄phetica p̄
formas ymaginarias. necesse erat
fieri abstractionē a sēsbilibus. vt
talis apparitio fātaistica non refer-
retur ad ea que exterius sēsbiebāt.
Sed adhuc abstractio talis a sēsbili-
bus sic q̄nq̄ fiebat p̄fecte. vt ipse
p̄pheta abstract⁹ nichil penitus p̄-
ciperet sensibus. **Quandoq̄** vero i
p̄fecte fiebat. ita vt aliquid sensu
perceperet. sed non plene discerne-
r̄ ea que percipiebat exterius ab
his que ymaginabiliter intrinsec⁹
videbat. **Vnde** Augustinus dicit.
xij. super Gen. **Sic** videntur que
spiritu sunt ymagines corporū quē
admodū corpora per corp⁹. vt sicut
cernatur et aliquis homo p̄sens et
absens aliis spiritu tanq̄ oculis.
Talis tamen alienatio sensuum
non fiebat in ipsis cum aliqua ior-
dinatione nature. sicut in furiosis

vel arreptiens accidit. sed cum mo-
destia debita et ordine fiebat. aliqui
quidem propter contemplationis
vehementiam sicut de **Petto** legitur
Actuum de cō. q̄ dū ipse oraret in
cenaculo factus est i excessu men-
tis et cetera. **Aliquādo** vero fiebat
diuina virtute rapiente. secunduz
illud **Ezechiel.** **Facta** est super euz
ibi manus domini etc. **Circa** illa ve-
ro que per sompniorum fantasma-
ta hominibus innotescunt. est usu-
per attendendum. q̄ sompnia sep-
tem ex causis generaliter in homi-
nibus fiunt. **Quandoq̄** enim con-
tingunt sompnia ex diuina reuela-
tione. **Deus** em̄ angeloz ministeri-
o nō nunq̄ quedaz in somnis homi-
nibus reuelat. **Vnde** **Job.** xxxij.
dicitur q̄ per sompnuz in visione
nocturna q̄n irruit sopor sup hoīes
et dormiūt i lectulo. tūc aperit au-
res virozū et erudiens eos instruit
disciplina. **Et** aduertendū est q̄ hu-
iusmodi sompnia q̄nq̄ ostendūtur
exp̄ssa et apta. sic **Mat.** ij. d̄ q̄ an-
gel⁹ d̄m apparuit i somnis **Joseph**
dicens. **Surge** et accipe pueruz et
m̄rem euz et fuge i egyptū etc. **Quā-**
doq̄ vero sūt methaphorica s̄b qui-
buldā s̄bilibus visa. sicut patet **Ju-**
dicū. viij. de somnio cuiusdam de ca-
stris madiaz qd̄ gedon audiuit. i
qua vt ibidē exponit s̄b s̄bilitudine
ordeach panis ipsius gedonis gla-
dius est ostensus. **Dicit** autem be-
atus **Gre.** q̄ sancti viri talia somni-
a que i eis d̄mitus fiunt a somnijs
alijs que vel fiunt ex illusiōibus de-
monū. vel ex alia causa pueniūt.
quodā sapore intimo vt nō decipiā-
tur discernūt. **Quāq̄** autē contingūt
sompnia ex demonuz inimissione.
quia non nunq̄ operatione demo-
num alique fātaſie hoīb⁹ apparēt i

quibus eis aliqua reuelant. in tōū
quidem de spūalibus interdū vero
de corporalibus que tñ ipsis homi
nibus coit sunt occulta. et nō solū
de presētibz. sed etiam de futuris
et precipue illis hominibz qui cuj
eis hnt pacta illicita tacita vel ex
pressa. **Cum** em̄ intellāus demo
monū sit ordine nature superior q̄
intellāus humanus. quedā cogno
scunt demones sua naturali notici
a que sūt ab hōim cogitiōe remo
ta. et talia nō nūq̄ hōibz per sōp
nia reuelāt. **Aliquādo** q̄d illa fu
tura. quoz scz ipsi idē postea sunt
causa l' ea quoz signa prenoscūt.
que tam hōibz sūt occulta. **Immit**
tūt q̄ demones intōūz quedā sōp
nia vera vt magis eis fides preste
tur. aliquādo vero sōpnia falsa et
deceptoria quibz scz ofiōtes ī illis
turpit̄ illuduntur. **ap̄t** q̄d d̄ **Eccl̄.**
xxij. q̄ multos errare fecerit sōp
nia. et exciderūt sperantes ī illis
Quāq̄ at̄ causantur sōpnia ex cele
sti ipressione. **Cū** enim celestia cor
pora cause sint effectū naturaliz
qui ī istis inferioribz sunt p mo
tū suū et lumē. relinquūtur ex im
pessione ipsoz q̄dā dispositiones
ī aere filēs illis effectibz q̄ postea cō
tingūt. q̄ q̄dē dispositiōes ī sōpno
mediāte eodē aere ad caput dormi
entis peruēniunt eiusqz ymagina
tionē imutāt. ita vt ex impressio
ne huiusmodi a corpibz causata cele
stibus eidē dormiēti aliq̄ fatāsie ap
pareāt celestiu dispositiōi oformes.
et sic a dormiētibz ex ipressiōe ce
lestium corporū futuri q̄dam sōpni
antur euētus. q̄ scz ex v̄tute ipsoz
causari natūalit̄ possunt vt sūt scz
tempestates et pluuie et humano
rū egritudines corporū. et etiā rez
sterilitates ceteraqz ipsis similia. q̄

celestium causalitati s̄bdunt. **Percei**
piuntur aut̄ immutationes p̄dicte
precipue ī sōpno. qz tūc sopitis
actiōibz sensuum et intellāis opa
tione vacāte. ac etiā tumultu vel
strepitu exteriorum occupationūz
cessante fantasia magis viget. **Pa**
tet igitur qz hec sōpnia ab hīs q̄ fi
unt ex inspiratione diuina dupli
citer distinguuntur. **Primo** q̄d q̄
hec non possunt esse vera signa nisi
tantum illoz euētū quoz ipa ce
lestia corpa cause sunt. sed illa que
causantur a deo inspirante possūt
esse de q̄buscūqz. **Sed** qz illa etiāz
quandocqz deficiunt precipue cca
actus humanos. siue qz act⁹ hūam
ex libero p̄cedūt arbitrio q̄ cele
stium dñationi non s̄bditur. siue
q̄a homo sapiens per prouidentia
suā intōū etiā p̄t ipsarū causarum
celestiu ipressiōibz obuiare. **Vnde**
Ptholome⁹ ī Centilogio dicit. qz a
nim⁹ sapiētis iuuat et ipedit cele
ste effectū. **Sed** illa sōpnia q̄ imittū
tur a deo deficere n̄ possūt. hec em̄z
ad p̄phetiā p̄tinēt. de q̄ **Casiodor⁹**
dicit. qz p̄phetia ē diuina inspiratio
rerū euētus immobili veritate denū
ciās. **Quāq̄** q̄ sōpnia hōim ex p̄ce
dētibz cogitatioibz siue locutioibz
oriunt̄. occurrūt em̄ dormiēti fatā
mata ouemētia vel filia eis circa q̄
eiz cogitatio vel locutio fuit ī vigi
lia imozata. et qz taliū sōpnoz cau
sa nō ē causa futuroz euētū. id
circo huiusmodi sōpnia p accidēs se
hnt ad ipos euētus futuros. vñ si
sil̄ caurrāt erit q̄d casualē. **Sz** notā
dū qz intōū ī sōpno p̄cedēt cogita
tū hōis reuelatio diuina respōdet. ita
qz h̄m **Gre.** quāqz sūt hōi sōpnia ex
rogitatioe fil̄ et reuelatiōe. et tale
fuit sōpniū nabuchodonosor q̄d ha
buit de statua. **Vñ** **daniel** dixit ei

Tu rex cepisti cogitare in stratu tuo quid esset futurum post haec. et qui reuelat misteria ostendit tibi quae futurae sunt. ae. Daniel. 1. Et tunc huiusmodi somnia vera sunt et in prophetia misteria reputantur. quoniam ille qui talia somniat propheta non dicatur. Quae vero somnia sunt ex intrinseca affectione. siue talis affectio sit circa spiritualia. sicut studiosus somniat de lectione vel disputacione. siue sit circa corporalia. sicut auarus de pecunia somniat. et homo famelicus de cibo. et sic de similibus. Et huiusmodi somnia ostenduntur siue a praedicta per accidens se habent ad ipsos futuros euentus. et casualiter occurrunt cum eis. quia solus indicantia sunt extrinsecas affectiones praexistentes. Quia doctus autem somnia causantur ex studio et exercitacione. Nam artifices et officiales frequenter habent somnia de artificibus vel officiis suis. Nam quando dispositio a liquidatione operationum praedit in vigilia. tunc motus dispositio eiusdem est tunc in somno aliquando ponuntur vel representant ipsam operationem. et ad hunc modum etiam somnia referuntur quae ex aliqua praedicta sollicitudine generantur. sicut de mulieribus quae de viris absentibus multum sollicitantur non nunquam accidunt somnia de reditu ipsorum. et ita de similibus. Quando quoque vero contingunt somnia ex corporali dispositione. Nam ex interiori dispositione corporis formantur aliquando motus in fatalia dormientis eidem dispositioni ueniens. sicut non nunquam homini in quo frigidus humor habundat occurrunt et apparent in sompnis quod sit in aqua vel in uice. et propterea dicuntur medici quod ad interiori dispositione corporis cognoscenda est attendendum ad somnia. possunt igitur huiusmodi somnia vera significatione habere non solum de dispositione praedicta sed etiam de euentu inuicem ut scilicet

future seu etiam effectus cuiuslibet. ad quem huius cause virtus se extendere potest. Quia igitur in praedictis libris sunt de rebus sensibilibus exempla introducta. Restat nunc secundum ordinem a principio libri promissum de rebus ymaginabilibus aliisque similitudines ponere. Et quia omnia generaliter somnia per formas ymaginarias sunt. quod nichil sunt aliud somnia quam fatalis materia apparentia. id est quae forme rerum ymaginarie intrinsece apparentes. Et quod etiam visiones ut deum est per formas huiusmodi sunt. unde visiones ymaginarie a doctoribus appellantur. Idcirco in hoc. vii. li. de visionibus ymaginariis et sompnis que diuina scriptura recitat exempla iouentur. quoniam enim ex visionibus falsis et ex sompnis plerumque fallacibus multi decipiuntur. propter quod. Eccl. xxxiii. 22. Vana spes et mediocrius insensato viro. et somnia extollunt imprudentes. Quasi qui apprehendit umbram et persequitur ventum. sic et qui attendit ad visa mendacia. Ille tamen visiones vel sompnia que sacra scriptura refert. cum ex diuina reuelatione prouenerint fallacia vel vanitatem non continent. sed veritate et utilitate sunt plena. quia vero ut ex dictis apparet ex diuisis aliquando causis de quibusdam futuris effectibus tamen vera quam metaphorica somnia promouentur. Idcirco a patris Philis de interpretacionis huiusmodi sompnis per modum artis regule sunt inuenta quae etiam a sacris doctoribus in aliquibus approbantur. Unde etiam Aristoteles in fine tractatus sui de diuinationibus sompniorum breuiter licet vobis ostendit quod est artificiosissimus iudex ad somnia exponendum. Quare nos iter sompniorum exempla que de sacra scriptura ponemus. etiam de significationibus varis ostensum sompniorum non asserendo sed referendo tamen de affectionibus

aliquas et notulas inferem⁹. **N**az interpretaciones apte similitudinariū sōpniōz. etiā si quis illas credē non velit. ad hoc tamē predicato ribus vtilis esse possunt. q̄ eis viā et modū apiant ad sacre scripturē methaforas aptius exponendū. cum tā sēpturarū q̄ sōpniōz me thafore p adaptaciones qualdā o gruas exponantur. Sicut etiā in sacra sēptura apparz de illis sōpnijs que ioseph et daniel iē preta ti sunt. Licet igitur in int̄pretatio nibus talibus cōium sōpniōz non sit quo ad res sōpniatas fides adhi benda defacili. modū tamē adap tatiōis attēdere. qui fit per similitu dines o gruas sacre sēpturē docto ribz vtile re piē. **M**odū at̄ in superi oribz habitū in hys etiā exemplis seruabim⁹. exēpla scz sub capitul varijs. et capitula vel materias sub alphabeti levis ex ordine collo cantes.

Capitulum i.

Angeli quedā de diuinis secre tis nob̄ reuelāt. et q̄dā nob̄ occultāt. q̄d ostēdit ex visi onē imagiaria ysaie. que habet y saie. vi. Vbi vidit dñm sedentē su per solū excelsū et eleuatū. et ple na eāt om̄s dom⁹ maiestate ei⁹. et ea que sub ipso erāt replebant templū. et seraphim stabāt super il lū. sex ale vii. a. vi. alteri. duabz relabāt faciem eius. et duabz rela bāt pedes eius. et duabz volabāt. **H**ec enim visio a beato **I**eronio allegorice exponit̄ volente p̄ seden tē super solū excelsū et eleua tum significari anglos in q̄bus dē deus sedē. s̄m illū. **P̄s.** Qui sedes super cherubim ac. Per domū aut̄ superiorem ecclesiam triumphātē

que dei maiestate impletur. **P**er tēplum vero inferius significantur inferiores creature scz corporales q̄ in feriori modo p̄cipāt diuinā boi tatē. **D**uius aut̄ sedentis super tro nū facies dinā sigt̄ eētā. et ea q̄ in eternitate fuerunt an̄ mundi cō stitutiōne. **P**er pedes vō signt̄ ea que post mūdi cōsumationem erūt in gloria btōz et in penis dāpnato rū. **P**er media vero ea que i cursu t̄pis medi agūtur. **S**eraphim ēgo facie et pedes sedētis super t̄zonū relare dicūt. quia misteria eterne deitatis et futuē beatitudinis et mi serie eterne dāpnatiōis nobis ad plenū non reuelāt. **S**ed duabus a lis medijs volare dicūt. q̄a de hys que medio t̄pe aguntur nos q̄tuz opus est ministerio āgeloz instrui mur it̄ quos seraphi p̄matū tenēt. **V**olatus ergo eoz p̄cessum reuela tiōis i nos dēmonstrat. que etiā re ctū motū ipsoz **D**po⁹. n̄. c. de di uinis noibz noiat. **I**tem angeli al lumiat̄ur hermanito et crystallo. de quo habetur in visione ymagiari a **E**zechiel. q̄ legit̄. **E**ze. i. vbi dicit̄ Similitudo super capita animalūz firmamenti quasi aspectus cristal li horribilis. et extēti super capita eoz desup. **I**n qua quidē visione de angel s̄m expositionē **G**reg. n̄. ostendūtur. **P**rimū est eoz cel situdo ex eo q̄ dicūt eē sup capita aialū. i. sup mentes hōim sēsu vtē tium **S**umus em̄ in p̄fētū vita in cognoscendo aiales. i. sēhualēs. q̄a om̄s ntā cognitio oit̄ur a sēsu **R**ec etiā ē intelligere sine fantasmate. vñ qz ipsi angeli q̄ sūt p̄mitus icor porei neqz sēsu app̄hēdūt. neqz eti ā fatalmatibz. i. ymagiarijs formis ep̄ntari hnt̄ **H**ic ē qz eoz natuē su p̄ capita alū sūt **V**ñ de ipis **P**h̄s

dicit. **Methaphisice**. q̄ ita se hēt
intellcus noster ad eos sicut oculi
noctioracis ad lumē solis. qz scz p
ut sunt in sc̄ipis nobis q̄ aiales fu
mus. i. qui sensuales existimus in
cognoscibiles sunt. q̄p̄ i se maīse
stissimi sint. **Secdo** oñditur eoz pul
chritudo. **Habēt** em̄ āgeli duplicēz
pulchritudinē. vnā ex natura. aliā
ex grā. ppter pulchritudinēz ergo
nati ē hnt silitudinē firmamētī. vn̄
et appellāt hic silitudo firmamētī.
Firmamentū em̄. i. celū stellatū ha
bz puritatē. claritatē. a icorrupti
bilitatē. **Et** i hys tribus cōsistit na
turalis pulchritudo āgeloz. scz in
puritate sbe. i claritate itelligētie.
a ppetuitate vite. **Vn̄** p̄t p̄muaz a
btō **Opomiso** vocāt āgeli specula.
p̄t scdm vocantē luīna. terciū v̄o
hēt āgel⁹ qz ē itellcūal sba. qz sicut
dicit **Opomiso** itellcūales sbe vitaz
hnt idēficiētē ab vniuersa corrupti
one materia et gnatiōe mūde exi
stentes. s̄ adhuc p̄t pleitudinēz grē
āgeli assilāt cristallo. **Et** idēo dicit
q̄si aspūs cristalli. **Licz** em̄ cristal
lus ex fluida et mobili aq̄ sumat. p̄
petua tñ vigoris duricie solidat. **Sic**
licz āgelica natura p̄mo p̄ liberuz
arbitriū fuerit mobil creata. i hys
tñ q̄ n̄ cecidēt p̄ aditoris grāz imo
bilitē cōsmata. **Tercio** q̄ oñditur
eoz fortitudo cū addit. horribilis.
fortitudo em̄ āgeloz tāta ē vt mēi
to nob̄ i corruptiōe potīs horribil
dicat. i. expauescēda et tribil. sicut
Greḡ. expōit. **Nā** pecōib⁹ ab eis
percutiendis nō solum timēda. sed
etiā exhorēda ē. s̄ sicut ē exhorē
da et dura malis. sic inuenit̄ larga
et benefica bonis. **Et** idēo subdit.
et extēti scz ad iustos **Dicuntur** eti
am esse velut cristalli⁹ extentus. scz
quia eorum virtus extēdit se ad o

ne tempus. non enim minoratur
in eis ex longo tempore siue ex se
mo sicut debilitatur fortitudo hūa
na. **Itē** extendit se ad oñe corpus.
qz oia corpora quo ad motū localē
angelis obediunt ad nutū. vt **Au**
g⁹. dicit. **Quarto** inuitur etiā eoz
btitudo ex eo qz sup̄ capita alium
adhuc esse memorantur. **Bis** em̄z
p̄pheta hōc dicit. vt ex primo osten
datur sublimitas nature. vt supra
ostensū ē. ex scdo iōprehensibilitas
glorie. **Quis** enim vt **Greḡ.** dicit
in carne corruptibili positus mēte
cōphendere valeat que est āgeloz i
effabil a sine fine leticia. q̄ btitudo
sine defectu. vultuz videre creato
ris. atqz in eius delectatione sine i
mutatione persistere. super capita
ergo animalium sunt. qz nūc eoz
gaudia sēfū nrārū mē tū excedūt.

Capitulum. n.

Hereticam qui antixpm se
quent erūt similes illis lo
cūstis de quibus habetur i
visione beati **Johannis Apocalip̄**
ix. **Vbi** dicit. qz vidit similitudines
locustarum que erant similes eqs
paratis in prehuaz. et super capita
earū tānq̄ corone similes auro. et
facies earum sicut facies hōim. et
hēbāt capillos sic capillos mulierū.
et dētes earū sicut leonum erant.
et habebant loricas sicut loricas
ferreas. et vox alarum earum sicut
vox curruum equorum multorum
currentium in bellum. et habebāt
caudas similes scorpionibus. et a
culei erant in caudis earum. ptās
earz nocere hominibus mētib⁹. v.
et hēbant super se regem angelum
abyssi. cui nomen hebrayce laaba
don. grece autem apollion. et la
tine habēs nomē extēmnās. **In** hac

enim visione tanguntur. xi. condi-
 tiones antixpianorum. **P**rima erit de-
 siderium nocendi. **V**nde dicit qd il-
 le locuste scz ymaginarie per quas
 representabantur antixpiani erant
 similes equis ac. **Q**ui primo ideo
 locuste vocantur quia salient i al-
 tum per superbiam. et cadent in ter-
 ram per auaritiam. **P**lus enim di-
 ligunt terrena qd celestia qd signifi-
 cant erura locustaru que sunt retro
 longiora. **T**ales sunt modo in ec-
 clesia multi doctores et predica-
 tores. **V**nde **Rauz. in. Custodes tui qd**
si locuste. et paruuli tui quasi locu-
ste locustarum. Iob. i. Residuum
eruce comedit locusta. per erucam
enim intelligitur humana corrup-
tio que mores deprauat. et quida
non corrumpuntur malis morib9
sed decipientur ab antixpianis pre-
dicatoribus. Qui predicatoris ad
modum locustarum alte saltabunt
sed cito cadent. quia per helyam et
enoch destruetur praua doctrina
eoru. in cuius rei significationem
Johanes baptista qui est helyas ut
dicitur. Mat. xi. comedeat locu-
stas. Et hic est qd virga moysi vir-
gas magoz deuorabat. Exo. vii.
Iste ergo locuste dicit qd eant simi-
les equis paratis in prelium. qa e-
runt cum impetu et sine discretioe
currentes in calcatione electoz.
Equi enim equaliter currunt et ir-
ruunt in hostes et in ciues. et sic il-
li non attendent quos opprimunt
et conculcent. dumodo non faciunt
eoru voluntatem. Erunt ergo files
equis ppter velocitatem. atrocita-
tem. et ipetuositatem. que omnia
ostendunt desideriu nocendi et ex-
altandi nomen antixpi. **Secunda co-**
ditio erit gloria triumphu. **Vnde di-**
cit sup capita eorum. i. sup docto-

res siue principes eorum. tanq cor-
 one. i. premia vel honores pro vic-
 toria habita ptra ecclesiam tanq
 fuerit vera victoria inimicorum. si
 reuera erunt corone. i. gloria seu vi-
 ctoria de precipitatione sanctoru.
 similes auto. i. vere sapientie. quasi
 dicet. suis doctorib9 victorias at-
 tribuent. et ipsi eis premia eterna
 promittent. de hoc qd per suaz sa-
 pientiam ecclesiam vicerint. **S**ed
 reuera nec doctores eoz victoria
 nec ipsi premia eterna recipient.
 sed vtq eterna supplicia sentient.
Tercia condicio erit studium appa-
 rendi per ypochris. du dicit. et facies
 earuz sicut facies hominum. qd scz
 exterius apparebunt boni. sed inte-
 rius erunt mali. **S**unt autem in fa-
 cie hominis tria. scz oculi. nares. et
 os. in quibus notant. intelligentia.
 discretio. et eloquentia. quib9
 isti videbunt posse. ppter qd etiā ml-
 tos seducent. **V**nde facies eorum
 antixpianoz predicatoroz sicut faci-
 es hominu. i. intelligentes discreti
 et eloquentes apparebunt. sed tñ
 non vere erunt qd notat hec dicti-
 o sicut. **Q**uarta condicio erit cona-
 tus maliciam suam abscondendi.
Vnde dicit qd habebat capillos si-
 cut capillos mulieru. i. habebat cri-
 nes femineos molles in vita lucen-
 tes et apparentes et ad tram depe-
 dentes. i. quo notatur auaritia. **C**ol-
 lum tegetes. i. quo fallacia. quia
 sicut capilli tegunt turpitudinem.
 ita isti suorum morum absconderit
 impuritatem. **I**tem capilli eorum
 sut minores quos adherentes sibi
 decipient subtrahentes sibi vigore
 fidei et virtutum. subtiles i malis.
 sibi iuicem coherentes. et ad iuicem
 se defendentes. **Q**uia omnes tles
 erunt molles et fluxibiles i omne

uicium sicut mulieres. et ideo dicit. et habebant. i. habebunt capillos. i. discipulos adherentes sibi sicut capilli adheret capiti. q̄ sicut capilli mulierum molles efficiuntur et flexibiles ad omne malum. **Quinta** conditio erit crudelitas apte persecuti. **Unde** subditur. et dentes eorum sicut dentes leonum erant. q̄ si dicat. Si per boni falsi orationes et veri mali occultatione ledere non poterunt. tunc apte seuiet in electos lamantes eos et deuorantes q̄ si leones sine ulla traditione. Vel per dentes locustarum intelliguntur etiam doctores eorum q̄ exponet eis scripturas. et incidet eis panem mendacium de istis dentibus dicit **Job. xxvii.** Coteribam molas iniqui. et de dentibus illius auferibam panem. et **Eze. xxi.** Et dentes leonis dentes eius interficientes animas hominum. **Sexta** conditio est obstinatio in malo perseverandi. **Unde** dicit. q̄ habebant loriceas ferreas. i. corda in malo obstinata sententis deceptoris munita. Habebunt enim corda ita dura ut sagittis sacre scripture penetrari non possint. **Job. xli.** Cor eius indurabitur quasi lapis. et strigetur quasi mailleatoris icus. et postea subdit. Reputabit q̄ si paleas ferreas. et q̄ si lignum putridum es. non fugabit eum vir sagittarum. **Eccii. xliii.** Sicut loricea inouit se aquis. i. cordibus frigidis. et gelatis. i. peccato obstinatis. et dicit loriceas in plurali propter duriciam intellectus ad credendum verum q̄ dicit tarditas. et propter duritiam affectus ad amandum bonum que dicit frigiditas. **Septima** conditio est inordinatio clamandi. **Unde** sequitur. Et vox alarum eorum. i. rationes eorum quibus quasi quibusdam alis eleuabuntur ut iusti et sapientes credantur a multis sic vox curruum equorum multorum cur-

rentium in bellum. q̄ sicut diuersi currus diuersi unus et a diuersis equis tracti cum impetu currunt in bellis contra eandem personam. Sic autem christiani diuersi erroribus infecti. et diuersis rationibus premuniti currunt unanimiter contra ecclesiam expugnandam. quorum vox clausa et impetuosa et irrationabilis erit et multiplex erit. **Unde** figuratur **Judicium. xv.** Per multas caudas vulpium inuicem ligatas. sed habentium fauces diuersas. **Octaua** conditio erit astucia decepti. **Unde** subditur q̄ habebant caudas siles scorpionibus. i. doctrinas blandas et deceptorias. **Psalm. ix.** propheta dicens mendacium ipse est cauda. vel caudas vocat principes illius temporis qui ad modum caudarum blandiendo et terrendo multos pervertunt. quas caudas autem christiani sibi associabunt contra ecclesiam pugnantes. **Non** conditio violentia malum defendendi quod fiet per potentiam principum et astutiam pseudo predicatorum. **Unde** sequitur. et aculei erant in caudis eorum. i. in principibus illius temporis. vel aculei in caudis. i. blandicie argucie. et astucie in fine predicationis eorum. Sicut enim aculeis pungitur equus vel asinus ne recalcitret. Sic predicator falsi sanctos illos qui tunc temporis erunt arguens et blandiens pungent quibus possint mouere eos a vera via. et a recto tramite facere deuiare. sed frustra iacitur et tunc ante oculos pennatorum. ut dicitur **Proverbum. i.** **Decimo** ostenditur in quo habent potentiam nocendi. **Unde** sequitur. potestas nocendi hominibus secundum carnalibus mensuris. v. secundum quicquid sensus corporis quibus peccat. **Alia** tamen lex habet mensuris sex. i. sex etatibus seculi in quibus dei promissio etiam electi tribulantur. **In** septima autem erunt securi. **Deuter. xv.** Cum sex annis serui erit tibi

in vñ dimittes eum liberū. Vnde
 cima cōditio est instigatio siue sug-
 gestio dyaboli. Ipso enim pcurate
 et instigante facient hec pncipes &
 pseudo pdicatores. Vñ consequen-
 ter oñditur q̄les erūt pseudo predi-
 catores. et ad qd tendent scilz ad
 oppressionem sanctorū qd quidem
 poterunt dyaboli auxilio. Vñ sub-
 dit q̄ habebāt sup se regē. nō qz
 ipse eos regat. sed quia eis domi-
 nabitur. **Job. xli.** Ipse est rex super
 omnes filios superbie. angeluz a
 byssi. i. dyabolū qui est de abyssō in-
 fermi. i. sine bisso et candore omnis
 homi. et si aliquando se trāffigurat
 i angelum lucis. **Corin. xij.** Cui no-
 men hebraice laabaddon. aliqui li-
 bri habent habaddon. sed vera litte-
 ra est laabaddon. Vnde **Ihēz.** dicit
 q̄ laabaddon hebraicum est & inter-
 pretatur exterminans. Et ideo de-
 bet dici laabaddon & non habaddon.
 grece aut apollion qd interpretat̄
 latine exterminans. Vnde tres lin-
 guas precipue ponit. vt i omni lin-
 gua verba dyaboli intellecta vite-
 tur. Et hoc p̄cipuū est. qz in illa tri-
 plici lingua euāgelica doctrina sc̄p-
 ta est. **Matheus** enim in lingua he-
 braice. **Lucas** et **Johānes** in gre-
 ca. **Marcus** vero in latina sc̄pserūt
 euangelia. Vnde et titulus crucis
 hac triplici lingua scriptus fuit **Jo.
 xix.** In omni autem lingua nomē
 dyaboli d̄z ext̄minās. qz de oibz ali-
 qd ext̄minat. i. extra t̄minos catho-
 licę fidei pot̄. et i t̄rā ext̄minij. i. i
 infernū q̄si exules a pat̄a sua rele-
 gat. **P̄s.** Ext̄minauit eū aper de sil-
 ua. i. at̄ xpc q̄ d̄z aper ppter ferocita-
 tē. siluaticus autem siue siluester d̄z
 ppter ihumānitatem. **Sap. iij.** Ab
 itinē iusto abierūt i ext̄minū. i. in
 infernū. **Capitulum iij.**

Apostoli & apostolici viri af-
 simulantur illis equis q̄ de-
 scribuntur in visione yma-
 ginaria. que h̄etur **Zach. i.** vbi dici-
 tur. Vidi p̄ noctē & ecce vir ascē-
 dens super equum rufuz. & ip̄e sta-
 bat inter mirteta que erant in p̄fū-
 do. et post eū equi rufi et varij et
 albi. Hanc enim visionē glosa sic
 expōit. Dicit enim q̄ p̄ noctē in
 qua cernit̄ visio. significatur miste-
 riorum obscuritas. Vir autem sup
 equum rufum saluator noster est.
 cuius vestimenta. i. caro rubea est
 sanguine passiōis. qui sicut hic ad
 huc passibilis in equo rufo ostēdi-
 tur. ita in **Apocalipsi** iam resuscita-
 tus in albis demonstrat̄. Sic stat
 inter mirteta. i. angelicas potesta-
 tes. que erant in p̄fundo. qz adhuc
 eidem in carne posito ministrabāt.
 Post eum fuerunt autem equi. i.
 apostoli et apostolici viri. qui totū
 mūdū. i. orbem paḡbant. Quorum
 alij martirio rufi. alij vita & doctri-
 na et signorū diuersitate varij. **A-**
 lij vero virginitate et doctrine in-
 tēgitate. & cordis puritate albi ex-
 stiterunt. **Capitulum iij.**

Asumptio beate marie de-
 scribitur in apparitione il-
 lius mulieris. de qua agit̄
 in visione ymaginaria bti **Johā-**
 nis **Apoc. xij.** vbi d̄z. Signus mag-
 nū apparuit in celo. mulier amicta
 sole et luna sub pedibus eius. et
 in capite eius corona stellarū. **xij.**
 Vbi ostenditur q̄ beata maria fu-
 it assumpta vtiliter. sublimiter. mi-
 rabiliter. et honorabiliter. Vtilit̄
 quidem si d̄sides officij. qd sc̄z oñdi-
 tur in signo. Signus inqt magnus
 apparuit. ego b̄ta virgo apparuit
 in celo. i. assumpta ē vt eēt nob̄ i si-
 gnū. Sunt em̄ signa directiua sicut

crucis in hijs. et signa distincti-
ua sicut tmi in agris. et ostensua
sicut circuli in tabernis. **Vñ** beata
virgo fuit signuꝝ magnum. i. mag-
na significans. ipsa enim nos dicit
sicut stella maꝝ dirigit nauigā-
tes. ipsa nos a peccatis diuidit. sic
facit auroꝝ q̄ diuidit diē a nocte.
Ipsa etiā p̄ nobis filio pectus et v-
bera ostendit. **Vñ** ipa ē vt altera
Hester q̄ apud regē pro nobis assi-
sit. **Sed**o fuit assumpta sublimē
si cōfideres sitū. qz apparuit in celo
scz empireo. et hoc fuit in assump-
tione. **Ps.** Eleuata est magnificētia
a tua. i. virgo tē magnificans super
celos. i. super angelos. **Et** apparuit
in celo tanq̄ regina in throno ad
regnandū scz filio suo qd̄ figuratū
fuit. in. **Re. ij.** **Vbi** dicit q̄ positus ē
tron⁹ mꝝ salomonis que sedit ad
dexterā ei⁹. **Itē** apparuit tanq̄ ad-
uocata i curia ad int̄pellandū scz
p̄ mūdo. **Vñ** figurata ē in illa sapi-
ente muliere thecaite que intravit
ad int̄pellandum pro absolone.
Item apparuit tanq̄ hospita ad re-
co llegendum scz igredientes. et
ideo in assumptione eius cantatur
euangelium de Martha que existū
recepit in hospicio suo. **Intrauit** i
quit ihesus in quoddāz castellū. et
mulier qd̄a mar. no. exce. ill. i. do-
suā. **Luce. x.** **Sic** beata virgo hospi-
ta ē celestis. recolligēs et excipiens
eos q̄ saluānt. q̄ scz significantur i
ihesu igrediēte i castellum. **Tercio**
assumpta ē mirabiliter. qd̄ apparet
si cōsiderem⁹ sexū. qz mulier. **Viruz**
enim ē valde q̄ mulier appareat i
celo que hominem expulit de para-
dyso. **Sed** nota qz beata virgo dicitur
mulier discretione sexus. nō corpo-
ris fractione. **Ecc̄i. xxvi.** **Sicut** sol
oriens mundo in altissimis dei. sic

mulieris bone species in ornamen-
tum domus eius. **Ornamentum** e-
nim domus ecclesie est exemplū
virginitatis eius. **vt** sicut sol oriēs
in alto existens illuminat mundū
Sic maria in assumptione ascēdens
illuminauit celū qd̄ dicitur dom⁹
dei. **Vnde** maria interpretatur illu-
minatrix. **Item** dicitur mulier p̄
his fecunditate non mentis fragili-
tate. ideo ipse xpc̄ eam mulierem
vcauit. qz. **Jo. xix.** in cruce pen-
dens dixit. **Mulier** ecce filius tuus
Item non ex peccatorum multipli-
citate. sicut mulier que eāt in ciui-
tate peccatrix. sed potius ex v̄tutū
singularitate. **Judith. xi.** **Non** ē ta-
lis mulier super terram. in asp̄cū.
i pulchritudine. et i sensu verborū
Quarto fuit assumpta honorabili-
ter. qd̄ patet si cōfideres ornatū
siue corporis. quia amicta sole. siue
pedum. quia luna sub pedibus ei⁹.
siue capitis. qz in capite ei⁹ corona
stellaz duodecim. **Ascēdit** enī vt
pie creditur i celum. amicta sole. i.
cum corporis glorificatione. que cō-
sistit i quatuor donibus eius. scilicet
claritate. agilitate. subtilitate. et
impassibilitate. que omnia in sole
significantur. **Cuius** radius est cla-
rus et agilis. **Vnde** subito ab orien-
te ad occidentem volat. **Item** sub-
tilis. quia intrat vitrum sine eius
lesione. **Item** impassibilis. quia
nec gladio. nec lapide potest ledi.
propter qd̄ dicitur **Matthi de timo**
tercio Fulgebunt iusti sicut sol. **V-**
bi dicit beatus **Bernardus.** **Quis**
erit splendor aiaruz. quando solis
splēdore habebit lux corporū. **Fuit**
etiam beata virgo in celo militan-
tis ecclesie amicta sole. id est maxi-
ma castitatis claritate. habuit enī
castitatem nobilissimā. clarissimam.

et sanctissimam. Clara enim est et
 alta si bene seruetur continentia con-
 iugalis. sed clarior et altior continen-
 tia vidualis. clarissima et altissima
 est virginalis continentia. **1. Corin.**
xv. Alia est claritas solis alia lune.
 alia stellarum. Claritas enim solis
 est continentia virginalis. Lune con-
 tinentia vidualis. Stellarum conti-
 nentia coniugalis. Omnes tamen
 has habuit beata virgo. Fuit enim
 coniugata. fuit viduata. fuit vir-
 go. **Vnde ipsa dicit Ecclesiastici. xxvii.** In
 me omnis gratia scilicet et virgini-
 tatis. et coniugii. et viduitatis.
Secundo describitur ornamentum
 pedum cum dicitur. et luna sub pe-
 dibus eius. i. omnis defectus et im-
 perfectio. Sunt enim quatuor que ge-
 nerant defectum boni. **Primum** est su-
 perbia. **Psalmi.** Inimici defecerunt fra-
 mee in finem. **Iste** defectus designa-
 tur in luna. quia vicebatur Regia
 celi a pagans **Iherosolymis. vii.** Ut faceret
 placentas regine celi. Superbia e-
 nim vult placentia audire. et ape-
 tit regnare. Hanc lunam id est de-
 fectum superbie suppeditaui bea-
 ta virgo per veram humilitatem.
 de qua dicitur **Luce primo.** Quia
 respexit humilitatem ancille sue etc.
Secundum est impatientia **Job. vii.**
 Venit super te plaga et defecisti.
Hoc vitium designatur in luna cum
 dicitur. quod luna conuertetur in sa-
 guinem. scilicet per impatientiam
 et iracundiam in qua sanguis ebul-
 lit. vel per quam sanguis effunditur.
 Hanc beata virgo suppeditaui quod
 tota patiens et mitis fuit. **Vnde ip-
 sa dicit Ecclesiastici. xxvii.** Spiritus
 meus super mel dulcis. **Tercium**
 est auaritia **Psalmi quadragesimo.**
 Deficient pueri et laborabunt. id est
 auari qui ad modum puerorum plerumque

diligunt pomum temporalium quam re-
 gnum celorum. **Hic** defectus signi-
 ficat in luna que eclipsatur ex um-
 bra terre. i. anima vel ecclesia ex a-
 uaritia terrenorum **Matthaei. xii.** Lu-
 na non dabit splendorem suum. sed
 hunc defectum beata virgo suppedi-
 tauit per paupertatem et contemptum
 terrenorum **Cantici. vii.** Tota pulchra
 es amica mea. et macula terrene
 auaritie non est in te. **Quartum** est
 vanitas glorie **Psalmi.** Defecerunt in va-
 nitate dies eorum. **Hic** defectus de-
 signatur in lune mutabilitate. quia
 temporalis gloria instabilis est **Eccle-
 siastici. xxvii.** Stultus sicut luna
 mutatur. Hanc suppeditaui bea-
 ta virgo. quia mundi gloriam despex-
 it. Despexit enim omnem gloriam
 exteriorum. querens solum interi-
 orem scilicet conscientie **Psalmi.** Ois gloria eius
 filie regis ab intus etc. **Nota** etiam
 quod quatuor sunt que impediunt defectum
Primum est patientia **Iacobi. i.** Patien-
 tia opus perfectum habet. ut sitis
 perfecti et integri in nullo deficientes.
Secundum est spei constantia **Psalmi.**
xl. Qui sperant in domino muta-
 bunt fortitudinem. assumunt pennas
 sicut aquile. current et non labora-
 bunt. ambulabunt et non deficient. **Ter-
 tium** est memoria dominice passio-
 nis **Hebraei. xii.** Recogitate eum qui ta-
 lem sustinuit a peccatoribus aduer-
 sus semetipsum contradictionem ut non
 fatigemini animis vestris deficientes.
Quartum est desiderium inquirendi deum
Psalmi. Inquiretes autem deum non defi-
 cient omni bono. secundum aliam litteram
Galati. vii. Bonum autem facientes
 non deficiamus. tempore enim suo
 metemus non deficientes. **Et** hec om-
 nia fuerunt in beata virgine. **Ter-
 cio** describitur ornamentum capitis.
 quod in capite eius corusca stellae. **In**

quod notatur plena anime beatitudo
 que consistit in .xij. gaudijs para-
 dyssi. que intelliguntur per .xij. stel-
 las. a Apocalyp̄ ultimo signatur p̄
 .xij. fructus ligni vite. ego corona
 .xij. stellarum est perhenmitas. .xij.
 gaudiorum. quorum duo oriuntur
 a deo. scz gaudium de visione deita-
 tis. et gaudium de visione huma-
 natis. Alia duo a loco. scz celo em-
 pyreo qd est beatorum locus. vnū
 de spaciositate. aliud de speciosita-
 te. Duo a sortio. vnū de sortio an-
 gelorum. aliud de sortio hominuꝝ.
 Alia duo a mūdo. vnū de creatura-
 rū pulchritudie. aliud de stabilita-
 te. Iterum alia duo ab inferno. vnū
 ab euasione. aliud de clausiōe. Itē
 alia duo a seip̄o. vnū de stola aie.
 aliud de stola carnis. Vel per has
 .xij. stellas corone intellige. .xij. pre-
 rogatiuas gratie. quas habuit btā
 virgo. quaz. v. ueniūt sibi singu-
 larit̄. Pr̄ia ē spūalis electio dei pa-
 tris ad opus filij sui. Gen̄. xxij.
Virgo que egredietur ad hauriē-
 dū aquā aē. ipa est quā p̄parauit
 dñs filio dñi nostri. i. cristo. Ps̄. E.
 legit eum dominus in habitatioēz
 sibi. Secunda est filij dei spūalis de-
 spōlatio. η. Cor̄. xij. Despōdi vos
 vni viro virginē castā exhibē x̄po.
 In veteri em̄ testam̄to sūmus ponti-
 ficez non ducebat uxore nisi v̄gine.
Tercia spūs sei fecūdatio. Mat̄. i. In-
 uēta ē i utero hñs de spū sc̄o. Quā-
ta filij dei ceptio et p̄tutio. Ysa. v.
Ecce virgo ceipiet et pariet fi-
 liū. et vocabit̄ nom̄ eiꝝ emanuel. i.
 nobiscuz deus. hoc ē in hūana natū-
 ra deus. Quinta est dei resectio. Cā. η.
 Dilcis meus michi et ego illi q̄
 p̄ ascit̄ int̄ lilia. i. int̄ v̄gines v̄l int̄
 vbera siue brachia v̄ginis. Sexta
 ē dei meditatio. i. Cor̄. v̄j. Mulier

innupta et virgo cogitat que sūt
 dñi. vt sit facta corpore et spū. Septi-
ma est in libro vite iscriptio. Apoc̄.
ij. Habes pauca nomina i sardis
 .i. in v̄gibꝝ q̄ nō ignauerūt vestim̄-
 ta sua. i. corpora. et nō delebo noia
 eoz de libro vite. Octaua ē celi or-
 natus et pulchritudo. Eccl̄. xliij.
Spēs celi gloria stellarū. i. v̄ginum
 que dicūtur stelle. qz de die non lu-
 cent sed in vespere incipiūt appa-
 re. i. in p̄nti latent. sed in fine appa-
 rebūt qd sūt. i. Joh. iij. Filij dei su-
 mus. sed nōdū apparuit qd erimus.
Nonā ē perfecta x̄pi assimilatio. Apoc̄.
xvij. Virgines enim sūt et
 sequitur agnū quocūqz ierit. Deci-
ma ē noui cantici decantatio qd so-
 le v̄gines decantabunt. Apoc̄. xij.
Cantabūt sancti cantici noui. Ps̄.
Quomodo cantabimus canticum do-
 mini in terra aliena. i. in carne cor-
 rupta. Undecia est maioris fructꝝ
 p̄missio. Nā fructus tricesimus pro-
 mittitur coniugatis. sexagesimus vi-
 duis. centesimus autem v̄ginibus.
Mat̄. xx. Duo decima est duplicis
 corōe adeptio. Nam ipsis debetur
 aurea et aureola. i. Nachab. ij.
Ornauerūt faciē templi coronis au-
 reis. facies q̄ ē nobilior et altior ps
 corporis sigt corpus v̄ginale qd ē
 nobilius et altꝝ mēbrū eccie. quā
 ornauerūt non tm̄ corona vna sed
 coronis aureis. Aureaz enim p̄ ta-
 ritate et aureolā p̄ virginitate reci-
 piunt. hec licet competant etiā a-
 lijs virgibus. tamen singulariter
 competunt etiā beate marie. Et
 ideo tales. .xij. stelle dicuntur esse
 in corona capitis eius. quia ipsa ē
 omnium virginum primicera et v̄-
 gina.

Capitulū. v.

Auaritia assimilatur illi amphore quam per visionem ymaginariaz zacharias propheta vidit. vt habetur Zach. v. Ibi enim legitur qd cum propheta pertraxisset ab angelo. Quid est hoc quod egreditur? angelus respondit. Hec est amphora egrediens. et dixi. hec est oculus eorum in vniuersa terra. et ecce talentum plumbi portabatur. et mulier vna sedens in amphore medio. et dixit. hec est impietas. et proiecit eam in medio amphore. et misit massam plumbicam in os eius. Et ecce due mulieres egredientes et spiritus in alis earum. et habebant alas quasi milui. et leuauerunt amphoram inter celum et terram. Et infra subditur. Iste defecerunt amphoram vt edificetur ei domus in terra sennaar. Et stabilizatur et ponatur ibi super basem suam. Hec enim visio moraliter. secundum verbum Greg. sic exponit. quia per amphoram intelligit avaritia. que scilicet velut amphora cupiditatis ambitum os cordis appetitum tenet. hec etiam dicitur oculus eorum in vniuersa terra. Tum quia auaritia intendit solum circa visibilia et terrena. **Ps.** Oculos suos staterunt declinare in terram. Tu quia auaritia habet oculos aptos circa terrena. sed circa celestia clausos. Vnde licet sint habetes et ceci in bonis. tamen in malis sunt peruigiles et astuti. Per talentum aut plumbi intelligitur auaritie grauitas. Aggrauat enim auaritia grauius et vehementer cor auari. **Ps.** Filius hominum vsquequo graui corde est. Quod autem mulier. id est impietas in medio amphore sedere dicitur. significat quod auaritie semper impietas tenetur. **Sz** quod massa plumbea in os

eius mittitur. significat quod impietas auaritie peccati sui pondere grauiatur. vel forsan significat quod in auaris vitium lingue dominatur. quia propter lucrum dicunt mendacia et periuria et huiusmodi. Per duas autem mulieres intelliguntur duo vitia in pietati auarorum coniuncta. scilicet superbia et vana gloria. que in alis. id est operibus suis dicuntur habere spiritum malignum. quod sepe in actionibus suis sathane voluntati deseruiunt. de quo dicitur **Mat. xij.** Cum imundus spiritus exierit ab homine ambulans per loca iniqua querens re. Vnde earum ale dicuntur esse sicut milui. qui semper student rapine pullosum. et ideo dyabolum designat. qui semper intendit ad rapinam bonorum et captiuitatem paruulorum. id est humilium siue debilium. Vnde superbi et vane gloriofi habent alas ad modum milui. quia scilicet eorum opera similia sunt operibus dyaboli. Quod autem hec mulieres eleuauerunt amphoram. significat quod superbia et vana gloria eleuant animam ad appetitum et ambitionem honorum et dignitatum et sublimium. Dicit autem quod tenebant amphoram inter celum et terram. quia illud quod inter celum et terram est yma deserit. sed ad superna minime pertingit. Et ideo superbia et vana gloria ita mentem eleuant. vt quoslibet proximos quasi despiciendo deserant et alta gloriando petant. ita quod nec in proximis equalitatem fraternitatis tenent. nec ad summa pertingere parua valent. Per hoc autem quod ei domus in terra sennaar constituitur. fetor siue abominatio ipsius significatur. quia sennaar interpretatur siue vocatur fetor eorum. Nam sicut bonus

doct ex virtute. ita est exit fetor
ex vitio. Radix enim omnium ma-
lorum est cupiditas. Unde quia qd
libet malum per auaritiam genera-
tur. idcirco dignum est et domus
auaritie in fetore constituatur. Itē
senaar vallis est latissima que p
confusione mentium et linguarum
babilon dicta est. Unde quia per
auaritiam et impietatez omnia ma-
la certum est exurgere. merito hec
in babilone perhibetur habitare

Caplm. vi.

Quoniam animales homines assimila-
tur equis in visione beati
Iohannis ymaginaria que
habetur Apoc. ix. ubi dicitur Vidi
equos in visione et qui sedebat super
eos habebant loricas igneas et ia-
cinctivas et fulfureas. et capita e-
quorum erant tanquam capita leonum.
et de ore ipsorum procedebat ignis
et fumus et sulfur. ab his tribus pla-
gis occisa est tertia pars hominum
de igne et fumo et sulfure. qui pro-
cedebant de ore ipsorum. Potestas
enim equorum in ore ipsorum est
et in caudis eorum. Nam caudae eo-
rum similes serpentibus habentes
capita. et in his noent. Per equos
istos intelliguntur homines carna-
les. qui non rationem sed sensuali-
tatem sequuntur et carnem. Unde
Ps. Nolite fieri sicut equus et mu-
lus in quibus non est intellectus.
Equites autem sedentes super eos
sunt demones qui dicuntur habere
loricas igneas in quantum inflamant ad
auaritiam. et designant auaritia per
loricam. quia totum corpus ecclesie quod
si regit. Nam a maiori usque ad mio-
rem. a propheta usque ad sacerdotem
omnes auaritie student. ut dicitur

Ieremie. vi. Item iacinctivas in-
optum eleuant ad vanitatis super-
biam. Iacictus enim colorem ha-
bet acreum. et designat vanitatem
Item fulfureas in quantum infi-
ciunt per fetentem luxuriam. Et be-
ne hec lorica. i. vitiorum armatura.
dicitur esse equitum. i. demonum. quia
talibus vitis ecclesiam impugnat.
vnicuique suggerendo id ad quod
ipsius animum magis videtur esse
procliuum. Consequenter describitur
peccata maiorum scilicet principum
et prelatorum carnalium. quia di-
citur quod capita equorum. i. principes
et rectores malorum erant tanquam ca-
pita leonum. Glosa. quia lamant
et fetent. lamant per crudelitatis
violentiam. fetent per carnis luxu-
riam. Sunt enim mali rectores car-
nales et crudeles. sed quia non so-
lum in se mali sunt. sed etiam subie-
ctos ad malitiam impellunt et co-
gunt. subditur. quod de ore ipsorum
scilicet vel imperando. vel suadendo.
vel cominando. vel requirendo pro-
cedit ignis auaritie. fumus superbi-
e. et sulphur luxurie. Et ab his tri-
bus plagis. id est vitis occisa est spi-
ritualiter tertia pars hominum. i.
omnes reprobi. Nam prima pars
est innocentium. secunda peniten-
tium. tertia reproborum. in pecca-
tis istis perseverantium. et hi soli
occiduntur. siue de igne auaritie.
siue de fumo superbie. siue de sulphu-
re id est fetore luxurie. etiam dato
quod de ore ipsorum procedat. id est
quantum etiam ad talia a maioribus
inducantur. siue verbis. siue exem-
plis. his enim duobus modis pos-
sunt etiam maiores infecte minores.
siue verbis precipiendo. aut etiam
suadendo. Et ideo subdit. quod pote-
stas equorum in ore ipsorum est.

ſcilicet principum precipientium aut
ſuadentium. ſiue exemplis poſt ſe
trahendo. & quantum ad hoc ſedit.
et in caudis eorum. i. in exemplis.
vel ore dicit quantum ad maiores
precipientes et monentes. in cau-
dis quantum ad minores offendentes
et eos ſequentes. Vel per os in-
telligitur gula **Eccl. vii.** Omnis la-
bor hominis in ore eius. ſed eius a-
nima non impletur. Per caudam
vero intelligitur luxuria Vnde legi-
tur **Judicium. xv.** Quod ſampſon ac-
cepit trecentas vulpes. et caudas e-
arum ligauit ad caudas. et facies
ligauit in medio quas igne incen-
dit. diuifitque huc et illuc diſcurrer-
tes. In hijs duobus vitijs multum
diſtigit potestas dyaboli et ministro-
rum eius. quia per hec duo vitia p-
cipue corrumpuntur. Sed ſubditur
q̄ caude eorum ſimiles erant ſerpen-
tibus. quia luxuria a principio ha-
bet voluptatem. ſed poſtea penite-
ntiam. et ideo aſſimilatur ſerpen-
tibus. qui vt dicit gloſa. Bladiuntur
in facie. & occulte immittunt ve-
nenum. ſed iſte caude habent capi-
ta quibus nocent. Et hec ſunt ex-
empla maiorum quibus minores cor-
rumpuntur et occiduntur ſequen-
tes. ſiue in luxuria. ſiue in auaritia.
a. ſiue in quocunq; alio vitio

Capitulum. vii.

Qonfortat deus homines ad
bene operandum promittendo
p̄mum & certificando
de eo Cuius exemplum apparet in
viſione abrahe. de qua habetur **Ge-
neſ. xv.** In qua p̄mo promittitur
p̄mum. q̄ dicit q̄ factus eſt ſermo
domini ad abrahā per viſionē dicens
Noli timere abrahā. ego protecor

tuius et merces tua magna nimis.
Dixitq; abrahā. domine deus q̄o
dabis michi. Ego vadam abſq; li-
beis & filiis procuratoris domus mee
iſte damasceus eliezer. adiditq; abra-
ham. Michi autem non dedisti ſe-
mes. et ecce vernaculus meus he-
res meus erit. ſtatimq; ſermo do-
mini factus eſt ad eum dicens. Nō
erit hic heres tuus. ſed qui egredi-
etur de utero tuo ipſum habebit he-
redem. Eduxitq; eum foras et ait
illi. Suscipe celum et numera ſtel-
las ſi potes. et dixit ei Sic erit ſem-
tuum. dixitq; ad eum. Ego domi-
ni qui eduxi te de vr̄ chaldeorum vt da-
rem tibi terram iſta. et poſſides ip-
ſam In quibus verbis aduerte q̄
dominus ad confortandum abrahā
fecit ei quatuor p̄miſſiones. de qui-
bus **Apoſt.** ait **Gal. iii.** Abrahe di-
cte ſunt p̄miſſiones aē Prima fuit
de mercede operis. cum dixit. Noli
timere aē Primo euz confortat ex-
cludendo timorē. Noli inq̄ timē.
Secundo eū ſecurat p̄mittendo p̄tectio-
nē. Ego inq̄ p̄tecor tuus **Ps.** Eſto
michi in deū p̄tecorē. & vere timere
nō dnt q̄ talē p̄tecorē hnt **Ps.** Do-
minus michi adiutor. nō timebo q̄a
faciat michi hō Tercio eū letificat
p̄ponendo mercedē. Sed attēde q̄le
mercedē p̄mittit bene operanti in
perſona abrahe. quia mercedē cer-
tam. q̄ ego ſcilicet qui decipere vlt
fallere non poſſum. Itē mercedē
p̄p̄iam. quia merces tua. Sic enim
eſt omnium generaliter. vt ſit etia
cuiuslibet ſingularit. Itē mercedē
copioſā. q̄ magna nimis. Nā nec
ocul⁹ vidit. nec auris audiuit. nec
in cor hominis aſcendit. q̄ p̄parauit
deus diligentibus ſe **Secda** p̄miſſio
fuit de ſucceſſione heredis. q̄ dixit
ei dñs. q̄ egrediet de utero tuo ipm

habet heredem. In quo signatur quod datur unicuique illa hereditas ex proprijs meritis non ex alijs. Nam meritum hominis est ei sicut filius cui debetur hereditas. Unde **Apostolus** Unusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem, et loquitur de adultis, secus est de puulis.

Tercia promissio fuit de multiplicatione seminis. Dixit enim ei **Suspice** celum et numera stellas si potes, sic erit semen tuum. Per stellas celi possunt intelligi angeli qui sunt in celo. Per semen vero meritum vite ex quo scilicet recolliguntur fructus mercedis ecclesie. Tunc enim semen hominis ad modum stellarum celi multiplicatur, quando homo pro vite meritum in celo angelis coequatur. Vel quia stelle celi sunt incorrupte, lucide, magne, et tamen in apparentia parue. Tunc enim semen hominis ad modum stellarum celi multiplicatur, quando meritum operum eius est incorruptum per intentionem, lucidum per discretionem, magnum per dilectionem, sed apparentie parue pro humilitatem.

Quarta promissio fuit de terra promissionis. Unde dixit **Ego** dominus qui eduxi te de terra caldeorum, et dabo tibi terram istam. Terra ista est corpus, quod tunc pacifice possidet vir iustus, quoniam pro divina gratia est de terra caldeorum eductus, id est de incendio carnis. **Chaldei** enim sunt motus carnis, quorum vis, id est incendium est concupiscentia, et inflammatio, a qua nisi homo divina gratia eruat, non potest terram corporis sui pacifice possidere. Secundo abraham certificatus est per sacrificium, scilicet de promissione plenam. Petiuit enim signum non ex diffidentia promissionis, sed scire volens modum impletionis dicens. Unde scire possit quod possessurus sit eam. Et tunc iussit ut offerret sacrificium, ut in ipso sacrificio signum acciperet.

Unde precepit ei ut immolaret vaccam, et capram, et arietem, et omnia tria, et insuper turturem et columbam, quae sequenti mane accepit omnia haec, et divisit per medium, et utraque partes contra se alteriussecus posuit, aves autem non divisit, descendentesque volucres caeli super cadauera, et abigebat ea abraham. Cumque sol occubisset, sopor intravit super abraham, et horror magnus et tenebrosus invasit eum, et istud fuit aliqua pars signi dati. Hoc ergo est sacrificium iusticie, quod deo offerri debet. Nam in vacca significatur obedientia, et haec debet esse tria, siue triennis scilicet per subiectionem triplicis humilitatis, videlicet superioris, pariet inferiori. Sic enim debet nos implere omnem iusticiam. In capra vero significatur penitentia, que etiam debet esse triennis secundum tria in quibus consistit penitentia, scilicet in dolore contritionis, in pudore confessionis, et in labore satisfactionis. In ariete vero intelligitur simplicitas, que etiam debet esse tria, quia est triplex genus simplicitatis, scilicet heresis, et hypocrisis, et ambitio. Duplicitas heresis immiscet falsa veris. Duplicitas hypocrisis bona malis, honesta inhonestis. Duplicitas ambitiois tendit ad duplicem finem, scilicet lucrum temporale, et premium celestis, volens duobus dominis servire, sed divisit abraham ea per medium. Nam obedientia dividenda est ut fiat in his, scilicet que sunt secundum deum, non contra deum. Similiter penitentia est dividenda ut fiat cum discretionem, ita ut sit rationabile obsequium.

ndstrum. et occidatur eorum in valle saluarum. ut sic occidatur cupiditas quae nutriatur natura. Nam omnia victima est sale salienda. quia in omni opere est discretio adhibenda. Item simplicitas videnda est ut non sit fatua sed religiosa. ut sit sanctitas non fatuitas. ut sit simplicitas columbe cum astutia serpentis. ne sit sicut equus et mulus in quibus non est intellectus. Sicut enim mulus cui insidebat ab salone ipsum detulit in suspendium. sic fatua simplicitas multos precipitat in infernum. In columba autem designatur caritas. quia columba felle caret. et gregatim volat. In turture vero designatur castitas. Sed has aves abraham non diuisit. quia caritati et castitati ab omnibus et omni tempore est insistendum. Nam castitas competit non solum virginibus et viduis. sed etiam suo modo coniugatis. Vel ideo fit diuisio animalium et non auium. quia per animalia intelliguntur actiui quorum sollicitudo diuiditur ad multa. sed per aues intelliguntur contemplatiui quorum tota intentio fertur in unum. **Psalmista.** **Vnam petram a domino aedificauit.** **Vnde dominus dixit marthe.** turbaris erga plurima. hoc quantum ad actiuam. Porro unum est necessarium. hoc quantum ad contemplatiuam. Vel in turture significatur vita solitaria. quia turtur solitaria in solitudine gemit. sic solitarii debent gemere luctu penitentie. **Iheremias. xv.** Non sedi in consilio luculentium. et gloria tuis sum a facie manus tue sedebam solus. quoniam comminatione replesti me. habens enim preciosum balsami liquorem in vase fragili non debet se ponere in pressura hominum. **Seneca.** ubi plus est populi ibi plus

est periculi. cum inter homines fit minor homo redi. **Osee. ij.** Ducam eam in solitudine et loquar ad cor eius. **Moyse** locutus est deus non in palatio sed in deserto. **Cecus** a domino extra turbam illuminatur. **Quella** mortua in thalamo eiecta turba resuscitatur. Non enim in commotione domus. **Clause** erant oues in archa. quia opera spiritualia debent claudi in conscientia. **In columba** vero que gregatim volat. significatur religio in congregatione viuendum. qui debent ad modum columbe carere felle inuidie. **Item** non rostro de tractionis percutere. nec venenum infamationis siue litis in ore. sed ramum oliuae id est verbum pacis portare. ad choram. refectorium et alia communia gregatim simul incedere. iuxta riuos aquarum. scilicet scripturarum residere. et ibi vmbra accipitris id est temptationem dyaboli prouidendo declinare. **Hec columbina simplicitas** tantum deo placet. ut spiritus sanctus in specie alterius animalis noluerit apparere. **In hac autem duplici aue** id est vita consistit omnis perfecta religio. **Vnde** cuiusdam querenti quam religionem deberet intrare. **Respondit** quidam. nescio an esse velis turtur an columba. **Sed** in utraque vita cauendum est ne diuidatur et dispergatur per vanam gloriam. scilicet ne opus uolet ad deum. et intentio ad mundum. **Vnde in Leuitico** precipitur. si offeatur turtur vel columba quae confregatur ascilla ne possit euolare. quia siqua sunt in religiosis opera virtutum occultanda sunt. non ad fauorem hominum appellanda. **Vnde** si ex operibus bonis supercrescit inanis gloria opera illa quasi alas sumunt ad euolandum et fugiunt

ut nobis non proficiant sed eas con-
fringere debemus dicentes nobis.
Quod habes quod non accepisti? **Super**
hoc autem sacrificium dicit quod ascen-
derunt volucres sed abigebat eas
abraham. Sic tu ad auferendum im-
pedimenta spiritus sacrificii scilicet ora-
tionis deuote abige aues. i. impor-
tunas cogitationes. **Vnde Grego-
rius.** Sepe in ipso nostre orationis
sacrificio importune cogitationes
se ingerunt que hoc quod deo placere
offerimus maculare intendunt. **Vnde**
abraham dum sacrificium obtulit in-
diantes aues pertulit. quas studio-
se abegit cuius nos exemplo dum vo-
ta cordis holocaustum deo offerimus
ab immundis cogitationibus hoc
custodiamus. **Sed attendendum est** quod
sequitur quia dum occubisset sol-
sop. i. sup. abra. et hor. mag. a-
te. inua. e. Sepe enim post sacrifici-
um boni operis vel deuote et ferue-
tis orationis ne per elationem mens ele-
uetur occidit sol. i. extinguit fer-
uor deuotionis et reuertit in animam
sopor torporis. ita ut anima quasi se
ipsam magno stupore horreat. a quasi
quod tenebra timoris et dubitati-
onis eam inuadat. **Et hoc facit deus**
ut ipsam in humilitate obseruet. ne
fructum sacrificii. i. boni operis meri-
tum per elationem perdat

Capitulum viij.

Qontemplatiua vita quam esse
debeat ostenditur per exem-
plum in somnio iacob quod de-
scribitur **Genesis. xxviij.** **Vbi** di-
citur quod vidit in sompnis scalam
stantem super terram et cacumen
eius tangens celum. et angelos quod
dei ascendentes et descendentes per
eam. et dominum inmixtum scale dicentem

sibi. **Terram** in qua dormis tibi da-
bo et semini tuo. **Eritque** semine tuum
quasi puluis terre. et dilataberis
ad orientem et occidentem et septentrio-
nem et meridiem. **In** quo quidem sompni-
o primo tangitur contemplatiuorum vir-
tus que est caritas. **Hec** enim scala est
per quam ad celos ascenditur. **hec** ex
vna parte stat super terram. scilicet
quantum ad amorem proximi. **Alia**
autem scilicet summitas attingit ce-
lum scilicet amor dei. utraque enim pars
pertinet ad vitam contemplatiuam.
Vnde Beda dicit quod contemplatiua
vita est amor dei et proximi tota-
mente retinere. **Vel** hec contempla-
tiua scala est septuaginta diuina. que quod-
dem stat super terram in quantum est
practica instruens de humanis. et
summitas attingit celum in quan-
tum est speculatiua instruens de diuinis.
Vel tangit terram quantum ad testame-
tum vetus in quo promittebantur tem-
poralia. **Celum** vero attingit quantum
ad nouum in quo promittuntur cele-
stia. **Huius** scale vnde latera sunt.
sensus laicis et spiritualis. **Sunt** etiam
huius scale. xij. inescalaria. que o-
portet predicatores siue contemplatiuos
ascendere. scilicet confessio. oratio. gratiarum
actio. intellectus perscrutatio. du-
biorum inquisitio. littere expositio.
predicatio. predicandi discretio. scilicet
pueris alta. rudibus infima. eter-
ne pene cominatio. glorie promissi-
o. predicationis obseruatio. constan-
tie fortitudo in prosperis et aduersis.
Huius scale inmixtus est dominus sicut
suo spiraculo. quia scilicet ab eo in-
spirata **Apo. i. iij. Thi. iij.** **Ois** scrip-
tura diuinitus inspirata est. **Vel** sicut
suo speculo in quo a contemplantibus a-
spicitur et cognoscitur. **i. Cori. xij.** **Vi-**
demus nunc per speculum et. **Qui-**
dam autem dicunt quod scala per quam

maxie ascendunt viri contemplati
 ui et deuoti homines ē crux cristi.
Hec licet fuerit super terram mate
 rialiter erecta. virtualiter tamē su
 it vsq; ad celum porrecta. quia p
 ipsā nobis ē celi ianua aperta. **D**
 o autē latea scale huius fuerūt du
 o principalia ligna eius. vnum per
 altū. aliud per trasuersū. grad⁹
 huius scale sunt pene quas cristus
 sustinuit. scilicet in capite spinaz
 coronationem. in facie sputozū fe
 dationem. in manibus clauozū cō
 fixationem. in dorso et corpore flagel
 lozum verberationem. **I**n latere scilicet
 cœ apertionem. in pedibus clauozū
 perforationem. in quibus omnib⁹
 anima deuota et prudens miranda
 contemplatur. huic scale inmixt⁹ ē
 dominus i passione. sicut homo ni
 titur suo cubiculo. quia in ea dormi
 uit per mortem. **V**el scala hec vt
 quidam exponunt est claustraliū
 penitentia. cuius duo latera sunt
 vilitas et asperitas. per vilitatez
 nec gloriā affectant. nec ignomi
 niam formidant. per asperitatem
 vero mollia contempnunt. et mo
 lestias parui pendunt. **H**ec scala
 stat super terram habitatione. et
 attingit celum conuersatione. gra
 dus eius autem sunt septem virtu
 tes que enumerantur. **ij. Petri. i.**
Vos inquit curam omnem subife
 rentes ministrare in fide vestra v
 tute. **I**n virtute autem scientiā.
 in scientia autem abstinentiam. in
 abstinentia patientiam. in patien
 tia autez pietatem. in pietate autē
 fraternitatis amorez. in amore au
 tē fraternitatis caritatez. **H**uic sca
 le inmixt⁹ domin⁹ sicut exēplar
 suo exemplato. quia ipse dedit ex
 ēplū viuendi in p̄apertate. obedi
 entia et castitate. **A**lii autem expo

nunt q̄ hec scala est beata virgo q̄
 super terram fuit per contemptu
 mundanorum celū attingens susci
 piendo deum. **T**unc enim inclina
 uit celos et descendit. **H**uius sca
 le latera sunt humilitas et obediē
 tia. gradus fuerunt in ea donozū
 et virtutū. huic inmixt⁹ est domi⁹
 sicut suo thalamo in incarnatione
Psalmista. **I**psē tanq; sponsus p
 cedens de thalamo suo. **S**ecundo
 tangit in hoc sompno **J**acob con
 templatiuozū motus. **M**otus em̄
 contemplationis triplex est secun
 dum **S**yonisium scilicet rectus. et
 obliquus et circularis. **R**ectus ē ego
 motus tangitur per angelozū id ē
 contemplatiuozū ascensum. obli
 quus tangitur per descensum. quia
 ille qui ascendit sursum. cum descē
 dit motum suum reflectit et obli
 quat a sursum in deorsum. **M**otus
 autem circularis tangitur cum sub
 dicitur. **D**ilataberis ad orientē. et oc
 cidentē. septētrionalez. et meridio
 nale. **P**er has quatuor partes celi
 circulariter sol mouetur. **I**gitur
 isti angeli sunt contēplatiui et spū
 ales. qui sunt quasi homines cele
 stes et angeli terrestres. hī ascen
 dunt contemplando. et descēdūt
 se humiliando. et sic dicit **A**mbro
 sius. **Q**ui vult per scalam ascende
 oportet q̄ manibus et pedibus se
 teneat. manus opera. pedes cogita
 tiones et affectiones. **V**el vt aliq;
 exponunt. **I**sti āgeli sūt prelati q̄
 ascendūt p̄ contēplationē. et descē
 dūt p̄ actionē. **V**l āgeli sūt p̄dicato
 res q̄ q̄nq; debēt ascēdere predicā
 do sublimia. quando oq; descendere
 predicando humilia. **S**eq̄tur mot⁹
 terci⁹. quia dilataberis ad orientē
 scz p̄ originē virtutū. et occidentē scz
 p̄ occasum vitiorum. ad meridiem

per feueorem affectionū. ad septē
 trionem siue aquilonē per expug
 nationem dyabolicarum suggestio
 num. **Tercio** tangitur contemplatio
 vite fructus. cui dixit dñs. **Terrā**
 in qua dormis tibi dabo. **Terrā** em̄
 hec celestis patria est. in qua erit
 perfecta quies. secundū illud **Ps**
**In pace in idipsum dormiam et re
 quiescam.** Unde in hac terra debz
 caput nostrum id est mens tanq̄
 in puluonari se ponere vt quiescat
 a temporalium cura. **Hanc** dabit
 nobis deus si in ea per contempla
 tionē et desiderium peregrinamur et
 conuersamur. **Genesis. xvij.** Dabo
 tibi terrā peregrinationis tue. **Quia**
 vero in p̄dicto somnio dicitur q̄ ia
 cob vidit inmixtum scale dicentez si
 bi ac. **Notandum** est q̄ sicut dicūt
 sompniozū interpretes. appetitio do
 mimi in sompnis potest habere vari
 am expositionem vel significatiōez
Ram dominus per sompniū aliq̄
 apparet vt tacens. aliquando v̄o
 vt loquens. aliq̄ v̄o vt patiens
Quādo igitur alicui per sompniū
 dñs apparet vt tacens et nichil lo
 quēs. si ille qui hoc vidit peccator
 est significat q̄ ouertetur ad deum
 et finiet in penitentiā dies suos. **Si**
 vero sit iustus et sanctus. significat
 q̄ gloriē eius augmēto apud deum
 p̄ficiet gaudium habiturus. **Si** ve
 ro talis qui hoc videt sit homo in po
 testate constitutus puta rex v̄l p̄
 ceptus. significat q̄ inueniet gaudi
 um et victoriā de inimicis. **Quā**
 doq̄ vero dominus per sompniū
 apparet vt alicui loquēs. et tunc si
 ue loquatur aliquis p̄tinens ad fu
 turorū p̄missionem. sicut locutus ē
 hic iacob. siue aliquis p̄tinēs ad
 conuersionem. sicut aliquando lo
 quitur peccatoribz. siue ad cōforta

tionē. sicut aliquando loquit̄ iustis
 tribulatis et in afflictioibus p̄tinis.
 vel alio quocunq̄ modo loquatur
 quicq̄ dicit tenendum est. **Quā**
 doq̄ vero dñs in sompnis apparet
 vt crucifixus. vel ymago ip̄a cruci
 fixi. et tunc vt dicūt signat patie
 tiā et victoriā in tribulationibus
Unde si quis videat in somnio se ad
 orare ymaginē dñi nostri ihesu cri
 sti. aut osculetur. aut deprecetur. si
 q̄dem rex est. et ipse inueniet victo
 riā de inimicis. et gaudium in glo
 riā sua. **Ram** crux post crucifixiōez
 xpi maximas victorias designat. et
 omnis calamitatis amissionē. **Quō**
 si aliquis de populo videat. hic cō
 sequitur gaudium. et p̄ quo inter
 pellauerit obtinebit. **Sz** si soluz vi
 deatur imago cristi absq̄ cruce. mi
 nus erit gaudium vel victoriā. Et
 nota etiam hic de imaginibus. q̄ il
 le que in somnio apparent sine au
 ro. significant euentum rerum po
 tiorē. **Ram** ille que apparent cuz
 auro. quandoq̄ tribulationem por
 tendunt. **Hec** dicūt sompniozū
 interpretes. que ego referendo tan
 tūz non asserendo hic pono. an ve
 ra vel falsa sint fateor me nescire.
Dicit Arist. de sompnis q̄ neq̄ est
 eis totaliter credendum. neq̄ tota
 liter discredendum. **Et** ideo eueien
 tia sompnia vt ipse dicit. neq̄ ydo
 neum est contempnere. neq̄ oportz
 ab eis facile persuaderi. p̄cipue q̄a
 spūs mendax plerūq̄ in visione l
 sompnio vt possit decipere hōiem in
 forma xpi legitur apparere. **Sic** em̄
 beato martino per exteriorē visi
 onem sensibilem in forma xpi appa
 ruit purpurat⁹. quē tamen ille p̄
 spiritum cognouit atq̄ osudit.
In vitis q̄ p̄m̄ t̄ferē q̄ monach⁹
 quidaz audies facta magna moyse

cordis spiritu cepit eum p̄ferere
 cristo, qui sequente nocte per sop
 num vidit moysen cum thoro an
 gelorum stantem in vestibus albis.
 cristu; vero migris indutum vidit i
 thoro hominum. p̄pter qd̄ insipies
 monachus a fide cristi desipuit et
 factus ē iudeus

Capitulum ix.

Q corpus cristi sub sacramto
 assimilatur illi libro quem
 vidit Johannes Ap̄c. v.
 Vidi iquit librum qui erat scriptus
 itus a foris, signatum sigillis. vii.
 Dicitur corpus xpi liber itus scriptus
 quia videlicet i se continet consola
 tiones et suauitates. notabiles. mi
 rabiles. Et iterum scriptus foris. q̄a
 sacramentis visibilibus tegitur.
 Signatum autem sigillis septem pot̄.
 propter septem mirabilia que sūt
 ibi. **P**rimum est qd̄ fit de pane nō
 mutatum sed manēs idem. a ponit
 tur a quibusdam exemplum. sicut
 cogitio mea mediante vō c̄e fit tu
 a manens mea. **S**ecundū ē qd̄ tā
 ta magnitudo sub tam parua spe
 cie totā latet. Et ponūt quidam ex
 emplum. sicut in parua pupilla o
 culi totus mons magnus recipitur
 vel videtur. **T**ercium est qd̄ totum
 corpus per os hominis intrat non
 diminuitur. eadem potentia vt qui
 dam dicūt. qua clauso vtero de v
 gine exiuit et etiam de sepulchro
Quartum est qd̄ comeditur non cō
 sumptum et non diuisū. Et ponūt
 aliqui exemplum in sensu visus. si
 cut viror herbe ab oculo vidētis q̄si
 quidam eius cibus suscipitur. nec
 tamen ipsa herba minuitur vel di
 uiditur. **Q**uintum est qd̄ ab immū
 dis tangitur sine contagione sui.
 sicut lumen solis recipitur in re fe
 da nec tamē sedatur. **S**extum ē qd̄

a pluribus sumitur et in pluribus
 locis oficitur. nec tamen augetur
 vel minuitur. sicut si multe cande le
 ab vna accendantur. illa vna p̄p̄
 hoc nec minuitur nec auget. **S**epti
 muz est qd̄ est ibi quātitas sine quā
 to. cuius exemplum p̄p̄rie non est
 in natura dare vel alicubi reperiri.

Capitulum x.

Demonēs assimilantē illis lo
 custis de quibus agitur in
 visione sancti Johānis A
 p̄c. ix. Vbi d̄i vidisse qd̄ exierunt
 locuste i terrā. et data ē illis pt̄as
 sicut habent potestate scorpiones ē
 re. et p̄ceptū ē illis ne lederēt fenū
 terre. nec oē viridē. neq̄ oēm arbo
 rē nisi tm̄ hoīes qui nō habēt signū
 dei in frōnibus suis. Vbi p̄mo nota
 demonū elationem per similitudinē
 locustarum. Assimilantur enim de
 monēs locustis et p̄pter astensum
 superbie. quia locuste in altum salū
 unt. et sic demon per superbiam **P**
 saie. xliij. In celum conscendat c̄e
Item p̄t̄ casum ruine. qd̄ locusta
 post saltum nimium cadit **P**saie.
 xliij. Quomodo cecidisti de celo lu
 cifer c̄e. **I**te; p̄pter cōnuationem
 malitiē. que notatur in logitu die
 erurū posterior. quia semper i ma
 litia perseuerant. **S**ecūdo attēde de
 monū tēptationem. quia exierunt
 in terrā. scz ad temptandū homines.
 et dicunt exire scz a dei ordinatiōe.
Deus enim temptationes nostras
 ordinat i bonū nostrum et p̄fectū.
 sed ab hac i tēptatiōe dyabol⁹ exit.
 quia in suis temptatiōibus non
 nostrum p̄fectum sed casum et de
 trimentum intēdit. **E**xierunt etiā
 de celo vbi creati fuerunt scz de em
 pyreo. quando fuerūt eiccti per sup
 biam in terrā id est ad temptandū
 homines qui habitant i terra. eos

em qui sunt in celo temptare vel molestare non possunt. Unde pars eorum relicta est in hoc aere caliginoso ad temptandum nos qui sumus in terra. **Tercio** considera diuinam permissionem quia data est illis potestas scilicet temptandi permissione. **Ex.** Licet dyabolus afflictionem iustorum semper appetat tamen si ab auctore nostro potestatem non accipit ad temptationis articulum nullatenus oualefcit. **Sequitur** sicut habent potestatem scorpiones terre. Scorpiones sicut glossa dicit facie blandiunt sed cauda pungunt oculum. Et ita faciunt demones temptantes quia a principio portigunt delectationem et in fine inducunt cruciatum et afflictionem et sicut non sentitur punctio acis sic nec punctio scorpionum sed postea paulatim diffunditur per totum corpus et moritur punctus et similiter decepti a demonibus quando peccant non sentiunt deceptionem sed tandem miserabiliter puniuntur. **Proverb.** v. Fauus distillans labia meretricis et mivov oleo guttur eius nouissima autem illius amara quasi absinthium. **Quinto** nota dyabolice malicie refrenationem quia preceptum est illis ne lederent animam. Et hoc preceptum est demonum refrenatio ne tantum nocerent quantum uellent vel quantum possent si permitteretur quia nullus eis posset resistere. **Restringit** autem eorum potestas contra electos et saluandos quorum quidam sunt incipientes et isti intelliguntur per fenum quidam vero proficientes et isti per uiridem. **Quidam** vero perfecti et isti per arborum designantur. **Et** nota quod non dixit ne eos percuteret siue tangerent sed ne eos lederet quia sancti et persequuntur interdum

exterioribus et tanguntur interioribus scilicet dum temptantur sed non leduntur in mentibus scilicet ut peccatis consentiant vel ut finaliter pereant. **Job. ij.** Dixit dominus ad sathan. Ecce in manu tua est corruptio animam illius serua. **Et** per ista tria designantur tres ordines saluandorum scilicet **Roe** Daniel et **Job** id est coniugati qui terre adherent et designantur per fenum. **Et** continentales qui uiuorem corporis seruant. **Et** ideo designantur per uiridem. **Et** prelati qui designantur per arbores quorum rami refrigerium prestant alijs. **Est** ergo sensus preceptum est illis scilicet demonibus id est coartata est potestas eorum ne lederent fenum terre id est coniugatos in anima sed in corpore affligant et interdum temporalia auferant neque donec uiridem id est continentales uigore pudicie uiuentes neque omnem arborem id est prelatos folijs uerborum suorum alios sanantes et fructibus operum satiatae umbra exemplorum vel consolatione alios recreantes nisi tantum homines ab humo dictos id est carnales. **Prima Corinthiorum** tercio Cum sit inter uos zelus et contentio nonne carnales estis et secundum homines ambulatis qui non habet signum dei in fronte suo id est in aperto hoc signum est thau quod habet figuram crucis et est ultima littera in alphabeto hebreorum et nominatur siue interpretatur confirmatio. **Unde** significat ipsa finalem penitentiam que confirmat hominem in bono hoc autem signo liberantur omnes qui illud habent. **Ezechielis** nono. **Signa** thau super frontes uirorum gementium et dolentium super cunctis abhominacionibus que

funt aē. **Et infra.** Omnes sup que videritis thau ne decidatis. **Et hoc** signum debet haberi non solum in corde sed etiā in fronte. vbi est locus erubescētie. et etiā loc⁹ manifestus. vt se3 nō erubescat homo facere penitentiam aperte. et nom cristi aperte predicare. **Ite3** demones conantur maxime impedire p̄dicatores qd ostēditur ex visione beati Johannis que habetur **Apoē vii.** vbi dicitur. **Vidi** quatuor angelos stantes sup quatuor angulos terre tenentes quatuor vētos terre ne flarent super terram. neq supra mare. neq supra vllam arborē. **Per** istos quatuor angelos intelliguntur vniuersi demones. qui dicuntur quatuor ppter naturam numeri. quia quaternarius mltū diuisibilis est. et ipsi non intēdūt nisi diuisionem facere. **Item** quaternarius non est numer⁹ solio⁹ sed superficialis. **Item** suggestio demonū superficialis est non habēs soliditatem. **Item** dicuntur quatuor qz quatuor euāgelia ipugnāt. et qtuor vitia p̄cipu e suggerunt du3 temptant. vel qz per quatuor ptes mundi fideles temptant. **Vnde** sequitur. stātes sup quatuor āglos terre. i. in quatuor partibus mūdi imorantes vt omnes temptent. vlt hoc dicitur qz ipi demones laborāt vt ponant homines in angulis. i. in sordibus peccatorum. **Nam** in angulo sunt sordes. vel in angulo duplicitatis. **Sequitur** tenentes quatuor ventos. id est tenentes et impediētes omnes predicatores ecclesie. qui dicuntur quatuor. quia debent habere quatuor virtutes. iusticiam. fortitudinē. temperantiam et prudentiam. vel doctrinā quatuor euāgeliorum. que signifi-

cātur **Genesis** primo per quatuor flumina paradysi. vel quia debent predicare per quatuor climata mūdi. et dicuntur venti quia nubes. i. peccatores in pluuias lacrimarū dissoluunt. **Item** quia terre humiditates desiccant. i. carnis voluptatem et mentis cupiditatem. et de hys quatuor ventis dicitur. **Job. xxii.** Qui facit ventis potius et a quas appendit in mēfuta. sequit. ne flarent super terram. i. super illos qui ad modum terre sunt arabiles vomere p̄dicatiōis et susceptibiles diuini seminis. neq sup mare. i. sup fluidos et instabiles. neq sup vllam arborē. i. super illos qui ad fructificandū sunt habiles. q̄si dicat. **Demonēs** conati sūt et nūc conantur cotidie impediē predicatores ne prediēnt. neq boīs. neq malis. neq ad exercitatiōē bonorum. neq ad reuocatiōem malorum. **Sciunt** enim demones qz nil adeo prodest sicut predicatio verbi dei. **Glosa** In tempore tribulatiōis nichil magis necessarium q̄ predicatio verbi dei. **Ideo** mītur dyabolus eum detinere in omni loco. **Eco**tra autem dominus sub similitudine etiā quatuor ventorum vocat predicatores vt prediēt. **Ezechiel. xxxvii.** A quatuor ventis veni spiritus et insuffla sup interfectos istos et reuiuiscant.

Capitulū. xi.

Octo res noui testamti assimilantur illis animalibus que describuntur in prima visione libri **Ezechielis.** **Vbi** dicitur. **Et** de medio eius similitudo quatuor animalium aē. in cuius visionis serie introducuntur hec animalia vt copulata. vt figurata. vt pennigata. vt mota. et vt inflammata.

Ostenduntur ergo primo fuisse copulata quia quatuor. Unde dicitur quod de medio eius. i. ignis sicut Gregorius exponit quia supra premiserat et ignis inuoluens similitudo quatuor animalium. Primo ergo considera tria. primo locum qui conuenit sanctorum doctorum probationi. **Locus** enim originis siue egressionis sanctorum doctorum est de medio ignis. scilicet tribulationis siue persecutionis. **Eccl. xxvii. Vasa figuli. i. doctores christi probantur fornicariis tribulationis. sic enim estuant ut per impatientiam non destituantur. Eccl. xli. In medio ignis non sunt estuata dicit doctorum ecclesia. Et ideo dicitur Proverb. xix. quod doctrina viri. i. virilis doctoris per patientiam noscitur. Gregorius. Tanto minus unusquisque ostenditur doctus quanto minus patiens. neque enim potest veraciter bona docendo impendere. si viuendo nescit aduersa equanimiter tolerare. Perfecti enim doctoris est sic aliorum hominum improbitatem patienter sufferre. ut se nouerit ab iniquis sapienter obseruare. neque enim propter mundiciam sine tolerantia sufficit. neque tolerantia sine mundicia ualeat. vel de medio ignis. i. ex intimo feruore amoris sancti doctores procedunt ad opus predicationis. Secundo tangitur numerus qui competit doctorum eruditioni. quia quatuor. siue propter doctrinam quatuor euangeliorum quam predicant. siue propter quadruplicem intellectum scripturarum quas explanant. siue propter quatuor mundi partes quas suis doctrinis illustrant. qui etiam significantur per quatuor quadrigas. **Zach. vi. Tercio ponitur tropus. id est similitudo que competit eorum perfecti. quia similitudo erat animalium****

In animalibus enim est perfectio motus et sensus. quia scilicet sancti doctores vigent sensu discretionis. et motu boni operis. Ipsi enim sunt animalia quibus dominus manus sue largitatis aperit. et eis benedictionem sue gratie affluenter infundit. **Ps. Apis tu manus tuas aperit. et eis benedictionem sue gratie affluenter infundit.** Secundo introducuntur hec animalia ut figurata. habent enim quantum ad commune figuram similitudinem hominis. Et permittitur quod similitudo hominis erat in eis. siquidem in sanctis doctoribus est similitudo hominis. i. christi. Unde Gregorius dicit. quod sancta animalia hec non essent nisi christi similitudinem habuissent. Competit ergo omni sancto doctori ut assimilatur christo homini. **Im illud Mat. xii. Omnis scriba doctus in regno celorum similis est homini prifamilias. i. christo. Debet enim christum imitari et ei assimilari in uiuendo sicut paulus faciebat. qui dicebat Gal. ii. uiuo autem iam. non ego. uiuit uero in me christus. Item in docendo siue predicando. sicut idem dixit. i. Corin. i. Nos predicamus christum crucifixum. Item in faciendo. i. Corin. xi. Imitatores mei estote sicut ego christi. Item in patiendo. Unde idem paulus Gal. ii. dixit Christo confixus sum cruci. Demum describitur hominum animalium figura specialiter quo ad partes eorum. scilicet quo ad facies. quo ad manus. et quo ad pedes. Primum enim quo ad facies ponit. quod erat in eis quadruplex figura. scilicet hominis et leonis a dexteris. vituli siue bouis a sinistris. et aquile de super. Per has ergo quatuor facies dicunt quidam mystice figuratos quatuor euangelistas. scilicet per faciem hominis Matheum. qui ab humana christi generatione euangelium inchoauit dicens. Liber generationis iesu christi et cetera. Per faciem uero leonis Marcum. quia a rugitu**

deserti euangelium incepit dicens
Vox clamantis in deserto. per faci-
 em autem bouis **L**ucam. qz a sacer-
 dotio zachariemcepit principium
 dicens. **F**uit sacerdos quidam
 ac. **N**am sacerdotis erat boues im-
 molare. sed per aquile faciem **J**o-
 hannes accipitur. qui ceteteris alijs
 contemplando volauit. suum euā-
 gelium ab eterna verbi generatio-
 ne inchoando dicens. **I**n principi-
 o erat verbum. et verbum erat apud
 deum ac. **D**icit autem qz quatuor fa-
 cies vni. qz omnes quatuor euāgeli-
 ste locuti sunt de vno. scz de xpo. vñ
 ille quatuor facies optunt vni. id est
 cristo **Q**ui sicut dicit glosa. **N**atus
 est vt homo. passus est vt vitulus
Resurrexit vt leo. ascēdit vt aquila.
Et ideo secunduz **G**reg. **H**omo
 et leo dicuntur esse a dextris. quia
 cristi natiuitas et resurrectio erūt
 omnium generaliter leticia que p
 dexteram intelligitur. sed vitulus
 dicitur eē a sinistris. quia mors cri-
 sti apostolis tristitia fuit. que tristi-
 tia per tinet ad sinistram. quia sin-
 strum dicimus qd aduersum depu-
 tamus. vt dicit glosa. **A**quila autē
 dicitur esse desuper. quia ascēsiōne
 cristi significat in altum. secunduz
 illud. **P**s. **A**scendisti i altum **J**ob
 tricesimo nono. **N**unquid ad pre-
 ceptum tuum leuabitur aquila?
Moraliter autem doctor ecclesiasti-
 cus debet esse vt homo secundum
 rationem viuendo. **S**ecundum ra-
 tionem dico a deo per fidem illumi-
 natam. et secunduz diuina precep-
 ta regulatam. **I**uxta illud. **P**s.
Beatus homo quem tu erudieris
 domine. et de lege tua docueris eū
Item debet esse vt leo temptatio-
 bus resistendo et aduersa nō me-
 tuendo. **P**rouerb. xxviii. **I**ustus

quasi leo confidens absqz terrore e-
 rit. **I**tem vt vitulus seipsum sacri-
 ficando. de talibus vitulis dicitur
 in. **P**s. **T**unc imponent super alta-
 re tuum vitulos. **I**tem debet esse
 vt aquila sublimia contemplando.
 vel alios ad contemplationem et
 amorem dei prouocando. **D**eut.
 xxxii. **S**icut aquila prouocans ad
 volandum pullos suos. **V**el dicit
 doctor esse vt homo per prudentia.
 vt leo per fortitudinem. vt vitulus
 per temperantiam. et vt aquila p
 iusticia. **Q**uidā vero vt dicit **J**he-
 ronimus per quatuor facies intel-
 lexerūt quatuor elemēta que dicunt
 inesse vni. qz in vno corpe hominis
 vniunt. **V**ñ quāuis in mundo maio-
 ri sint distincta. in mūdo tamē mi-
 nori. i. in homine sunt vniūta. **A**lii ve-
 ro per has quatuor facies quatuor prin-
 cipales accipiunt anime passioēs.
 scz gaudium. tristitiam. spem. et
 timorem. quarum quedam sunt de
 bono. vt gaudium de presenti bono.
 et spes de futuro. **A**lie sunt de ma-
 lo. scz vel presentī vt tristitia. vñ fu-
 turo vt timor. **E**t ideo quedam di-
 cuntur esse a dextris. quedam vō
 a sinistris. sed super has debet esse
 ratio eas modificās et regulans.
 et ideo facies aquile dicitur esse de
 super. **E**t nota qz iste facies dicun-
 tur extente desuper. quia in omni-
 bus hjs intentio et contemplatio
 sanctorum super se tendit. sicut di-
 cit **G**reg. **I**tem de scribitur figura
 eorum quantum ad manus. quia
 habebant manus ad modum homi-
 nis. **V**ñ dicit qz manus hoīs sū pē-
 nis eoz. **V**bi nota qz quilibz doctor
 dēt habē manū hoīs. i. opa lō. scz
 vt nō solū lō dicat. sed etiā faciat.
Fm illd **C**epit ihesus facē et docere
Actu. i. **G**reg. i **P**astro. **P**redicator

qui seq plus actibus q̄ uocibus ite-
net. et bene uiuendo restigia seq̄.
ribus imprimat. q̄ loquendo qua
gradientur ostendat. sed debent
esse manus hominis. id est opera se-
cundum rationes facta **Apoꝝ. Ho.**
xij. **Rationabile obsequium v̄m.**
sed dicuntur manus esse sub p̄mis.
quia debet esse virtus operis s̄b vo-
latu contemplationis. sc̄z ut s̄b contem-
platiua sit etiam actiua. et debent
esse manꝝ in q̄tuor p̄tibꝝ. qz sc̄z q̄-
tuor modis p̄ opa vite actiue prox-
imis seruit. sc̄z vel quātū ad aiām.
vt docēdo. consulendo. et alias sp̄ua-
les elemosinas ipende no. vel quā-
tum ad corpus uiuum. sc̄z reficiēdo.
restiendo. et alia necessaria ministrā-
do. vel quātū ad corpus. de functuz
sc̄z opponendo et sepeliendo et huiꝝ
modi. vel quātū ad res tpales ex-
teriores. sicut de defendendo tpalia ui-
tra ecclie. vel aliarū personarum et
huiusmodi. **Vel sc̄dm Greg.** dicunt̄
eē i q̄tuor p̄tibꝝ. qz sc̄i euangeliste
q̄ fuerūt p̄mi doctores noui testam̄-
ti opꝝ exterioris doctrine per q̄tu-
or ptes m̄di diffuderūt. sc̄z per ori-
entē. occidentē. meridiē et septent̄-
onem. **Item** describit̄ earuz figura
quo ad pedes. qz pedes eoruz pedes
recti. et plāta pedis eorꝝ q̄si plāta
pedis vituli **In** pedibus sicut dicit
glosa intelligūtur gressus operuz.
ita vt sicut per manus intelligunt̄
op̄a que ordinantur ad proximū.
ita per pedes itelliguntur opera ho-
minis quantum ad seipsum. **Sicut**
eniz animal gressibile pedibus per-
git ad locum. ita etiam homo sp̄i-
tualis operibus tendit in deum.
Vnde Augustinus dicit. qz deo qui
ubiq̄ ē non locis appropinquamꝝ.
sed bonis studiis. bonisq̄ actionibꝝ
Et iteo sicut sine pedibus corpꝝ h̄

minis non pergit. **Sic** etiam fides
hominis sine operibus non proficit
Jacobi secundo. **Fides** sine operibꝝ
mortua est. **Sed** in istis pedibus id
est operibus debet esse rectitudo i-
tentionis. sc̄licet vt recta intentiōe
fiant. **Vnde** dicit **Pedes** eorum pe-
des recti. sc̄z per rectam intentionē.
quia qualis est intentio tale ē opꝝ
Ecc̄i. li. **Ambulauit** pes meus iteꝝ
rectum. **Item** debet esse in eis ma-
tūritas moderationis. quia cum q̄-
dam maturitate id est grauitate et
modestia debent exequi et perfice-
re opus intentum. **Vnde** dicit qz
planta pedis eoruz quasi planta pe-
dis vituli. **Vituli** enim siue boues
vt dicit **Gregorius** cum quadam
maturitate siue grauitate incedūt
Vel etiam in planta pedis vituli si-
gnatur fortitudo laboris. quia vi-
tuli siue boues fortes habent pedes
vt ipse **Gregorius** dicit. **Item** in
hoc signatur discretio circumspecti-
onis. ex eo qz in pedibus vituli est
unguium discretio. **Ex** quibus pa-
tet qz opera doctōrum debent esse
recta. graua. fortia. et discreta.
Tercio hec animalia describuntur
etiam esse pennata **Vnde** dicit qua-
tuor penne v̄m. et cetera. **Vbi** circa
eoruz peninas nota quatuor. primo
distinctionem. quia quatuor pen-
ne v̄m. sc̄licet ad modum alarum
Iste quatuor penne sunt quatuor
conditiones que necessarie sunt cui-
libet contemplanti. vt per volatuz
contemplationis possit ad diuina
leuari. **Prima** penna est mentis v̄-
tus per quam sc̄licet anima ad vo-
latum contemplationis disponit.
Est enim anime contemplatis ne-
cessaria virtus moralis. ex eo qz v̄-
tutes morales vehemētiaz passionū
reprimunt. et sedant exteriorum

occupationum tumultus quibus abstraheretur intentio eius ab intelligibilibus ad sensibilia **Eccl̄i. xliij.** Domines diuites in virtute pulchritudinis studium habentes. Studium enim pulchritudinis est studium contemplationis quod competit hominibus virtutibus habundantibus.

Secunda penna est mentis actus. quo scilicet contemplatio incipit. Et talis actus est lectio. oratio. et meditatio. et huiusmodi. Nam in lectione mens informatur. in oratione eleuatur. in meditatione autem inflammat. secundum illud **Ps̄.** In meditatione mea exardescet ignis.

Tercia penna est gradus considerationis. quo scilicet ordinate anima contemplatio progreditur. Et nota quod hęc contemplatio diuersos gradus quibus scilicet anima in dei cognitionem ascendit. secundum illud **Ps̄.** Ascensiones in corde suo disposuit in valle lacrimarum. Unde **Richardus de sancto victore** sex gradus contemplationis distinguit. quibus mens per creaturas mundi in dei contemplationem ascendit.

Primus gradus est secundum solum ymaginationem dum attendimus solum res corporales. Unde in hoc gradu ponitur solum perceptio sensibilibus. Secundus gradus est in ymaginatione secundum rationem puta scilicet sensibilibus ordinem et dispositionem consideramus. Unde in hoc gradu fit progressus a sensibilibus ad intelligibilia. Tercius est in ratione secundum ymaginationem quando scilicet per inspectionem rerum visibilibus ad invisibilia subleuamur. Unde in hoc gradu ponitur nuda ratio sensibilibus secundum intelligibilia. Quartus gradus est in ratione secundum rationem. quando

scilicet animus intendit invisibilibus que etiam ymago non nouit. Unde in hoc gradu ponitur absoluta consideratio intelligibilium. in que per sensibilia deuenitur. Quintus est supra rationem. quando diuina reuelatione cognoscimus que humana ratione comprehendere non possunt. Unde in hoc gradu ponitur contemplatio intelligibilium que per sensibilia inueniri non possunt. sed tantum per rationem capi possunt.

Sextus est supra rationem. quando scilicet ex diuina reuelatione cognoscimus ea que humane rationi repugnare videntur. sicut ea que dicuntur de misterio trinitatis. Unde in hoc gradu ponitur consideratio intelligibilium. que ratio nec inuenire nec etiam capere potest. Quarta penna est dei intuitus. id est ipsa contemplatio diuine veritatis. et in hac contemplantis volatus finitur. Quia huius contemplatio finis est totius humane vite. Unde **Augustinus** dicit in primo de trinitate. quod contemplatio dei promittitur nobis. ut actionum omnium finis atque eterna perfectio gaudiorum. hic autem competit nobis imperfecte. videlicet per speculum in enigmate. Et ideo est quedam inchoatio illius beatitudinis. Sed nota quod dicit quod istarum quatuor pennarum due tegebant corpora animalium. quia quod diu sanctorum doctorum anime corporibus tegebantur. id est quod diu sunt in hac vita indigent ad contemplatiuam vitam duobus predictorum. scilicet virtute morali. Nam a corpore exuta anima. nec sensibilibus passionibus. nec rerum corporalium tumultibus inquietabitur vel impedietur. Et ideo non indigebit virtutibus moralibus. que habet huiusmodi

impedientia reprimere vel sedare. Item indiget gradu considerationis. quia scilicet in hac vita non potest anima immediate leuari in contemplationem diuine veritatis. sed potius per quosdam gradus in ipsius contemplationem confurgit. Due autem alie penne inuicem iungebantur. quia scilicet in alia vita videbitur deus sicuti est. et erit actus et contemplatio mentis cum vno intuitu diuine veritatis. **Vnde Augustinus** dicit quod non erunt in patria cogitationes nostre volubiles ab alijs in alia euntes atque redeuntes. sed totam scientiam nostram vno simul conspectu videbimus. **Quibus** ergo pennis corpora teguntur. quod scilicet vntus et gradus contemplantis. necessaria sunt quod diuina anima mortali hoc corpore tegitur. Due vero penne iunguntur. quia scilicet in visione beata mentis actus et contemplatio vnto et simplici intuitu diuine veritatis perficitur. **Vel** iste quatuor penne quibus anima in contemplatione leuatur. sunt ille quatuor considerationes. quas beatus **Bernardus** in libro de consideratione ponit. **Qua** prima est admiratio maiestatis. **Secunda** est consideratio iudiciorum dei. **Tercia** est recognitio beneficiorum. **Quarta** est consideratio promissorum. **Quarum** due dicuntur corpora tegere. quia operta et tecta sunt anime quod diuina manet in corpore. scilicet immensitas diuine maiestatis. et abyssus iudiciorum dei. due vero inuicem iunguntur. scilicet promissa et beneficia. Nam promissio beneficiorum fit. et beneficia promissa conferuntur. sed promissio promittitur ad consolationem. beneficium vero subsequitur ad satisfactionem. **Sed** secundum beatum **Gregorium**. Quatuor iste pen-

ne sanctorum animalium sunt amor et spes. et iste due inuicem coniunguntur. quia scilicet sancti viri et amant que sperant. et sperant que amant. **Alie** vero due sunt timor et penitentia. et iste due teguntur. quia timor et penitentia ab omnipotentis dei oculis mala preterita abscondunt. **Secundo** nota pennarum situatio. **Neque**. quia habent pennas in quatuor partibus. **Nam** penna amoris est in celo. pena spei est in deo. pena penitentiae habet locum in mundo. pena timoris est de inferno. sed attende quod manus dicitur esse sub pennis in quatuor partibus. quia nec amor. nec spes. nec timor. nec penitentia est sine opere efficax. **Nam** amor ex dato ostenditur. spes ex merito concipitur. penitentia ex debito satisfactio. timor a malo retrahit et insuper ad bonum compellit. **Secundum** illud. **Qui** timet deum faciet bona. **Vel** si per pennas intelligantur considerationes mentis. tunc sunt in quatuor partibus. quia aliquando sancti considerant vbi fuerunt. scilicet in peccato. et sic replentur merore. aliquando vero vbi sunt. scilicet in mundo. et sic affliguntur dolore. quandoque vero considerant vbi erit. scilicet in iudicio. et tunc sollicitantur timore. **Quandoque** autem vbi non sunt scilicet in celo. et ex hoc inflammantur amore. **Et** ista secundum **Gregorium** in moralibus sunt quatuor genera conpunctionum quibus mentes sanctorum hominum vehementer afficiuntur. **Tercio** nota pena vntone. quia iuste erat penne eorum alterius ad alterum. **scilicet** secundum **Gregorium** quia predicatorum virtus et sapientia caritatis et concordie pacem sociantur. **Quartus** enim sancti viri diuersitatem habeant siue etiam distinctionem

pēnatum. i. diuersa virtutuꝝ mune-
ra vel dona grā. tñ dū vnusqꝫ
alteri de virtutis dono qđ habz ob-
sequitur et econuerso. pēna alte-
rius ad alterū mutua vtilitate cō-
nectitur. Nam cōtemplatiuus pro
actiuo orat. actiuꝝ vero contēpla-
tio necessaria corporis administrat.
et sic de alijs. Vnde ad hanc vñxi-
onem perinarum hortatur beatꝫ pe-
trus dicens. Vnusquisqꝫ gratiam
quā accepit in alterutrū illā admi-
nistrantes. Quarto officia pēnarū
extēsi onē. quia facies eorū et pēne
e orū extēte de super. In facie itel-
lige scōꝝ intentionem quā semper
ad deū vertunt. vtra qđ de peccato
libꝫ dicitur **Ih̄. xxxij.** Verterūt
ad me terga et non facies. Facies
em̄ ē pars āterior. a ideo significat
intentionē finis que opus p̄cedit.

Tergū vero siue dorſus ē pars po-
sterior. a ideo significat opus qđ ip-
sam intentionē s̄sequitur. Tergū
ergo et non faciē ad deū ouertit.
qui opus quideꝫ de genere honorū
facit. sed ad deū intentionē nō diri-
git. sed in p̄mis quibus volatur ī
altum intelligitur sanctorū cōtēpla-
tio. de quarū pēnarū volatu **Ps̄.**
dicit. Quis dabit michi pēnas sicut
eo. et. vol. et requiescā. Facies er-
go et pēnas aīaliū extētas de super.
p̄pheta vidit. qz intentio et cōtēpla-
tio scōꝝ semper super se tēdit vt ce-
leste bonū assequi et obtinē possint
sicut interlinearis glosa dicit. Quā-
to hec animalia erant motā et im-
pulsā a spū. Vnde dicit. qz vbi eāt
impetus spūs illuc gradiebantur.
Vbi aduerte qz sancti doctores a
spiritu sancto mouētur. īpetu ose.
cōtinue. et caute. Et p̄pter primum
dicit vbi erat impetus spūs cō. V-
bi dicit glosa. qz sicut in malis est.

impetus carnis. ita in bonis ē impe-
tus spūs. et hūc impetū. **Sm̄ Gre.**
caritas facit que post spm̄ ire cō-
pellit **Ps̄.** Fluminis impetus letifi-
cat ciuitatem dēi. Aqua fluminis ē
gratia spūs sancti. que mediante
caritate animam īpellit ad bonū.
et perducit ad ieffabile gaudium.
Item continue qđ notatur cum s̄b-
ditur. qz non reuertebantur cū am-
bularent. Naꝫ sicut glosa dicit. cū
ambularent ad bona. non reuerte-
bantur ad mala. et ideo in bono p-
seuerādo et cōtinuando mouebant̄
Mat. x. Qui perseuerauerit vsqꝫ ī
finem hic saluus erit. Sꝫ quia illd̄
verbum bis ponitur. Alia glosa q̄
dam exponit de motu recto. Cum
ambularent ante. sꝫ ad spiritali-
a. nō reuertebant̄ retro sꝫ ad t̄pali-
a. Vnde nō erat in eis motus r̄flex-
us sed rectꝫ **Ap̄. iij.** **Phil. iij.** Que
retro sūt obliuiscēs. ad ea que sūt
priora extendens me **Ih̄. iij.** Qui sti-
nam aratri tenet nō respiciat re-
tro. non imitetur vxorem loth ne-
peat. sicut heli qui aliorū vitio de-
um offendit. Sed videtur esse vtra-
qđ alibi dicitur. qz animalia ibant
et reuertebantur in similitudineꝫ ful-
guris couiscantis. s̄ dicendū qz ibi
loquitur de motu cōtēplationis. s̄
hic de imitatione vite siue de motu a-
moris. Vnde illud exponit qz ibāt
sꝫ p̄ mentis cōtēplationē. sed nō
diu in ea eēvalentes. reuertebant̄
ad actionē. s̄ q̄a ex cōtēplatione
ipsa anima inflammabatur et illu-
minabatur. idcirco subditur qz re-
uertebantur in similitudinem ful-
guris couiscantis. id est inflamma-
tis et illuminantis. Nam per eos
a cōtēplationis arte descendētes
celeste lumen nobis spergitur. vt
glosa dicit. Item mouentur caute

quod notat cum dicitur quod vniuersus deus
eorum coram facie sua ambulabat.
scilicet semper sibi presens. semper
iudicans quid bonum vel quod ma-
lum. in quo crescat. in quo decrescat.
Apo. Phil. v. Videte quod caute a-
buleatis. Quinto quoque hec anima
lia describuntur ut inflammata. et
ostenduntur sancti doctores infla-
mati quatuor modis. scilicet ad modum
scintillarum. ad modum carbonum.
et ad modum lampadarum. et ful-
gurum. De primo enim dicitur. et scin-
tille quasi aspectus eris cadentis. quod scilicet
glosam refertur ad sanctorum pre-
dicatorum doctrinam. quorum ver-
ba sunt subtilia. et ideo sunt ut scin-
tille. Item sonantia. et ideo eris.
Item feruentia. et ideo candentis.
Vel potest exponi quod ex sanctis docto-
ribus emicant scintille exemplorum.
auditus verborum. et est in eis can-
dor affectionum. vel scintillant ora-
tionibus. sonant in predicationibus.
excandescunt in affectionibus. Glo-
sa. quasi eris candentis. quia plus
ardent desiderio quam proferant verbo.
Secundo sancti doctores inflammantur
ad modum carbonum. Unde dicitur
quod similitudo animalium et aspectus
eorum quasi carbonum ignis
ardentium. Carbonibus enim arden-
tibus assimilantur sancti doctores.
quia ipsi et in se ardent per desiderium.
et alios sibi adherentes accendunt et
iam ad diligendum deum. Unde glo-
sa dicit. Si carbonem tetigeris accen-
deris. et cum sancto sanctus eris.
Unde isti sunt carbones qui vastant
incinerando. id est ad penitentiam huius-
liando. **Ps. Sagitte potentis acute**
cum carbonibus desolatoris. vel va-
statoribus secundum aliam litteram.
Item qui sanctificant purificando
secundum illud. Sanctificabit eos in igne

Ps. Cadent super eos carbones. in
igne decies eos. in miseris non substi-
stent. Item qui adiuvant inflammantur
secundum illud. habens carbonem
ignis sedebis super eos et erunt tibi
ibi adiutorium. **Tercio inflammantur**
ad modum lampadarum. **Vni**
subditur. et quasi aspectus lampada-
rum. In lampadis enim requiritur
mundicia vasis. et ideo fit de
vitro. copia liquoris. unde impletur
oleo. euidetia fulgoris et ideo suspen-
ditur in alto. que tria signant in san-
ctis virtus. puritatem carnis. deuotio-
nem mentis. et claritatem siue fulgo-
rem sancte opinionis. Unde glosa
dicit. quod sanctorum aspectus est quasi
lampadarum. quia opinionem bonam
a lumine aliorum longe lateque
diffundunt. **Cant. viij. Lampades**
eius lampades ignis atque flamma-
rum. **Quarto sunt inflammati ad**
modum fulgurum. et ideo subditur.
Et erat visio discurrens in medio
animalium splendor ignis. et de
igne fulgur egrediens. Sic in medi-
o animalium. id est in cordibus sancto-
rum. quod medius locus attribuitur
cordi. secundum illud. **Ps. Factum est**
cor meum tanquam terra liquefacta in me-
dio. **re. ac.** est visio contemplationis
dei non per simplicem mentis intuitum
sicut est in patria ubi deus immedi-
ate videtur. sed est visio discurrens
per rationis discursum. per inuisibilia
dei a creatura mundi per ea que facta
sunt intellectu aspiciuntur. Unde dis-
currunt ex creaturis que sunt effectus dei
precedendo in contemplatione creatoris.
et in tali contemplatione est splendor.
et ignis. et fulgur. quod scilicet in contempla-
tione sanctorum fulget splendor diuine
cognitionis. **Ps. Mirabilia opera**
tua. et anima mea cognosce nimis
Ps. lviij. Implebit splendoribus

animam tuam. **I**te ardet ignis diuine dilectionis **Ps.** In meditatione mea exardescet ignis. **I**tem fulgurat zelus fraterne saluationis. **N**am in sancto viro illuminato et inflammato in contemplatione accenditur zelus etiam fraterne salutis. **V**nde egreditur fulgur. i. verbum predicationis. vel exemplum uersationis proximorum. corda terris. illuminans. percussens. et accendens sicut fulgur. **V**el nota quod in medio animalium. i. in factorum cordibus est splendor ignis cum ardet in amore dei. et splendor fulguris cum in dilectione feruet proximo. **V**el secundum glosam est in sanctis visio discurrens cum meditatur scripturas. quod dum historias discurrendo percurrent. spiritus sancti sacramenta cernunt. sicut in illis splendor ignis dum contemplantur res diuinas. quod in tali contemplatione mens illam maiorem caritate. et illustrat ueritate. sed splendor fulguris est in eis dum considerant res creatas. **V**nde **Gregorius** dicit. **Q**uamcumque creaturam inspicimus dei noticiam fulgurat. dum in creaturis se creator manifestat. **I**te doctor ecclesiasticus assimilari debet illi angelo fortis. de quo habetur in uisione **Iohannis Apoc. x.** ubi dicitur. **V**idi alium angelum fortem descendentem de celo. amictum nube et yris in capite eius. et facies eius erat sicut sol. et pedes eius tanquam columpna ignis. et habebat in manu sua libellum apertum. et posuit pedem dexterum suum super mare. sinisterrum uero super terram. **V**bi notantur octo que doctor ecclesiasticus debet habere. **P**rimum est obedientia per quam assimilatur angelo. **N**am precipua est in angelis obedientia creatoris. **Ps.** Benedicite domino omnes angeli eius potentes

res uirtute. qui facitis uerbum eius ad audiendum uocem sermonis eius. **V**bi nota quod ex obedientia dura in iuncta quidam prouocantur ad iram et murmurant et maledicunt. contra quod dicit **Benedicite domino.** **Q**uidam uero ad implendum se impotentes et infirmos dicunt et asserunt. contra quod dicit. potentes uirtute. **Q**uidam uero quod audiunt implere differunt et negligunt. et contra hoc addit. qui facitis uerbum eius. **I**acob **primo.** **E**stote factores uerbi et non auditores tantum. **A**lii quique se excusant quod non intellexerunt siue audierunt. contra quod subinfertur. ad audiendum uocem sermonum eius. **S**unt ergo ueri obedientes ad modum angelorum. intenti ad audiendum. prompti ad obediendum. uirtuosi ad exequendum. maiestati ad sustinendum. **E**t talis angelus debet esse doctor ecclesiasticus. **Malach. ij.** **L**egem requirunt ex ore eius. quia angelus domini exercituum est. **S**ecundum est patientia. **V**nde dicitur. fortem. scilicet in tolerando. uel fortem in operando et expugnando. sicut fuit **Judas machabeus.** de quo dicitur primo **Machab. secundo.** **J**udas machabeus fortis uiribus a iuuentute sua sit nobis princeps militie. et ipse ager bellum populi. **T**ercium est humilitas. que notatur cum dicitur. descendentem. scilicet per humilitatem de celo. id est de altitudine superbie. **D**e qua dicitur **Ysaie decimo quarto.** **I**n celum ascendam. et super astra celi exaltabo solium meum. uel per descendentem de celo. i. de altitudine contemplationis ad ministerium actionis. **Q**uartum est misericordia que notatur cum dicitur. amictus nube. **A**ssimilatur enim misericordia nubi eo quod

refrigerium prestat. secundum illud
Speciosa misericordia domini in tē-
 pore tribulationis. quasi nubes plu-
 uie in tempore siccitatis. **Q**uintus
 est iusticia. vñ dicit. et iris in capi-
 te eius. Et sicut in iride est ceruleus
 color adiunctus igneo. ita i docto-
 re vel prelato debz misericordia iu-
 sticie sociari. **P**s. Misericordia et
 veritas obuiauerunt sibi. **H**ec ego
 iris misericordie et iusticie debz eē
 in capite. i. in prelato siue principe
Sextus est sapientia. que notatur
 cum dicitur. et facies eius sicut sol
 Assimilatur enim sapiens soli non
 solum ratione claritatis. sed etiam
 ratione firmitatis. secundum illud
Eccī. xxvii. Homo sanctus in sapi-
 entia sua manet sicut sol. **A**tribui-
 tur etiā sapientia faciei. qz sicut dicit
Eccī. xxviii. Sapientia hōis lucet i vul-
 tu eius. **S**eptimū ē affectionuz recti-
 tudo. q notat ibi. et pedes eius sicut
 colūpna ignis. **N**otant em affectio-
 nes i pedibz. s erectio domus et ali-
 orz sustentatio i colūpna. sed feruor
 et iēnsio i igne scz amoris. et ideo
 ex hys colligit q doctoz eccie debz
 eē affectuosus ad celestia. erectus a
 hōz sustentatiuz. et ad spūalia fer-
 uidus. **Eccī. xlviii.** Surrexit helyas
 qsi ignis. **O**ctauū ē perfecta do-
 ctoria. que requirit tria. scz vt doctoz
 sit eruditus videlicet i sacra scriptu-
 ra. qd notatur per hoc q habebat
 librum apertum. **I**tem q sit ope-
 rus. vt qd de ore predicat opere im-
 pleat. qd notatur per hoc q habe-
 bat in manu. **I**tem q sit discretus
 quia aliter debet predicare carna-
 libus a peccatoribus. qui significā-
 tur per mare. et alit iustis firmis
 et fructuosis. qui significantur per
 terram. vel per mare seculares. per
 terram vero religiosi significant.

vel per mare existentes i aduersita-
 te. per terram existētes in prospe-
 ritate. quibus omnibus diuersa
 exhortatio congruit. **V**nde angelus
 alium pedem supra mare et alium
 supra terram dicitur posuisse. **V**el
 pes dexter est amor dei quo calca-
 maē. i. amaritudo et aduersitas se-
 culi. **P**es sinister est amor pximi q
 debet calcare terram. i. omnia tē-
 na proximorum salutē postponere
Prouerb. xii. Qui negligit damp-
 nu ppter amicu iustus ē. **I**te doctoz
 ecclesiasticus debet esse similis illi
 candelabro qd describitur in visio-
 ne zacharie. que habetur. **Zach.**
iiij. Vidi. et ecce candelabru aure-
 um totum. et lampas eius super
 caput ipsius. et septem lucerne e-
 ius sup illud. et septem infusoria lu-
 cernis que erāt sup caput eius. et
 due oliue super illud. vna a dexte-
 ris lampadis. et alia a sinistris. **S**ic
 q ecclesiasticus doctoz esse debz vt
 candelabrum luminosum per sapi-
 entiam. aureum totum per iustici-
 am. sed lampas cētus super caput
 eius per obedientiā. vel sup caput
 eius id est mentez fulgens p grā.
Septem autem lucerne sūt septem
 virtutes. scz tres theologice. et q-
 tuor cardinales. septē vero infuso-
 ria sunt septē spūs sancti dona. q
 bus septem lucernis. i. septē vtuti-
 bus oleum gratie siue pfectiois infu-
 dit. **N**ā dona pfiūt vtutes. due o-
 liue sunt due vite fructuose. i. meri-
 torie scz vtēplatiā a dextris. a acti-
 ua a sinistris. q oīa dnt esse i pfecto
 eccie doctore. **I**te doctrina catholi-
 corz doctoz differt a doctrina hētī-
 corz. sicut differebant illi duo cala-
 thi. q describunt i visioe. **I**te. q hēt
Ite. xxiiij. vbi dicit. **O**ndit michi dñs. a
 ecce duo calathi pleni ficis pōiti añ

templū dñi. Calath⁹ vnus ficus lo-
nas hēbat nimis. vt solēt ficus pri-
mi esse t̄pis. ⁊ calath⁹ vnus hēbat
ficus nimis malas. que omedi non
poterāt eo qđ essent male. Isti em̄
duo calathi sunt doctrina catholi-
ca et heretica. sed doctrina catholi-
corum doctorū est calath⁹ bonis ficu-
bus plenus. i. bonis verbis et sence-
tis quales solent esse fructus primi
t̄pis. i. similes doctrinis et verbis p-
phetarum qui fuerunt tpe p̄oris
testamenti. Nā doctrina noui testa-
menti non discordat a veteri sedm̄
intellectum mysticum. Vt fructus p-
mi t̄pis sunt documēta apostolorū
et discipulorū qui fuerunt in eccia
p̄mitiua. a quibus moderni doctores
catholici non discordant. Sed cala-
thus alius est hereticorū doctrina
vitiens pessimas ficas. i. pessimas ⁊
erroneas opimōes. Vnde a catho-
licis vitis omedi. i. recipi vel accep-
tari non possunt. eo qđ pessime sūt
Sed ambo calathi dicuntur esse aīe
templum dñi. qđ vtraq; doctrina
appalata ē in ecclesia xp̄i. quanq̄ v-
na acceptata. et altera reprobata
sit.

Capitulum xij.

Ona spūs sancti sunt sep-
tem. que a septē oppositis
vitijs euacuantur. ⁊ hoc o-
stenditur ex sōpniō pharaonis qđ
habetur Gen̄. xli. vbi dicitur qđ vi-
dit pharao sōpniū. Putabat em̄
se stare super fluuiū de quo ascen-
debant septē boues pulchre et cras-
se nimis. et pascebantur ī locis pa-
lustrib⁹. Alie q̄ septē emergebāt
de flumine sede ofecte q; macie ⁊ pa-
scebāt in ipsi⁹ āpnis rīpa ī locis v-
berrimis virētib⁹. deuorauerūt q;
eas quarū mira spēs et habitudo
corporum erat. Moraliter fluuius

est spiritus factus. de quō Apōc̄.
vltimo. Ostendit michi fluuiū a
que viuē splendorum tāq; cristā-
lum p̄cedentem de sede dei. et agm̄
.i. de substantia patris ⁊ filij. de hoc
flumine ascendunt septē boues. i.
septem dona que dicuntur ascēde-
re. qđ nos ascendere faciunt et desi-
gnātur ī bouibus. qđ sc̄z faciunt nos
bonorū operum fructibus habunda-
re. sicut boues terram. Dicuntur
autē pulchre in quātum animā spi-
ritualit̄ informāt. Nimis autē. i. val-
de crasse dicuntur. eo sc̄z qđ animā
mirabili dulcedine ⁊ virtutū habū-
dantia implent. Loca autē palustria
in quibus pasuntur sunt humiliū
corda. de hys septem donis dicitur
Ysaie. Requiescet super eū sc̄z xp̄z
humilem spūs domini. spiritus sa-
pientie et intellectus. spiritus sciē-
tie et pietatis. spiritus cōsilij et for-
titudinis. et replebit eum spiritus
timoris domini. Per septē at̄ boues
tenuēs et sedas intelligunt̄ septē
vitia que designantur ī bouibus qui
terram vertunt. quia sc̄z cor de pi-
munt et terrenis actiōibus iuol-
uunt. hec emergunt de flumine. i.
de instabilitate et fluxibilitate mē-
tis humane. sensus enim et cogita-
tio humani cordis p̄na sunt in ma-
lum ab adolescentia sua. vt dicitur
Gen̄. viij. Dicuntur autēz sede. quia
mentem sc̄z hominis maculant ⁊ o-
uersionem deformant. Item sūt
offecte macie. qđ euacuant pingue-
dinem gratie et virtutum. Item
pasunt ī rīpa āpnis. Ampnis em̄
vitiū fluens est vita humana. cuius
due rīpe sunt spiritus et caro. ī
quibus sunt loca vberissima et vi-
tētia. sc̄z diuersę potentie anime. ⁊
diuersę partes corporis. ī quib⁹ ē vi-
tor. i. vigor v̄tutis. sicut in intellectu

virtus cognoscitiua • in voluntate & virtus appetitiua et sic de alijs • sicut in partibus corporis site sunt vicia anime vt in oculis vis visiva • in auribus vis auditiva • et sic de alijs • nec est aliq̄ particula corporis in qua n̄ sita sit aliqua aie vis **V**nde ista sūt loca vitentia .i. viribus spiritalibus plena • **I**tem sunt loca vberri- ma per habundantiam actionum • **N**am in intellectu habundant cogita- tiones • in voluntate affectiones • in fantasia ymaginationes • et sic de alijs • **I**n istis ergo partibus seu vi- ribus nascuntur septē vitia • q̄ auaritia nascitur in visu • **V**nde vocat̄ cupiditas oculorum .i. **Ro. ij. Itē** gula nascitur in gustu • luxuria in ta- ctu • superbia in appetitu • **E**st enim superbia appetitus pprie excellentie et sic de alijs vitijs • **I**tem deuorat boues speciosas .i. spūs s̄cti dona **N**am plenitudinem sapientie deu- rat luxuria • quia facit spiritalia desipere • **N**am animalis .i. carnalis homo non percipit ea que sunt spūs dei • donum vero intellectus deuorat gula • quia generat ebrietatem se- hus eā intelligibilia • vt dicit **Gre. xxxi. Moral.** Donum vero scientie deuorat auaritia • quia peruertit re- ctum iudiciū • **D**um auarus iudi- cat temporalia esse eternis p̄ponē- da in eis finem suū constituens • sed donum pietatis deuorat inuidi- a • beniuolentiam excludens • **D**onū autem consilij deuorat ira que ad o- mnia precipitant ducit qd̄ est cōtra consiliū • sed donum fortitudinis deuorat accidia que reddit mētes debilem et grauē • **D**onum autē timoris deuorat et excludit superbi- a • que presumptuosū et audacē facit • sed s̄m **Gre. i. Moral.** aliter accipiūt ista vitia donis oppoīta •

q̄ sapientia deuorat stulticia • intel- lectū ebetudo • scientia ignorātia • pietatē duritia • mentis consiliū p̄- cipitatio • fortitudinem torpor • timo- rem vero superbia siue presumptio **S**ed notandū circa predictū sōp- nium • q̄ sicut dicūt sōpnioꝝ inter- pretes • sōpnia q̄ apparent hōimibꝫ de bouibus ad variā referunt signi- ficationem • **N**am aliquando referūt- tur ad hominum potestatem • vñ in sōpnio vt dicūt boues masculini generis principes plerumq̄ signifi- care solent • **E**t ideo si quis sōpniat q̄ sedeat super bouem rubri coloris inueniet potestatem • sed egrotabūt filijs eius aut vxor **I**tem si sōpniat q̄ in alia regione pastat boues tricornes aut quadricornes • prin- ceps intrabit terram illam et sub- iugabit eam sibi tot annis quot e- rant cornua • **A**liqñ vero referunt̄ ad temporum qualitatem • sicut ex sōpnio prefato sez pharaois ap- paret qd̄ ioseph interpretatus ē di- cens • q̄ per septem boues pingues significabantur septem anni vber- tatis • per septem vero macilentas septem anni sterilitatis • **V**ñ dicūt sōpnioꝝ interpretes • q̄ si q̄s in sōpnio inuenit vnum pingueꝫ bouem aut plures • boni et vberes anni eum complectentur et pficiet in opere suo • **S**i vero vitulum ma- crum aut bouem eiusdem modi • s̄b- dideritq̄ eos sibi • annū vel ānos malos inueniet et famem et detri- mentum et paupertatem secundū tenuitatis rationem **Q**uandoq̄ at̄ referuntur ad diuitiarū p̄speritatē **N**az si quis se sōpniat lac bouinū comedere • inueniet incrementū et diuitias maiores • **E**t si quis sōp- niat q̄ corium bouis inuenit aut tulerit • diuitias magni principis

hereditabit. Et si quis sompniat quod
 bouem in domo sua occiderit pro qua-
 titate carnis inueniet thesaurum prin-
 cipis cum timore. Item si quis sompniat
 se tollere de sanguine bouis aurum
 inueniet principis. hec dicunt sompni-
 orum interpretes. Sed quod id quod dicitur ra-
 tione non fulsiunt eadem facilitate con-
 temnit a plerisque quod dicitur. secus tamen
 est de sompno pharaonis. de quo te-
 ste scriptura certum est quod fuit immissum
 a deo. Dixit autem Ioseph pharaoni
 audito predicto sompno. sompnum re-
 gis unum est. que facturus est deus oste-
 dit pharaoni.

Capitulum xiiii.

Quatuor euangeliste figurati sunt per
 illa quatuor animalia. que
 in visione ymaginaria sunt
 ostensa beato Iohanni Apoc. iij. v.
 ubi dicitur. in medio sedis et in circui-
 tu sedis quatuor animalia plena oculis
 ante et retro. Et animal primum si-
 mile leoni. et secundum animal simile vitulo.
 et tertium animal habens faciem qua-
 si hominis. et quartum animal simile aquile
 volanti. Et quatuor animalia singula
 eorum habebant alas senas. Vbi nota
 congruitatem similitudinum. Pri-
 mo propter locum. quia in medio et
 in circuiitu sedis. Per sedem intellige
 cetum prelatorum in quibus deus
 residet. alios per eos dirigens et iu-
 dicans. Ps. Regnabit deus super gen-
 tes. deus sedet super sedem sanctam
 suam. Quatuor igitur animalia. id est
 quatuor euangeliste. dicuntur esse in
 medio et in circuiitu istius sedis. quod
 scilicet eorum doctrina ipsi prelati
 fulciuntur et protegentur. sed si in me-
 dio sedis erant. quomodo in circui-
 itu. vel si in circuiitu. quomodo in medio?
 Ad hoc dicitur quod sedes planiciez la-
 tam et amplam habere videbatur.
 ut dicit glosa. Et super planiciem

sedis erant animalia quasi doctores
 presidentes. vel subitus quasi colup-
 ne sustentantes. in circuiitu quasi ex-
 cubie custodientes et protegentes
 sedem. et hoc tangit glosa. Ex qui-
 bus colligitur quod ipsi euangeliste sunt fi-
 delium doctores. sustentatores. cu-
 stodes. et protectores. Secundo nota a-
 gravitate methasore propter numerum.
 quod quatuor animalia erant. et hoc con-
 petit euangelice descriptioni. quod qua-
 tuor euangelia descripserunt. Unde ip-
 si sunt quatuor fabri qui arca ec-
 clesie fabricauerunt quibus se mu-
 ant. et hostes expugnant. de quibus
 Zach. i. Ostendit michi dominus quatuor
 fabros. et dixi. quomodo isti veniunt
 agere? qui ait dicens. hec sunt cornua
 que ventilaerunt iudam. Item con-
 petit eorum numerus euangelice diuulga-
 tioni. quod scilicet eorum euangelia sunt per
 quatuor partes mundi diuulgata et porta-
 ta. Unde ipsi sunt quatuor equi varij
 tui. albi et nigri. quos misit domi-
 nus ut pambularent terram Zach. i.
 Item quatuor quodammodo egredientes de me-
 dio duorum montium Zach. vi. Item
 ipsi sunt vectes et quatuor circuli
 aurei. quibus archa domini portabatur
 et mensa. Tertio competit eorum nu-
 merus euangelice instructioni. quia
 scilicet eorum euangelia instruunt
 nos de quatuor. scilicet de credendis.
 de faciendis. de fugiendis. et de appe-
 tendis. Credenda enim sunt articu-
 li fidei. sacramenta et testamenta.
 operanda sunt precepta. consilia et
 misericordie opera. fugienda sunt
 peccatum. infernus. et purgatorij.
 appetenda sunt virtutes. sapientia
 aeterna et vita eterna. Unde ipsi quatuor
 euangeliste sunt quatuor colupne que
 sustentant velum. id est ecclesiam. Tertio est con-
 grua hec similitudo propter aspectum quod ple-
 na oculis ante et retro. id est habita omnino

de his que deus fecit in principio. et de his que facturus est in fine. vel ante et retro. i. veteris et noui testamenti. Vel humanitatis et deitatis cristiani. vel virtutum et vitiorum. vel bonorum et malorum. vel gaudiorum celi et suppliciorum inferni. **Omnium enim istorum unum ante et altero retro debet esse. vel quia alterum altero dignius. vel quia alterum fugiendum. et alterum appetendum.**

Phil. in. Que retro sunt obliuiscens ad ea que sunt priora extendens in ipsum. ad destinatum persequor ad brauium eterne uocationis. **Quarto** est similitudo congrua propter distinctionis modum. quia animal primum simile leonem. **Marchus.** et secundum animal simile vitulo. **Lucas.** et tertium animal habes faciem hominis. **Matheus.** quantum animal simile aquile volanti. **Johnes.** Cuius expositionis ratio dea est super. ca. xi. in visione ezechiel. Si querit cum ezechiel primo potest hominem. secundo leonem. tertio vitulum. quarto aquilam. quare iohannes hunc ordinem non seruauit. Ad quod dicendum quod ezechiel seruauit ordinem historiarum. **Cristus** enim primo fuit natus ut homo. postea tribuit predicauit ut leo. deinde imolatus est ut vitulus. tandem ascendit in celum ut aquila. hunc ordinem prouidit ezechiel spiritu prophetico illustratus. Et ideo sic ordinem animalium suorum. **Johnes** uero quia hec omnia impleta uidit. non iam ordinem geste rei narrauit uoluit magis ad fidem populi inuitare. et non vitulum. non hominem. non aquilam. sed leonem proposuit. ut cogita fortitudine christi per fidem resurrectionis ascendant securius ad vitulum. i. ad fidem passionis. postmodum ad hominem. i. ad fidem natiuitatis. ad ultimum ad aquilam. i. ad fidem ascensionis cristiani et deitatis ipsius. **Nota** ergo quod debet uir euangelicus similis esse leoni

in liberalitate et magnimitate. **Ite** vitulo in carnis mortificatione et laborum perpensione. similis homini in mansuetudine et discretionem. et similis aquile volanti in celestium contemplatione et temporalium despectione. **Quinto** est congrua propter uolatus instrumentum. **Instrumentum** enim uolatus est ala. que multiplex erat in quolibet. **Na** quatuor animalia singula eorum habent alas senas. sex ale sunt sex opera misericordie spiritualis que in hoc uisiculo continentur. **Consule** castiga. remitte. solare. fer. ora. **De** etiam doctor euangelicus habet sex alas. i. sex opera instructionis. quibus scilicet instructus reddatur ad predicationis officium exercendum. **Prima** ala est lex naturalis. **Secunda** lex moysi. **tertia** prophetarum. **quarta** doctrina euangelica. **quinta** doctrina apostolica. **sexta** expositorum doctrina. **Possunt** etiam iste sex ale referri ad vitam actiuam. scilicet ad sex opera misericordie corporalis que notantur. **Mat. xxv.** Esuriui et dedistis michi manducare etc. **Istis** enim aliis uolatur in celum. **Vel** per sex alas intellige cognitionem et contemplationem operum sex dierum. quibus anima uolat in altum. quia per ipsas creaturas eleuatur in cognitionem dei et contemplationem. **secundum illud. No. i.** Inuisibilia dei a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur etc.

Capitulum xiiij.

Hies gnat primam. et hoc ostendit ex visione beati Johnis. que habetur Apoc. viij. ubi dicitur. primus angelus tuba cremit. et facta est ignis et ignis mixta in sanguine. et missum est in terram. et tertia pars arborum combusta est. et omne fenum uiride combustum est. **Primus**

angelus potest dici fides que est p
 ma virtus **Vnde Paudti?** Prima
 petit campuz dubia sub sorte duel
 li. Pugnatura fides. et hec duo fa
 cit scilicet grandinē et ignem. Per
 grandinē significatur timor inferni
 Per ignē dolor et contritio peccati
 Et hec duo facit fides quādo misce
 tur sanguine. i. peccato. Nam aīa
 illuminata p fidē cognoscit penā
 peccati. i. q̄ obligat penis inferni.
 vñ timet et dolet. Sed q̄ hec duo
 quodāmodo ex libero arbitrio oriun
 tur. ideo dicit tuba cecinit. i. ex vo
 luntate penitētis hec duo pduxit Et
 hoc ē qd sequit̄ q̄ t̄cia pars t̄re. a
 t̄cia pars arbor. et om̄e fenū viri
 de obustū ē. Per t̄rā intellige t̄re
 na bona quoz tres sūt partes. Pri
 ma est pietatis in proximu. scda
 necessitatis in seipsum. t̄rcia ē vo
 luptatis in corpus xp̄iū. hec t̄rci
 a pars oburit̄ in verē penitente
 Per arbores vero status otemplā
 tiuorum intelligitur ac designatur.
 Cuius tres sunt partes. Prima est
 desiderium orationis. scda studiū
 lectionis. t̄rcia exercitiū actiois
 Et hec oburit̄. Per fenū vero viri
 de signatur voluptas cānis. iuxta
 illud **Ysa. xl.** Ois caro fenū et ois
 gloria ei⁹ q̄si flos femi. Vñ oē fenū
 oburi d̄. q̄ ois voluptas carnis p
 dolorē p̄m̄e abiciē **Apo. Gal. v.**
 Qui xpi sūt carnē suā crucifixerūt
 cū vitis et cupiscētis

Caplm. xv

Gaudia btōz designē i illis
 aquis quas p visione vi
 dit ezech. Dicitur em̄ **Eze.**
xlvi. Ecce aque redūdantes a la
 tere dextro. cū egredere vir ad ori
 entē qui hēbat fumiulū i manu su

a. et mensus est mille cubitos. a
 trāfouxit me p aqs vsq̄ ad talos
Rursum mensus ē mille a trāfoux
 it me p aquā vsq̄ ad genua. **Rur**
sum mensus est mille et transfouxit
 me p aquā vsq̄ ad renes. Et men
 sus est mille torrētē que n̄ potui
 pertrāsire. qm̄ intumuerūt aque p
 funde torrētis qui non p̄t trāsuada
 ri. Per aqs redūdātes torrētis in
 tellige delectatiōes gaudiosas a co
 piosas quibus sc̄i viri i celo fruun
 tur **Vñ in Ps.** Torrētē voluptatis
 tue potabis eos. Et dicantur redū
 dātes. q̄ interi⁹ aīam replebūt. a
 ex ea ad corpa redūdabūt **Dicitur**
 etiā a latere dextro. p qd̄ intelli
 gitur celestis pat̄a. sicut p latus simi
 strū vita p̄ns **Canē. v.** Leua ei⁹ s̄
 capite meo. a dextera illi⁹ aplexa
 bitur me. **Tres** at̄ p̄mi millenarij
 sign̄t tria gaudia electozū in pat̄a
 que finita sūt. et aliq̄ten⁹ possunt
 a sanctis op̄rehendi. primū venit
 ab inferi⁹ vbi vidēt iusticiā dei ad
 impleri. de quo multum gaudiū est
 eis. scdm̄ illud **Ps.** Letabit̄ iustus
 cū viderit vidictā **Ysa. lxxvi.** Egred
 ient̄ vt videāt cadavera virouz
 qui p̄uaticati sūt i me. et erit vsq̄
 ad facietatē visionis om̄i carni **Se**
 cundū venit a mundo de pulchritu
 dine creaturarum **Ysa. lx.** Tunc
 videbis et afflues. et mirabitur a
 dilatabitur cor tuum **Tercium** ve
 nit de celo. de iocunda a grata so
 cietate **Ysa. lxxv.** Exultabo i iherlm.
 et gaudebo i populo meo. S̄z quar
 tum millenariū qd̄ non potest trans
 uadari. est gaudium ineffabile de
 diuine maiestatis visione **Ysaie.**
lxvij. Quis non vidit deus absq̄
 te. que preparasti expectantibus
 te. Aliqui tamen exponunt q̄ tres
 millenarij qui trāsuadari possunt

et mensurari. sūt tres sensus sc̄p-
ture sc̄z. hystoricus. allegoricus. et
tropologicus. Sed quart⁹ millena-
rius qui non potest transuadari ē
quart⁹ sensus sc̄z anagogicus qui
est de secretis celoz. que n̄ possūt
in hac vita comprehendī. Vel sc̄u-
dum alios. per primum millenari-
um aque p̄t̄ngentis ad talos in-
telligitur gratia incipientium. q̄a
in talis est hominis inchoatio. per
secundum millenarium aque p̄t̄n-
gentis vsq; ad genua intelligitur
gratia proficientium. quia in gemi-
bus est ambulatio. sc̄licet per pro-
fectum virtutum. **Ps̄.** **I**bunt de v̄-
tute in virtutem. **Per** terciū mil-
lenarium qui erat vsq; ad renes in-
telligitur gratia p̄dicantium. qui
tanq; viri perfecti debent de o sp̄i-
tuales filios generare. Nam ex re-
nibus est generatio **Apostolus.** **I**n-
cr̄isto enim ihesu per euangelium
ego vos genui. sed per torrentem
qui non potest transuadari intelli-
gitur gloria beatorum que ineffa-
bilis est.

Capitulum xvi.

Hereses a dyabolo p̄cedūt.
Et hoc ostēditur in visione
b̄ti Johānis. que h̄etur **A-**
poē. viij. vbi dicitur. **C**ecidit stella
de celo magna ardens tanq; facu-
la. et cecidit in terciam partē flu-
minis et in fontes aquarum. nomē
stelle dicitur absinthiū. et facta ē
tercia pars aquarum in absinthiū.
et mlti hoīes mortui sunt de aq̄s. q̄a
amare facte sunt. **H**ec stella mag-
na fuit dyabolus. qui cecidit de ce-
lo. id est de loco āgelorum vbi crea-
ati sunt. **Ysaie de cimo quarto.**
Quomodo cecidisti de celo lucifer

qui mane oriebaris? Et quamuis
iste casus fuerit a principio. tamē
hic introd̄ uicitur. vbi de hereticis
agitur qui diu postea fuerunt in ec-
clesia. ex eo q̄ casus suus de celo
causa est propter quam ipse indu-
cit hereses et de peccatis temptat.
vt sc̄licet impediāt homines ne il-
luc vadant vnde ipse cecidit. et sic
in casu hereticorum et peccatorum
casus ipse dyaboli quodammodo
renouatur. sicut causa in effectu.
Vel ideo dicitur cadere. quia tunc
quando sc̄licet hereses introduxit
contra ecclesiam acrius incēpit de-
seruire. **V**nde tunc apparuit malū
eius **Luce de cimo.** **V**idebam satha-
nam sicut fulgur de celo cadentem
Dyaabolus autē dicitur stella prop-
ter scientiam. sed dicitur magna
propter potentiam et potestatem.
Ardens autem tanq; facula prop-
ter inuidiam **Sapientie secundo.**
Inuidia dyaboli mors introiuit in
orbem terrarum. et cecidit in t̄ciā
partem fluminis et in fontes aqua-
rum **D**icitur dyabolus cadere dum
homines cadere facit. **F**ontes autē
sunt magistri et doctores heretico-
rum qui dicuntur heresiarche **F**lu-
mina sunt discipuli eorum. **F**lumi-
na enim a fontibus oriuntur. et po-
stea currunt in mare. **E**t sic ab he-
resiarchis discipuli nascuntur. qui
postea sequentes magistros suos
corruunt in infernum. aque fontū
uim sunt populi ab eis decepti id ē
credentes doctrinis eorum **Apoē-**
lipis de cimo septio. **A**quas quas
vidisti. vbi meretrix sedet. populi
sunt et gentes et lingue. **F**ontes
igitur et flumina sunt omnes here-
tici et mali cristiani. qui sub terciā
parte hominum continent̄. **N**ā p̄ma
pars est totaliter infidelium. puta
o vi

paganorum vel iudeorum. quantum ad fidem christi. **A**lia est totaliter falsum puta catholicorum. tertia ipsorum hereticorum qui partim sunt fideles et partim infideles. Nam quodam consentunt unum articulum et negant alium. et partim de christo bene sentiunt et partim male. Et in istam tertiam partem dyabolus cecidit. quia scilicet per eos doctrinas errorum seminavit. sed quod doctrina eorum peruersa est et ad infernum ducit. ideo subditur. et nomen est stelle dicitur absinthium que est herba amarissima. et ideo per eam recte significatur hereticorum doctrina que in se amara est propter falsitatem quam continet. et ad amaritudinem inferni trahit. et facta est tertia pars aquarum in absinthium. id est. predicta tertia pars hominum infecta est heretica doctrina et dyabolica. Et multi homines mortui sunt ex aqua. id est. hereticorum doctrina. quod amarae facte sunt per illos hereticos male exponentes. et reuera mortui non tantum morte anime sed etiam corporis. quia multi combusti. Et nota quod aqua. id est. doctrina sacre scripture amarescit per falsam expositionem. **Regum. 7.** Ecce habitatio huius civitatis optima est. id est. sacre scripture. sed aque pessime sunt. id est. expositiones hereticorum peruersae et falsae. Sed nota quod haec aquae sacre scripture possunt dulcorari per salis appositionem. id est. per recte sapientie elucidationem. **Vnde. 11. 1. Regum. 17.** Egressus heliseus ad fontem aquarum misit in illum sal. et ait. **Uec dicit dominus.** Sanavi aquas has et non erit in eis ultra mors neque sterilitas. hoc etiam signum fuit **Exod. 15.** ubi dicitur. **Querelauerunt** populus contra moysen dicens. quod bibemus? at ille clamauit ad do-

num. qui ostendit ei lignum. quod cum misisset in aquas in dulcedinem verse sunt. **Per lignum autem verba sapientia designatur. Prouerbi. 11.** Lignum vite est huius qui apprehenderunt eam et qui tenuerit eam beatus

Capitulum. xvij.

Humilitas facit sanctos proficere et crescere multipliciter. quod ostenditur ex sompno ioseph **Genesis tricesimo septimo.** ubi dicitur. quod vidit sompnum quod narrans fratribus ait. **Vidi** per sompnum quasi solem et lunam et stellas undecim adorare me. **In ioseph intellige augmentum et profectum boni.** quia sic interpretatur scilicet augmentum. et in adoratione ostenditur humilitas. in sole autem accipitur feruor dilectionis. **Vnde dicitur Iudicum quinto.** Qui diligunt te sicut sol in ortu suo splendet ita rutilent. sed in stellis intelligitur splendor siue gratia predicationis **Danielis duodecimo.** Qui ad iusticiam erudiunt plurimos erunt sicut stelle. sed per lunam accipitur vigor actionis. quia luna maxime agit et potest in istis inferioribus. **Quod ergo luna sol et stelle ioseph adorando subduntur.** signat quod in sanctis viris. et feruor dilectionis et gratia predicationis. et vigor bene agendi per inclinationem humilitatis proficiunt et augentur. **Jacobi quarto.** Deus superbis resistit humilibus autem dat gratiam. scilicet et diligendi et predicandi. et bene operandi. **Rotandum autem circa predictum sompnum.** quod sicut dicunt sompniarum interpretes **Sompnia que apparent hominibus**

de stellis superioribus variis habere noscuntur significationem. **R**az aliquando referuntur ad hominis dignitatem. Quia magne stelle sopnitate sapientes et potentes designant. Parue vero et obscure viles et infulas personas. Si cui autem videatur per sopnium se dominum esse stellarum. pro quantitate et qualitate stellarum dominabitur populis. Et si est aptus et decens erit rex. et huic interpretatio consonat per dictum sopnium ioseph. Aliquando vero referuntur ad hominum aduersitatem. quia stelle cadentes in mare. perditionem populi a rege fieri demonstrant. Stelle vero cadentes in terram. aduersitatem significat et mala plurima. Stelle autem deficientes in celo. diuitum paupertatem et defectum significant. **R**az celum simile est domui videntis. stelle vero substantiam et homines habitantes in ea signant.

Capitulum xviii.

Poerisis quadruplex est. scilicet prelatorum. clericorum. religiosorum et laycorum. que describuntur Apocalipsis. viii. In visione beati Iohannis ubi dicitur. Percussa est tertia pars solis. et tertia pars lune. et tertia pars stellarum. ita ut obscuraretur tertia pars eorum. et diei non luceret pars tertia. et noctis similiter. Per solem intelliguntur prelati. quia sicut sol totum mundum illuminat. Sic prelati totam ecclesiam debent illuminare. Mathei quinto. Vos estis lux mundi. Item sol non variatur per crementa vel de crementa sed stabilis manet. Sic prelati stabiles esse debent. ut sicut aduersita-

te. nec prosperitate. nec detractioe. nec adulatione moueantur. **Eccii. xxvii.** Homo sanctus in sapientia sua manet sicut sol. **H**orum tertia pars percussitur sed non deciditur. quia fidem informem retinent. sed in moribus seduntur. **H**orum enim tres partes sunt. Quia prelatorum quidam ardet et lucent. et hi sunt prima pars. **A**lii ardent et non lucent et hi secunda. tertijs lucent sed non ardent. et hec pars tertia percussa est. quod lucent exterius silata factitate. sed non ardet interiori habita caritate. hanc percussit dominus. **Mat. xxiii.** ubi dixit. **V**e vobis scribe et pharisei propter quod siles estis sepulchris de albatis. que a foris pent hominibus speciosa. intus vero plena sunt ossibus mortuorum et omni spurcicia. sic et vos quidam foris apparetis iusti hominibus. intus autem pleni estis propter iniquitatem. **V**el iste tres partes accipiuntur secundum tres conditiones solis. Sol enim est corpus magnum. in quo notatur prelatorum potestas. **I**tem corpus latum. in quo prelatorum fides. **I**tem corpus calidum saltem in effectu. in quo prelatorum caritas. **E**t hec est tertia pars que fere in omnibus percussa est. quod et si potestatem habent vel fidem retinent. feruore tamen caritatis carent. **P**er lunam vero designantur clerici. quia sicut a sole lumen luna recipit. sic a prelatibus clerici informantur. et quales sunt prelati tales sunt clerici. **Eccii. x.** Qualis rector est ciuitatis. tales et inhabitantes in ea. **H**orum autem tres sunt partes. quidam namque sunt scolares que frequenter scolas. quidam sunt corales que sequuntur chorum. **A**lii enim curiales. qui sequuntur curias principum et regum et prelatorum.

Hec tertia pars percussa est vitio
 simulationis et ambitionis. Per stellas
 vero intelliguntur religiosi. Stelle
 enim parue videntur a magne sūt.
 sicut religiosi parui videntur exte-
 rius mundo. magni autem interi-
 us coram domino. Item stelle no-
 ctis illuminant et religiosi ecclesiaz
Phil. 7. Inter quos lucetis sicut lu-
 minaria in mundo. Itē stelle fixe
 sunt. et religiosi stant in claustris
 nisi pauci officiales qui procurant
 exteriora negotia. **Judicium quinto**
Stelle manentes in ordine et cursu
 suo. et cetera. **Worum** sunt partes
 tres. iuxta tria vota que voverūt
 omnes. scilicet obedientiam. continē-
 tiam. et paupertatem. **Prima** et
secunda partes non sunt adhuc ita
 percusse. sed tertia pars scilicet pau-
 pertas iam omnino et fere vbiq; p-
 cussa est. ita vt dicat **Apo 9.** Omnes
 que sua sunt querunt non que ihe-
 su cristi. et hoc est quia restiguit a
 defecit caritas. contra quod dicitur.
Phil. 7. Non que sua sunt singuli
 considerantes. sed que aliorum. Itē
 tres partes religiosorum sunt. pla-
 ti officiales et claustrales. hec tertia
 pars pro magna parte percussa est
 et lesa vitio simulationis. quia mul-
 ti simulant sanctitatem donec sint
 officiales vel prelati. **Et sequitur.**
Ita vt obscuraretur tertia pars e-
 orum. id est amitteretur interius
 lumen illuminans eos ad dei et sui
 cognitionem. **Quarta** ypocrisis est
 laycorum. a hec tangitur cum dici-
 tur. **Et** diei non lucret pars tercia
 a et noctis similiter. **Nam** nomine
 diei ac noctis layci intelliguntur. quia
 sicut dies a sole a nox a luna et stel-
 lis lumen recipit. sic layci a prelati-
 clerici et religiosi recipiunt doct-
 nam et informationem. **Worum** autē

tres sunt partes. prima principanti-
 um. secunda seruientium. vt sunt
 rustici et huiusmodi. tertia mediū
 tenentium. qui primis subseruiunt
 et vltimis dominantur. tamen v-
 na istarum trium scilicet seruienti-
 um maxime est percussa. quia scili-
 cet omnes illam expoliant et opp-
 munt. **Vel** tres partes laycorum
 sunt. quia quidam videntur boni
 et sunt. quidam non videntur et
 sunt. quidam vero videntur et nō
 sunt. **Et** ista pars licet sit diei qua-
 tum ad apparentiam. est tamen no-
 ctis quantum ad existentiam. **Et**
 ideo percussa est plaga ypocrisis a
 fecte simulationis
Caplm. xix.

Ispiratio dei interior qua-
 liter fiat in vitis contempla-
 tiuis ostenditur per exemplū
 in visione eliphaz. quā habetur. **Job**
ni. vbi dicitur. Porro ad me dcm
 est verbum absconditum. et quasi
 furtiue suscepit auris mea veritas
 futurū eius in horrore visionis no-
 cturne. quando enim solet sopor
 occupare homines pauor tenuit me
 et tremor. et omnia ossa mea per-
 territa sunt. et dum spiritus me
 presente transiret inhorruerunt
 pilī carnis mee. et stetit quedam
 cuius non agnoscebam vultum y-
 mago coram oculis meis. et vix
 quasi aura leuis audiui. Nunquid
 homo dei comparatione iustificabi-
 lē. aut factore suo purior erit vir?
In hac enim visione primo ostendi-
 tur quod diuina inspiratio sit inuisibili-
 ter. et ideo vocatur verbum abscon-
 ditum. **Verbum** quia mentem in-
 format. sed absconditum. quia nō
 sensibili locutione. sed inuisibili in-
 spiratione ac perceptione sentitur

Et dicit **Gregorius** quod sentit per hoc quod humanam mentem contigendo subleuat. et temporales cogitationes deprimens eternis hanc desiderans inflammat. ut nichil ei iam nisi que superna sunt libeat. et cuncta que inferius de humana pestre punt corruptione contempnat. vel dicitur absconditum. quia quale sit non potest scire nisi qui percipit **Apocalipsis** secundo. **Vnicent** ti dabo manna absconditum quod nemo scit nisi qui accipit. Vel alia de causa dicitur verbum absconditum. Nam quia pauci sunt illi qui percipiunt dicitur verbum absconditum. quasi paucis inspiratum. **Secundo** ostenditur quod interior inspiratio percipitur tenuitatur. **Cum** subditur. **Et** quasi furtive suscepit auris mea venas futurum eius. et est sensus quasi furtive id est raptim et occulte. suscepit id est suscipiendo cognouit. auris mea scilicet interior cordis. venas futurum eius. id est modus siue effectus occulte locutionis siue inspirationis eius. que dicitur futurum propter tenuitatem. quia futurum non plena voce. sed tenui flatu emittitur. **Nam** quando deus se nobis plene et aperte manifestabit. tunc nobis quasi plena voce loquetur. sed nunc quia tenuiter se nobis manifestat. quasi susurrando loquitur. **Non** autem ait susurrum. sed venas futurum. quia diuina inspiratio diuersis modis id est diuersis modis siue causis cordi infunditur. **Vnde** **Gregorius** Quasi venas futurum aperit nobis deus. cum latenter insinuat quibus modis ad nostre intelligentie aurem venerit. aliquando enim nos amore. aliquando terrore compungit. aliquando presentia quod mala sunt o-

stendit. et ad eterna diligenda desiderium erigit. aliquando prius eterna indicat. ut post temporalia vilescant. aliquando mala nostra aperit nobis. et ad hoc vsque quod etiam voleamus de alienis malis extendit. aliquando aliena mala nostris obtutibus obicit. et computatos mirabiliter a nostra prauitate nos corrigit. **Tercio** fit terribiliter. et ideo subdit. in horrore visionis nocturne etc. **Vbi** nota causa timoris. **Primo** ex tempore. quia in horrore visionis nocturne. De nocte enim homo magis timet quam de die. **Sed** moraliter sicut dicit **Gregorius**. **Horror** nocturne visionis est paucor occulte contemplationis. **Humana** etenim mens quo altius eleuata que sunt eterna considerat. eo de factis temporalibus grauius tremefacta formidat. quia tanto se rez verius certat. quanto se ab illo lumine discrepasse quod super se iter micat conspicit. sicque fit ut illuminata plus metuat. quia magis aspiciat a veritatis regula. per quam discordat. eamque graui formidine suus ipse profectus quatit. que prius quasi securius nihil videbat. **Nota** etiam quod id quod in hoc mundo de diuinis contemplando aspiciamus nocturna visio dicitur propter obscuritatem. quia modicum et tunc obscuritate de illo summo lumine videmus. et nichilominus propter excessum eius respectu nostri in contemplatione eius inhorrescimus. **Vnde** **Aplius** videmus nunc per speculum. **Secunda** causa timoris potuit esse ex sopore. **Vnde** dicitur quando solus sopor occupare homines paucor tenuit me et tremor. **Homo** enim qui soporari ac dormire incipit fortius terretur. quam ille homo qui plene

vigilat. Sed moraliter per sopores intelligitur quies mentis ab exterioribus sollicitudinibus et occupationibus. a quibus quanto magis abstrahitur. ad contemplandum superna liberior et aptior inuenitur. **Cant. v.** Ego dormio et cor meum vigilat. **Vnde Gre.** dicit q̄ facta mens quo se a strepitu temporalis concupiscentie comprimit. eo verius interna cognoscat. et tanto alacrius ad intima vigilat. quanto se ab exteriori inquietudine occultat. **Et hinc est q̄ iacob** in itinere positus caput ad lapidem posuit et dormiuit. et tunc habuit visionem de scala. **Vnde etiam dominum et angelos vidit.** in quo significatur q̄ in itinere huius vite ille est aptus ad diuinas reuelationes et contemplationes. qui caput ad lapidem ponit. id est qui mente Christo inhaeret. et dormit. id est ab appetitu visibiliu mentis oculos claudit. et a rerum temporalium amore quiescit. sed sequitur. **Pauor tenuit me et tre.** et oia. of. mea. p. s. Ille enim qui illuminatur ad contemplandam celsitudinem diuine potentie et rectitudinem diuine iusticie. pauet et considerando diuinam immensitatem. tremat intiendo suam deformitatem. et terrentur eius ossa. q̄ sc̄ expauescit etiam de his que fortiter se egisse crediderat. scilicet quando considerat diuine iusticie seueritatem. **Vnde hoc terrore percussus dauid dicebat.** Non intres in iudicium cum seruo tuo domine aē. Nam omnis humane vite rectitudo ad illam rectissimam diuini iudicij regulam ducta multipliciter inuenitur obliqua. sicut baculus qui videtur ad oculum rectus rectissime aliam lineam appositus statim apparet distortus

Quarto diuina inspiratio fit instabiliter. et ideo sequitur. **Dum spiritus meus in thoro pilorum carnis.** **Domine** presente id est ad contemplandum deo assistente spiritus transit. quia id quod de spiritualibus dulciter videtur non stabiliter sed in quodam transitu percipitur. quia in illa suauitate non diu mens fixatur. eo q̄ ad semetipsum immensitate luminis reuerberata reuocatur. **Sed sequitur.** **Inhoruerunt pilorum carnis mee.** **Pili** carnis sunt quilibet minuti defectus. siue cuiuslibet superfluitatis tenues excessus. qui etiam in iustis et contemplatiuis viris ex carnis corruptibilitate reperiuntur. sed isti pili spiritu transeunte inhorrescunt. quia dum homo in arce spiritualis contemplationis eleuatur. etiam huiusmodi tenues defectus siue excessus perhorrescit. et de illis mente cruciatur. **Vel pili** qui sunt superfluitates carnis sunt superflue cogitationes mentis. **Vnde** preceptum fuit per moysen in lege q̄ **Leuitate** raderent omnes pilos carnis sue. **Leuita** quippe assumptus vocatur. **Oportet** ergo leuitas omnes pilos carnis radere. quia hi qui in diuinis obsequijs assumuntur. debent ante oculos dei a cunctis carnis cogitationibus mundi apparere. **Transeunte** ergo spiritu pili peritescunt. q̄ ante operationis sui cogitationes superflue fugiunt. ut nil fluxum. nil iam remissum libeat. quia afflatam mentem etiam contra semetipsam visitationis intime seueritas inflamat. ut dicit **Gregorius.** **Quinto** diuina inspiratio fit incomprehensibiliter. quia scilicet non ita fit ut per eam deus comprehendatur. id est ut aperte per essentiam videatur. **Et ideo** seq̄

Stetit quidam cuius non agnosce-
bam vultum. mens enim contem-
plantis deum usq; ad hoc quidem e-
leuari potest ut cognoscat dei imu-
tabilitatem. quam significat p hoc
q dicit. Stetit quidam. Creatura
enim ex se non habet q stet. quia
sicut ex se nichilo est. ita ex se i ni-
chilum tenderet. si eam virtus dei
non teneret. Vnde omnis creatura
qz de pcedens est a deo. secundu illd A-
ristotilis in libro de celo et mundo
A deo de pcedet celu et tota natura.
Et fm illd eiusde Ab hoc qd ez ente
scz deo singulis deriuatu e ee et vi-
ueret hys quidem clarius. illis ve-
ro obscurius. Ideo ex se non ha-
bet stare sed fluere. Stare ergo est
proprie solius creatoris qui nulla
mutatione variatur Jacobi pmo.
Apuqz que no e transmutatio. neqz
vicissitudinis obumbratio. Vnde
ipse immobilis stabilisq; manens
dat aicta moueri. Licet ergo mes
contemplans pertingere possit ad
cognoscendaz dei immutabilitatez.
sicut vt cognoscat ipsum semper
stare. sicut pleriq; Philosophi pro-
bauerunt pimum principium esse
immobile et eternum. tamen ad
hoc in hac vita nunq; naturaliter
pertingere potest ut videat dei faci-
em id est vt cognoscat ipsius qui-
ditatem. et ideo subditur. Cuius
non agnoscebam vultum Exodi
tricesimo tercio Posteriora mea vi-
debis. faciem autem meam videre
non poteris. Posteriora dei dicunt
eius effectus. ex quibus de deo co-
gnoscimus potius quid non sit. q
quid sit. qd esset faciem videre. s
licet ipse deus in se videri non pos-
sit. in sua tamen imagine id est in
suo filio se nobis visibilez tribuit.
sicut ipse filius dixit Johannis de

eimo quarto. Qui videt me videt
et patrem meum Vnde subditur.
ymago coram oculis meis. Ipse e-
nim dei filius qui est ymago dei. se-
cundum illud Sapientie septimo.
Candor est lucis eterne et ymago
bonitatis illius. mortali nostra ca-
ne assumpta etiam coram oculis ca-
nis visibilis nobis apparuit. Ex
hys ergo manifeste colligitur. q
quicquid de deo per contemplatio-
nem attingitur. valde tenuiter et i-
perfecte conspicitur. Et ideo subdi-
tur. Et vocem quasi aure leuis au-
diui. Ista vox aure leuis est spiri-
tus sancti inspiratio. que quia se-
cundum moduz nostre capacitatis
et imbecillitatis fit in nobis. ideo
est ad modum aure leuis. id est te-
perata et tenuis Vnde Gregorius
Vox dei quasi aure leuis auditur.
quia in hac adhuc vita positus con-
templatorib; suis nequaq; se diui-
nitas sicut est insinuat. sed lippien-
tibus adhuc mentis nostre oculis
claritatem suam tenuiter demon-
strat. Sexto diuina inspiratio fit
utiliter. quia per hanc homo de dei
equitate et de sua humilitate instru-
itur. Et ideo subditur. q per istam
vocem audiuit Nunquid homo dei
comparatiõe iustificabitur? Quia
enim opposita iuxta se posita magis
elucescunt. vt dicit Philosophus.
propter quod accidit. vt dicit Gre-
gorius. q tanto quisq; subtilius de
tenebris indicat. quanto ei clari9
xpitas lucis constat. Ideo eleuat9
in dei contemplationem. quanto
melius conspicit rectitudinez iusti-
tie diuine. tanto clarius cognoscit
obliquitate[m] vite sue. Vnde tunc
aperte videt homo q in dei compa-
ratione iustificari non potest. quia
vt dicit Gregorius Diuina iusticia

diuine iusticie opata iusticia est .
 quia lucerna in tenebris fulgē cer
 nitur . sed in sol radio posita tene
 bratur . tunc etiam cognoscit qd si
 aliqd patitur iuste patitur . ita qd
 de flagello dei murmurare non dēt
Et ideo subditur . Aut . fac . su . pu
erit . vir . Gre . Quisq; de percussio
 ne murmurat . qd aliud qd iusticia
 ferietis accusat . puriore ego se vir
 factore suo extimat . si extra flagellū
 querelaz parat . eiq; se paul dubi
 o pponit . cuius iudicium de sua af
 flictione reuarguit . signē autē di
 cit factore suo . qd n̄ dēt aliqs crede
 qd creator creaturā suā quaz de ni
 hilo fecit impie affligere velit . qd
 tūc ut dicit **Gre .** elyphas didicit cū
 vocem aure leuis audiuit . quia i o
 sideratione diuine maiestatis discit
 qd humiliter in sua aiaduersione ti
 meatur . a qui superiora de gustat . i
 feriora equanimitē tolerat . quia
 plene intus conspicit quāti extimz
 qd fo ris agit .

Capalm . xx .

Maria mater dñi assimilatur il
 li sedi que per visionem y
 maginariam ostēsa fuit be
 ato **Johanni Apocaliph . n̄ .** Vidi i
 quit . et ecce sedes posita erat in ce
 lo . et supra sedem sedens . et qui se
 debat similis erat aspectui lapidis
 iaspidis et sardinis . a iris in circū
 itu sedis similis visioni smaragdi
 ne . Huic enim sedi assimilatur be
 ata virgo **Primo** ratione artificij .
 quia ad modum et formam sedis
 fuit artificata . Nam sedes est a ter
 ra eleuata . inferius clausa et aper
 ta superius . Sic ipsa fuit eleuata a
 mundo . clausa peccato . et apta de
 o **Psalmista** Sedes tua deus in secu

lum seculi **Secundo** ratione loci .
 quia posita erat in celo scilicet em
 pyreo . vbi posita erat affectione a
 contemplatione . a nunc est ibi glo
 rificata etiam habitatione **Psalmi**
sta . Dominus in celo sedes eius . vñ
 posita id est per fidem firmiter sta
 bilita . in celo id est in ecclesia mili
 tante **Tercio** ratione obsequij . qd
 super sedem sedens scilicet xpc qui
 licet super eā fuerit dignitate . tam
 in ea sedit et quieuit incarnationis
 humilitate **Eze . xliij .** Princeps ipe
 sedebit in ea ac . Ostendit ibi etiā
 beatus **Johannes** qualis erat ille
 sedens . quia qui se . e . fil . al . la . ia .
 a . sar . **Duplici** lapidi assimilatur
 saluator n̄ xpc ad designandā du
 plicem naturam in eo . scz diuinam
 et humanam . Diuina natura in la
 pide iaspidis designatur . qd iaspis
 viridis est coloris . qui inter omnes
 colores magis confortat et delectat
 visum . et sic diuinitatis species su
 per omnia itelligibilia magis dele
 ctat et confortat intellectum . **Humana**
 vero natura designatur i lapide
 sardinis qui est coloris rubei . quia
 cristi hūanitas rubricata fuit sagui
 ne passionis **Ysa . xliij .** Quare ru
 brum est indumentum tuum . **In**
 visione seu cognitione harum dua
 rum naturarum totus homo glori
 ficabitur . **Vnde** siue ingrediatur
 per intellectum ad conspiciendam
 diuinitatem . siue egrediatur p se
 sum ad videndam humanitatem i
 suo saluatore . pascua inueniet it9
 in aspectu diuinitatis . foris i aspe
 ctu humanitatis **Quarto** ratione
 ornamenti . quia iris in circuitu se
 dis si . vi . sma . **Et** hic circuitus etiā
 competit beate virgini . que suam
 protectionem virtutem et gratiaz
 vñdiq; extendit vniuersā ecciam

protegens et adiuuans **Ecc̃i. xxiii.**
Cirum celi circuiui sola. Duo autē
 colores principales pr̃ois scilicet
 igneus et ceruleus sunt due virtu-
 tes beate virginis. quia igneus ē
 caritas. ceruleus est castitas **Sapi-**
entie quarto. **O q̃ pulchra est ca-**
sta generatio cui caritate Poruer-
biozum vltimo. **Vissus et purpura**
inumentum eius. Dicitur etiam
 esse smaragdo similis propter vira-
 rem fidei que in ea nunq̃ emarui-
 it **Item yris est signum elementie**
et reconciliationis dei ad geñ hu-
manum. Vnde proprie conueit be-
 ate marie virgini **Genesis nono.**
Arcum meum ponam in nubibus
celi. et erit signuz federis inter me
et terram. **Item yris est arcus si-**
ne corda ad nos inclinans cornua
in signum q̃ non vult ferire s̃ par-
cere. Vnde etiam significat beate
 virginis pietatem et misericordiā
 que semper filium ad parcendum
 a non ad ferendum inuocit dicens
 illud **Iohelis secundo.** **Parce domi-**
ne parce populo tuo. **Item beata**
virgo assimilatur illi signo. qd̃ vi-
dit beatus Iohannes apparere i ce-
lo Apocalipsis duodecimo. vbi dicitur.
Signum magnum apparuit i
celo. mulier amicta sole et luna sub
pedibus eius. in capite eius corōa
stellarum duodecim. et in vtero ha-
bens et clamabat. **Vbi dignitas**
matris domini nostri quadruplici-
ter declaratur. **Primo ex antiqui-**
tate. in eo q̃ dicitur signū magnū.
qua scilicet fuit ex antiquo in ma-
gnis rebus prefigurata. **Secundo**
ex natiuitate. quia apparuit i celo.
.i. in ecclesia militante. scz quando
nata est. **Tercio ex claritate. quia**
amicta sole. et luna sub pedibus eius.
et in capite eius corona stellarū. xij.

Quarto ex fecunditate. quia in v-
tero habens et clamabat. **Primo**
ergo beata virgo dicitur lignum
magnum. quia scilicet fuit ab anti-
quo magnifice prefigurata. **Fuit em̃**
prefigurata beata virgo i signo celi.
in signo regni. et in signo belli. **De**
pr̃mo dicitur Genesis ix. **Arcuz me-**
um ponā in nubibus celi. et erit si-
gnum federis inter me et terram.
Et assimilatur illi arcui quo ad quatuor
pr̃cipuos colores. q̃ vident̃ respōde-
re quatuor elemētis sicut dictū est fu-
pra. li. pr̃mo. ca. lxxix. **Ipsa em̃ ha-**
buit colore igneū in feruore carita-
tis. Itē iacinctinū in nitore sancti-
tatis. ceruleum i opassioe pietatis.
et gramineū siue viridem in nitore
virginitatis. **Est etiā aliud signuz**
in celo cui assimilatur beata ṽgo
Solz em̃ secundum opunitas sol i
medio mensium ingredi nouum si-
gnum. **In medio autem augusti si-**
gnum virginis ingreditur. sol au-
tem quando est in signo in quo cre-
atus est maximos dicitur habere
effectus. **Et ideo in assumptione que**
celebratur in medio augusti. sol iu-
sticie ingressus est in signum virgi-
nis gloriose. quia q̃ in virgine cep-
tus fuerat per incarnationem. in as-
sumptionis die ingressus est in eam
per glorificationem. et ideo in eaz
et per eam magnos effectus impa-
mit gratie. ita vt omnes possit ad
eam confidenter accedere. **Itē fuit**
prefigurata in signo regni. .i. in scep-
tro sine virga aurea assueri. Nam
sicut legitur Hester. v. **Cum rex**
assuerus iudeis esset iratus Hester
regina ad intercedendum se contu-
lit. et rex auream virgam pro si-
gno clementie ad eam extendit et
placatus fuit. **Hec virga aurea**
est mater nostra virgo maria. qua

mediante deus humane natūe siue peccatoribus placatus est. **V**nde ipsa data est nobis in signum elementie et misericordie ad quā fugientes liberantur. **I**tem p̄figurata fuit in signo belli. **D**e quo. **n̄. Macha. viij.** Dato iquit signo adiutorij dei cōmiserunt cum meanore et vicerunt. **S**ic iudei. i. ostententes scilicet qui cristum et beatam virginē contemnerent et laudant. habent signum adiutorij dei scilicet gloriosaz virginem adiutricem. cuius ope dyabolum vincunt et in fugam cōuertunt. **V**nde. **P̄s.** hoc signū p̄tens dicebat **F**ac mecum signum in bonum. et videant qui oderunt me et confundantur. quoniam tu domine adiuuisti me et cōsolatus es me.

Secundo de scribitur ex natiuitate. quia apparuit in celo. i. in ecclesia militante. **T**unc enim p̄mo apparuit quando in mundo nata fuit. **S**z nota q̄ beata virgo apparuit sicut flamma. sicut rota. sicut stella. et sicut femina. **D**e p̄mo d̄. **Exod. iij.** Apparuit dominus in flamma ignis de medio rubi. **H**ec flamma fuit beata virgo diuino amore inflammata. in qua deus apparuit dum incarnatus fuit. **I**tem apparuit sicut rota. **D**e qua. **Eze. i.** Apparuit rota vna super terram iuxta animalia quatuor habens facies. **H**ec rota fuit virgo beata. ipsa enim fuit rota de monibus terribilis. **D**icitur enim q̄ leones terrentur quando audiunt strepitus rotarum. **H**ec fuit super terraz. i. a ter remis eleuata. cogitatione. affectione. et conuersatione. iuxta animalia. i. iuxta euāgelistas tēpore et familiaritate. **V**nde m̄lta eos edocuisse creditur de cristo filio suo. precipue beatus lucam. **V**nde ipsa habuit quatuor

facies. i. n̄diciam et fidem d̄m̄nū. que quatuor euāgeliste de xp̄o sc̄p̄ setunt. vel quatuor facies. i. quatuor virtutes cardinales. scilicet iusticiaz. prudentiā. fortitudinē et tēperatiōem. **V**el quatuor facies. i. quatuor aspectus quorum vnā ad deum vertit pro nobis iter cōcedendo. **A**liā ad paradysū. i. ad beatos eos letificādo. **L**etificatur enim sancti qui sunt in celo nō solum de aspectu regis. sed etiā regine qua mediāte saluati sunt. **T**ercia vertit ad mūdum miserando et p̄tegendō. quartā vertit ad dyabolum extrendo et expellendo. **V**nde d̄ esse demombus terribilis vt castrorum acies ordinata. **I**te apparuit vt stella. **Mat. iij.** Diligenter didicit ab eis t̄p̄ stelle que apparuerat eis. **E**st enim vt stella matutina que diez. i. xp̄m adouxit. **I**te vt stella marina que nauigātes p̄ mundi pelagus ad portum salutis dirigit. **V**nde et stella antecēdebat eos vsq̄ dum veniens staret supra vbi puer erat scilicet ihesus qui salus interpretatur. **I**tem vt stella vastatiua sez vitiorum. **Rui. xxij.** Orietur stella ex iacob. et confurget virga de isel. et p̄cutiet duces moab. vastabitq̄ omnes filios seth. **I**tem apparuit vt femina. **n̄. He. viij.** Apparuit femina cuius filij mortuus erat. **M**axime enim in morte xp̄i filij sui femineum et maternū ostendit affectum dolendo et plorando. **P**atet igitur q̄ beata virgo tāq̄ flāma accēdit et calefacit frigidos in dilectione caritatis. et tāq̄ stella illuminat dubios in cognitione veritatis. et tāq̄ rota p̄strepēs exterrēt leones. i. superbos timore humilitatis. et tāq̄ femina pia cōfortat et securat pusillos in spe sue pietatis. et de istis quatuor loquē

ipsa **Eccī. xxij.** dicens. **Ego** mat pulchre dilectionis et timoris. et agnitionis et sancte spei. **Tercio** describitur ex claritate. quia mulier amicta sole. **Vbi** ostenditur beata virgo esse clara et luminosa a parte exteriori quia amicta sole. a parte inferiori. quia luna sub pedibus eius. **Itē** a parte superiori. quia in capite eius corona stellis. **xij.** Dicit ergo primo. mulier amicta sole. i. fulgore gratie spūs sancti. **Et** hec grā fuit septiformis scdm septem dona spiritus sancti que fulserunt in ea. que scz representantur in septē effectibus solis. **Primus** effectus est calefactio. et hic ex dono sapientie q̄ calefacit in amore dei sui et proximi. **Eccī. xliij.** **Tripliciter** sol exurens montes. i. excelsas mentes inflammans triplici amore vt dictum est. **Vel** aliter in amore dei tripliciter. scz toto corde. tota anima. et toto mēte. **Radios** igneos exsufflans. i. calidas affectiones immittens. **ij.** **Quia**. Refulsit sol qui prius erat in nubilo. et accensus ē ignis magnus. spūs enim gustans deum p̄ donum sapientie marcescit in amore ipsius. **Augustinus.** Gustavi et esurio ac sitio. tetigisti me et exarsi in concupiscentiam tuam. **Ecclesiastici. xxij.** Qui edunt me adhuc esurient. **Secundus** effectus est illuminatio que pertinet ad donum intellectus. **Ecclesiastici. xli.** Sol illuminans per omnia respexit. id ē omnia respicere facit. in celo summa gaudia. in inferno summa supplicia. in mundo pressuras et angustias. in seipso peccata et negligētias. **primo Machabeorum sexto.** Refulsit sol in clipeos aureos. id est in cristum et mariam. et resplenderunt montes ab eis. id. electorum mentes.

Tercius effectus solis est mundatio. quia facit vestes exuere. et hoc ad donum consilij refertur. quia docet veterem conuersationē et secularem vitam deponere. **Canticorum primo.** Nolite me confundere quia fulca sum. quia de colorauit me sol. **Quartus** effectus solis est consolidatio. et hic ad donum fortitudinis pertinet per qd mens solidatur. **Ecclesiastici vicesimo septimo.** Homo sanctus in sapientia sua manet sicut sol. id est firmus. **Quintus** effectus solis est regulatio totius vite humane. et hoc pertinet ad donum scientie. per qd scimus conuersari in medio nationis prauae et peruerse. vt dicit **Augustinus.** **Vnde Phil. ij.** Inter quos lucetis sicut luminaria in mundo. **Sextus** effectus solis est liquefactio. et hic ad donum pertinet pietatis. quo liquefit anima in compassione proximi. **Exod. xvi.** Cum incalcescit sol liquebat manna. **Sapientie. xvi.** qd igne non poterat exterminari. statim exiguo radio solis tabescebat. **Psalmista.** Flabit spiritus eius et fluent aque. **Septimus** effectus solis est desiccatio humorum. et hic ad donum pertinet timoris quo carnalis concupiscentia desiccatur. **Vnde Jacobi primo.** Exortus est sol cum ardore et arefecit fennum. id est carnem. quia omnis caro fennum. et omnis gloria eius quasi flos agri. **Ysa. xl.** ppter hos septē solis effectus. dicitur. **Ysa. xl.** Lux solis septēmpliciter erit. sicut lux septē dierum. **Et** propter hos septē solis effectus saluatur homo. et ideo dicitur. **primo Regum vndecio.** Cras erit nobis salus cum incaluerit sol. **Secundo** beata virgo ostenditur fuisse etiam illuminata a parte inferiori.

quia lunā sub pedibus eius **V**bi p lunam designatur mutabilitas q̄ quadruplex. vna nature que etiā est in angelicis spiriūibus qui sunt mutabiles per naturam. et immutabiles p gratiam **J**ob. **iiij.** Ecce qui seruiunt ei non sunt stabiles. et in angelis suis reperit prauitatē

Secunda est fortitune ī rebus temporalibus **Ecc̄s. i.** Vanitas vanitatum et omnia vanitas. **T**ercia est culpe in peccatoribus scilicet de culpa in culpam **Osee. iij.** Sanguis sanguinem tetigit. id est vnus peccatum ad aliud traxit. **Q**uarta est miserie in humanis corporib⁹ **J**ob **xiij.** Homo natus de muliere breui viuens tempore repletur mltis rē. nunq̄ in eodē statu pmanet.

Hec quadruplex luna id est mutabilitas fuit sub pedibus beate virginis. **P**rimo mutabilitas creature celestis. quia scilicet angeli ei⁹ subduntur imperio. **V**nde dicit ei ill⁹ **Genesis tricesimo septimo** **V**idi per sompnum quasi solem et lunam. et stellas vnde ei adorare me

Ut per solem intelligatur suprema angelorum yerarchia. per lunam yerarchia media. per stellas vero angeli infime yerarchie. qui ōnes beatam virginem adorant et venerantur. **R**omine etiam lune intelligitur mutabilitas fortune **Ecclesia** **stici vicesimo septimo.** **S**aultus vt luna mutatur. quia secundum qd bona temporalia sunt et reflunt mutatur animus eius. **I**stam lunam beata virgo sub pedibus habuit. quia omnia temporalia calcavit p paupertatem voluntariam quam elegit. **S**i enim ista temporalia calcaremus pedibus. et non tangere mus affectibus veraciter nostra essent **Deuteronomi vndecimo.** **O**m-

nis locis quem calcauerit pes vester. vester erit. **L**una tamen quāto magis soli coniungitur. tanto magis luce priuatur. et quāto magis se a sole elongat. tanto maiore luce choruscet. quia multi prelati quāto magis appropinquant ad deum per aliquam dignitatem. tāto magis obtenebrantur per iniquitatem. et quāto magis elongantur dignitates fugiēdo. tanto magis illuminantur lumen gratie recipiendo. **R**omine etiam lune intelligitur mutabilitas culpe. **V**nde dicitur de viro sancto et perfecto. **P**er diem sol non vret te neq̄ luna per noctes. quia anima sancta neq̄ in die prosperitatis cadit in peccatum per amorem male inflamantem. neq̄ in nocte aduersitatis per timorem male humiliantez

Istam lunam virgo maria sub pedibus habuit. quia nulla culpa in ea vnq̄ preualere potuit. **E**t ideo ī **Psalmo** non dicitur luna simplicitet. sed luna perfecta in eternum. **L**una autem tunc perfecta erit. quādo sine macula erit. quando scilicet verificabitur qd dicitur **Psalme tricesimo.** **E**rit lux lune sicut lux solis

Fuit igitur sicut luna perfecta. q̄a sine omnis peccati macula taz mortalis q̄ etiam venialis. **R**omine etiam lune intelligitur mutabilitas miserie **Psalmista.** **O**rietur in diebus eius iusticia et habundantia pacis donec auferatur luna. **g**losa. id ē mutabilitas que per lunam significatur. **S**icut enim luna crescit et decrescit. sic et humanum corpus multiplici mutabilitati subditur **No. octauo.** **V**anitati creatura subiecta est. et cetera. **E**t quia ipsa mutabilitas miserie tolletur in resurrectione die nouissimo subditur ibi.

ipsa creatura liberabitur a seruitute corruptionis ac. **I**sta luna beata virgo sub pedibus habet. quia perfectam corporis immortalitatem possidet. et super omnes angelorum ordines in anima et in corpore glorificata manet. **V**n **Psalmista** Caligo. i. humana mortalitas sub pedibus eius. ascendit super cherubim et volauit. **v. sup. p. v.** Ipsa igitur virgo beata luna sub pedibus habuit sequelestem naturam ei persistendo prosperitatem humanam eam despicendo. omnes culpam ipsam peccatis vitando. et humanam miseriam immortalitate induendo. **T**ercio fuit illuminata a parte superiori. quia in capite eius corona stellarum. **xij.** Iste duodecim stelle sunt. **xij.** eius prerogatiue super omnes mulieres. quarum quatuor habuit ex parte corporis et anime. **P**rima fuit vteri sanctificatio. secunda angeli salutatio. **t**ercia spiritus sancti superuentio. **q**uarta filii dei conceptio. **A**lias quatuor habuit ex parte anime. **P**rima fuit eius humilitas quia dixit. **E**cce ancilla domini ne secunda eius prudentia. quia que fuit. **Q**uomodo fiet istud ac. **t**ercia a fuit erubescencia. qua turbata est in sermone angeli. quarta fuit caritas qua seruiuit cognate. et quia vino deficiente in nuptiis dixit filio. **V**inum non habet. **Jo. ij.** **A**lias quatuor habuit ex parte corporis. que fuerunt maternitas sine corruptione. virginitas cum fecundatione. grauiditas sine grauiamine. et partus sine dolore. **F**uit ergo mater incorrupta. virgo fecunda. sine grauiamine grauida. sine dolore puerpera. **V**el stelle. **xij.** sunt nouem ordines angelorum et tres ordines beatorum. scilicet martires. confessores et virgines qui eam coronant.

quia ipsam perpetuo venerantur. admirantur et laudant. **S**eraphim enim admirantur et laudant in eam caritatem tam succensam. cherubim sapientiam tam profundam. **T**rochim pacem et quietem in deo sic tranquillam. **D**ominationes tantam super angelos preeminentiam. **V**irtutes tantam miraculorum efficaciam. **P**otestates tantam super demones potentiam. **P**rinicipatus tantam de omnibus regnis prouidentiam. **A**rchangeli tantam de omnibus locis diligentiam. **A**ngeli tantam de singulis personis custodiam. **M**artires tantam in tribulatione constantiam. **C**onfessores tantam sobrietatem et temperantiam. **V**irgines tantam puritatem et mundiciam. **Q**uinto eius dignitas ostenditur ex eius fecunditate. quia in vtero habens filium dei conceptum scilicet in annunciatione clamabat spiritu deum magnificando quoniam dixit. **M**agnificat anima mea dominum. **S**ed nota quod habuit in vtero paternum splendorem. **Heb. i.** Qui cum sit splendor glorie ac. **I**te murem eandem. **Sap. vij.** Candor est lucis eterne et sine fine. **I**tem diuinum odorem. **Ecc. xxij.** Ego quasi vitis fructificavi suauitatem odoris. **I**te suauem dulcorem ibidem. **S**piritus meus super mel dulcis. et hereditas mea super mel et fauam. **I**te celestem ignem. **Heb. xij.** Deus noster ignis consumens est. **E**x hoc ergo quod habuit in vtero paternum splendorem. fuit in ea mirabilis claritas. **A**mbrosius. **Q**uid mirabilius matre dei. quid splendidius ea quam splendor elegit. quid castius ea quam corpus sine corporis contagio generauit. quia vero habuit murem candorem siue splendorem. remansit

ibi mirabilis puritas **Cant. iij.** **T**ota pulchra es amica mea. et macula non est in te **Anselmus** dicebat ut virgo ea puritate miteret q̄ maior sub celo neq̄t intelligi **Q**uia vero diuinum odorem habuit. remā sit ibi mirabilis suauitas. **V**n̄ clamabunt adolescentule. **T**rahe me post te. curremus in odore vngentorum tuorum **Eccl. xxiii.** **S**icut cynamomum et balsamum aromatizans odorem dedit. **S**ed quia habuit suauem dulcorez remansit ibi mirabilis pietas. **V**nde ipsa dicitur mater gratie. mater misericordie. **Q**uia vero habuit celestes ignem. remansit ibi mirabilis caritas per quam dyabolum succendebat **J**udith nono. **P**ercuties eū ex labijs caritatis mee. per hanc enim omnia aduersa superabat **Canticorū octauo.** **A**que multe non poterunt extinguere caritatem. **I**tem maria mater domini assimilatur arche testamenti. in visione beati **J**ohannis que habetur **A**pocalipsis vnde cō. vbi dicitur q̄ visa ē archa testamenti domini in templo eius. et facta sunt fulgura et voces a terremotū **V**bi primo nota aspectus dignitatis. quia visa est archa domini **S**econdo situm sanctitatis. quia in loco sancto scilicet in templo **T**ercio effectū potestatis. quia facta sūt fulgura. **E**t circa primum nota. q̄ per archam domini intelligitur virgo maria. **E**t hoc patet ex tribus scz ex materia. ex mensura. et ex continentia id est ex ipso contento **S**iquidem materia arche veteris testamenti. de qua fabricata fuit. fuerunt ligna sethim. sicut patet **E**xodi vicesimo quinto **S**ecundum aut **I**heronimum. **L**igna sethim inter cetera ligna habent. leuitatez. pul

chritudinem. et fortitudinem. et in putribilitatem. **P**er que intelliguntur quatuor virtutes marie. **N**am leuitas operit eius paupertati p̄ quā fuit a terrenis affectibz et sollicitudinibus exonerata et alleuiata **Ysaie. xix.** **A**scendet dñs sup nubes leuem id est mariam pauperem. q̄ nubes quidem fuit. qz ex terra nata. sed tam fuit leuis a mundi affectibus et sollicitudinibus exonerata **P**ulchritudo vero operit eius puritati p̄ quam immunis fuit ab omni deformitate peccati **Cant. iij.** **T**ota pulchra es amica mea et macula n̄ est in te. **F**ortitudo aut operit eius stabilitati scz in fide et patientia **P**ro uerb̄ ultimo. **F**ortitudo et decor in dumentum eius **E**cclēsiastici vicesimo sexto **C**olumpne auree super bases argenteas. et pedes firmi super plantas stabilis mulieris. **I**mputribilitas operit eius virginitati **Sap. vi.** **C**lara ē que nunq̄ macescit **S**cdo illa archa figurabat beatam virginem ratione mēsure. qz sicut dicitur **E**xod. xxv. **L**ongitudo arche habebat duos cubitos et semis. latitudo cubitum et dimidiū. altitudo similiter cubitum et semis **J**osephus autem dicit q̄ facta est archa quinqz palmorum longitudinis. quia scilicet beata virgo quinqz sensus ab initio vite vsqz ad finem in omni sanctitate longanimiter custodiuit et seruauit. **T**rium aut palmorum erat latitudo. quia refectionem angelorum et redemptionem hominum et totius vniuersi renovationem audivissime procurabat. **C**ubitum et semissem habebat altitudo. quia eius contemplatio plena erat in fide. semiplena in comprehensione. vel certe qz eius celsitudo humanam et angelicam

naturam excellēbat. sed vsq; ad h
 in excellentiam minime ipa attin
 gebat. **Tercio** figurata est beata v
 go per archam ratione continētie.
 quia in archa continebantur tabu
 le testamenti. Deuteronomium et v
 ga aaron. vna aurea in qua eāt
 manna. Que omnia competunt be
 ate marie. Custodiebat enim vgo
 beata rigorem discipline. qui desig
 natur per virgam. legem de calogi
 que per tabulas. euangelium xpi
 qd per deuteronomiuz que ē lex se
 cunda. et ipsum cristum qui p ve
 nam plenam manna. vel per ista q
 tuor intelligitur ihesus cristus qui
 in ista archa habitauit. in quo qtu
 or fuerunt. scilicet diuinitas dulcis
 sima que per manna. anima sapiē
 tissima que per deuteronomium si
 ue secundam legem. caro mundif
 sima que per virgā aaron que flo
 ruit. et spiritus humanus sapien
 tissimus qui per tabulas testamēti
 in quo erant scripta dei mandata
 significatur. **Templum** autem in
 quo hec archa fuit est triplex. pri
 mum in quo fuit fabricata et sancti
 ficata. et istud fuit uterus matris
 sue scilicet anne beate. dicitur em
 in. **Regum. viij.** qd intulerunt ar
 cham domini in locum suum in ora
 culum templi in sancta sanctorum.
Hec archa federis domini fuit bea
 ta maria quā deus sterilitatem pa
 rentum auferens. et angelus pmi
 sionem deferens. et ioachim gene
 rationi operā prebens. introduxit
 in locum suum. id est in uterum be
 ate anne. de qua subditur. in oracu
 lum templi. ipsa enim anna beata
 templum dei fuit cuius oraculuz fu
 it mens ipsius deo deuota et oratio
 ni dedita. in cuius etiam utero be
 ata virgo post conceptionem sancti

ficata fuit vt esset sancta sanctorū
 .i. super omnes sanctos sanctificata.
 vel vt ipsa beata virgo etiā in ute
 ro matris ppāretur ad generādū
 sanctum sanctorum. **Secundū** fuit
 templū in quo fuit purificata. sciz
 templū salomois. in quo etiā obtu
 lit filiū suū obuiante sancto simeōe
Luce. ij. Venit in spū in templum
 et cū inducerent puerū ihesum cū.
 vt scz nos studeamus aiām nostrā
 dum est in templo corporis vel mū
 di sollicitē purgare sciz per peniten
 tiaz. et spiritum nostrū deo offerre
 scz per orationem deuotam. **Terci
 ū** est tēplū in quo fuit glorificata.
 et hoc fuit in assumptione cū scilicet
 ingressa ē templum celestis glorie
Et de hoc templo dicitur in **Ps. Do
 minus** in templo scō suo dñs in celo
 sedes eius. **Ad hoc** igit celeste tēplū
 deducta fuit archa. .i. beata virgo
 cū honorabili societate. cū ineffabi
 li iocunditate. cū admirabili clari
 tate. et cum terribili potestate. **De
 primo** dicitur figuratiue **secundo**
Reguz sexto. vbi legitur qd dauid
 et omnis israel ducebant archaz
 domini cum gaudio. et erant cūz
 dauid septem chori. **Per dauid** in
 telligitur xpc. per septēz choros v
 niuersitas āgelorum. vel tres chori
 fuerunt ante nouum testamentū.
 scilicet āgeli. patriarche. et pphete.
 et qtuor in nouo scz martires. cōfesso
 res et virgines. et ipsi apostoli qui
 nutu dei ad litteram interfuerunt
 eius exequens. **De ista honorabili so
 cietate** cantat **Eccia.** **Vidi** specio
 sam sicut columbā et ceterā. et sicut
 dies verni circūdabant eam floēs
 rosarum et lilia ouallium. **Per flo
 res rosarū** sū **Iheronimus** intelli
 guntur oēs martires sāguie rubca
 ti. **Per lilia** oēs ange li confessores
 p iij

et virgines. Secundo assumpta est cum ineffabili iocunditate. quod significatur in 1. Regum vi. ubi dicitur. Dauid et omnis israel deducebant archam testamenti domini in iubilo et clangore buccine. Et ibidem Dauid ait et omnis domus israel iudebat coram domino in omnibus lignis fabricatis et cytharis et liris. Circa quod notandum est. quod sicut dicit Augustinus super Psalmum. et Hugo de sancto victore. Triplex est sonus musicus. Unus qui fit cum voce. sicut in cantu. Alius cum flatu sicut in buccina. tertius cum pulsu sicut in cythara. Sonus ergo vocis tangitur cum dicitur. in iubilo. quia iubilatio est catus modulatio. Sonus flatus cum dicitur. in clangore buccine. Sonus pulsus in lignis fabricatis et cytharis. Unde per hoc dat intelligere. quod in deductione huius archae in templo celi fuit omnis modulatio siue suauitas musica. Tertio fuit assumpta cum mirabili claritate Cant. vi. Que est ista que progreditur quasi aurora confurgens? In quo ostenditur quod ascendit cum claritate corporali. scilicet corporis gloriosi. deponita scilicet omni obscuritate corporee corruptionis. sicut aurora noctem relinquit et diem adducit. Sequitur pulchra ut luna. Et in hoc ostenditur. quod cum claritate spiritali id est cum anima beata. Sicut enim luna post solem saltim quantum ad apparentiam maiorem habet claritatem. Sic ipsa post christum maiorem secundum essentiam et veritatem habuit beatitudinem. Sequitur electa ut sol. In quo ostenditur quod ascendit cum claritate supersubstantiali. id est cum filio suo sibi occurrente qui est verus sol. Et sequitur adhuc Terribilis ut castrorum acies ordinata. In quo ostenditur quod ascendit

cum claritate intellectuali id est cum luce angelica. quia totus angelorum exercitus ad ipsam venit. et ipsam usque ad celum associavit. Et ideo dicitur. ut castrorum acies ordinata. quae quodam eam precedebant. sicut domicelli quasi viam tante domine praeparantes. quidam comitabantur sicut baiuli quasi ipsam ad ethera deducetes. quidam subsequerentur tanquam famuli quasi eius obsequijs famulantes. Omnes autem associabantur sicut ioculatorum deuoti laudes dulcissimas modulantes. Tertio sequitur effectus potestatis. quia facta sunt fulgura et voces et terre motus. Dum enim sic triumphaliter ascendit. facta sunt fulgura. id est terrores demonum fugientium. et voces scilicet sanctorum iubilantium. et terre motus. id est commotio iudeorum decurrentium. de qua scilicet iudeorum commotione multa narrantur in libello de assumptione quem transtulit beatus Iheronimus

Capitulum xxi

Mundus assimilatur illi mari vitreo quod Johannes vidit per visionem ymaginariam Apocalypsis iii. ubi dicitur. Vidi in conspectu sedis tanquam mare vitreum simile cristallo. Est enim mundus mare tumidum per superbiam. huiusmodi per inuidiam. feruidum per iracundiam. profundum per auaritiam. inquietum per acridiam. spumofum per luxuriam. absorbens per castitatem. ubi etiam maior piscis minor deuorat Abacuc. i. Facies hominis sicut pisces maris Psalmus. Hoc mare magnum et spaciosum manibus aequi. Dicitur autem vitreum propter fragilitatem Johannes. i. Quid dicitur transit a cupiscencia eius. i. Cori vi.

Preterit enim figura mundi huius
 Et etiam simile cristallo propter frigiditatem et maliciam obstinationis
Eccl. xliij. Gelavit cristallus ab aqua

Capitulum xxij.

Dissio a perfectio christi ex celsis passionibus a perfectio omnium sanctorum quod ostendit huius est per sompnum Ioseph quod habet Genes. xxvij. Audite sompnum meum quod vidi. putabam colligere nos manipulos in agro. et quasi confurgere manipulum meum et stare. vestrosque manipulos circumstantes ad orare manipulum meum. Manipulus enim Ioseph est collectio contumeliarum et passionum christi. que Amos ultimo fasciculus vocatur. Qui edificat in celo ascensionem suam. et fasciculum suum super terram fundavit. Nam christus per fasciculum passionum sibi fecit gradus ascensionis in celum Manipuli autem fratrum Ioseph significant collectiones penarum et passionum aliorum sanctorum. Quod igitur manipuli eorum manipulum Ioseph adorauerunt. nichil aliud est quam recognoscere quod passiones eorum nichil sunt respectu passionis christi. et quod eorum passiones ex christi passione virtutem et meritum habent. Vnde quia manipulus dicitur a manu. Per manipulum Ioseph intelligimus virtutem et perfectionem operum christi. Per manipulos vero fratrum eius intelligimus merita siue fructus operum aliorum sanctorum de quibus in Ps. Euntes ibant et flebant mittentes semina sua. Venientes autem venient cum exultatione portantes manipulos suos. Quod igitur manipuli eorum illius manipulum adorant est quod merita eorum in operatione illius desunt

cedo se humiliant. Quia vero in predicto sompno fit mentio de agro cum dicitur. Putabam colligere nos manipulos in agro. Notandum est quod sicut dicunt sompniarum interpretes. ager somniatus diversam habet significationem. Nam aliquando refertur ut dicunt ad somniantis malignitatem. sicut refertur quod quidam de principibus venit ad magnam sompniarum interpretem qui vocabatur Serim et dixit ei. Vidi per sompnum in agro spatioso et plano me stare. qui primum quidem apparuit densus et herbosus. postea nudus et aridus. cui respondit interpretes. hoc infidelitatem et veritatem protendit somniantis. et vere sic erat in re. sicut dixit Omroclitis. scilicet sompniarum discretor vel iudex. Unde varietas agri somniata ad veritatem et instabilitatem refertur somniantis. Quandoque vero ager somniatus refertur ad loci fertilitatem. sicut in supradicto sompno Ioseph ager significabat terram fertilem egypti. in qua Ioseph a fratribus suis erat adorandus.

Capitulum xxij.

Decatum primo hominem ligat. et per obstinationem includit. deinde ad infernum patibulum deducit. quod ostenditur ex sompno pistoris pharaonis. quod habet Genes. xlv. ubi dicitur quod pistorum princeps ait. Ego vidi sompnum quod tria canistra farinam haberem super caput meum. et in uno canistro quod erat excelsum portare me putabam omnes cibos qui sunt arte pistoria. avesque comedere ex eo. Respondit Ioseph. hec est interpretatio sompni. tria canistra tres adhuc dies sunt post quos auferet pharaon caput tuum. et suspendet te in cruce. et lacera bunt volucres celi carnes tuas.

Iste pistor significat peccatorem q̄
moritur in peccatis. **T**ria enim ca-
mistra farine tria peccata sunt. scz
cordis oris et operis. que tūc sunt
super caput quādo dñantur mēti.
Vt ista tria sunt tria vitia maḡ et
p̄ncipalia. scz auaritia. luxuria. et
superbia. quoz ex celsius est super-
bia. in quo omnia cibaria quodā
modo sunt. i. omnia peccata quibz
mali pascunt. quia scilicet in ciuz
omnis peccati est superbia. vt dicitur
Eccl̄i. x. Aues autez que de hoc
camistro pascuntur demones sunt
quorum p̄prium vitium superbia ē.
Tres autem dies sunt temp⁹ nati-
uitatis. tp⁹ vite. et tempus mor-
tis peccōis. post quos peccator edu-
citur a carcere mundi vel corporis.
Vnde tunc auferitur caput. i. ratio-
nalis mens secundū quā anima a
corpore sepatur. que ī homine p̄i-
cipare debuit. et suspenditur mise-
ra aia in tormento iehēne vbi aues
lacerant eius carnes. i. demōes de-
lectantur in penis quas anima fu-
stinet p̄ peccatis que gessit ī carne.
Quia igitur in p̄dicto sompno **Jo-**
seph p̄ta camistra intellexit tres di-
es. post quos sompnum implēdū
erat. **N**otādū ē q̄ sicut dicunt sōp-
nioruz int̄pretes. tpus impletiois
sōpni accipit dupliciter. aliq̄ uādo
quidem ex numero et ordine rerū
que ī sompno apparēt. sicut ī sōp-
nio pharaonis. ioseph per septe z
boues vel spicas itellexit septe z an-
nos. et q̄ post septem pingues vl
plenas boues siue spicas remebāt
septē tennes. intellexit q̄ septē an-
nos vbertatis sequerent septē an-
ni sterilitatis. **S**ilr ī sōpno p̄ccer-
ne p̄ tres ppagines accepit tres di-
es. post quos sōpniū iplendū erat.
Et in hoc sompno pistoris vt dcm̄

est per tria camistra intellexit tres
dies. aliquādo vero vt dicūt deter-
minatur tempus impletiois sōpni
ex hora qua quis sompnum videt.
Vnde dicūt q̄ sōpnioruz que appa-
rent a nona hora noctis vsq̄ ad mi-
ciuz aurore non differtur impletio
nisi vsq̄ ad amū vel sextuz mēsez.
vel tercium vel decem dies. et illa
sūt veriora et validiora que sūt an-
lucem. sōpna vero que sunt in lu-
ce aurore vltra tercium diem non
protendunt. **I**te peccatū licet in fi-
eri habeat delectationē. tamē in fi-
ne hēt amaritudinem. dum assila-
tur illi libro de quo agit in visione
beati **Johānis Apoc̄. x.** vbi dicit.
Accepi libzū et deuorauī illū. et eāt
in ore meo tanq̄ mel dulce. et cuz
deuorassē eū amaricatus est ven-
ter me⁹. **I**lle liber representat pe-
catū qd̄ vocat liber. qz scribitur il-
la sc̄ptūa. de qua dicitur **Iheremie**
xvii. Peccatū iuda sc̄ptū est stilo
ferreo in vngue adamāno. exara-
tum super latitudinē cordis eorum.
Tunc ar̄ deuoratur qm̄ cū delectatio-
ne implet. et tūc habet ī gustu. i. ī
ferri dulcedinē mellis. i. vehementiā
delectatiois. sed post deuorationēz
.i. post transitum delectatiois ama-
ritatur vent̄ aie. i. memoria seu con-
scientia penitudine repletur. **V**nde
Philosophus dicit q̄ mali t̄plenē
penitudine **Prouerbioruz** quinto
Rouissima illi⁹ amara quasi absin-
thium

¶ **Caplm. xxiiij.**

Penitentia liberat homines
a carcere peccati et restituit
hominem ad gratiam dei.
qd̄ ostenditur ex sompno p̄ccer-
ne pharaonis. de q̄ hētur **Gen̄. xl.**

ubi dicitur q̄ narrauit prepositus
 p̄ternatum s̄pniū suum. Videbā
 corā me vitē. in qua erant tres p̄
 pagies crescē paulatim gēmas. &
 post flores vuas maturescere. cali
 cēq̄ pharaonis i manu mea. Tu
 li ergo vuas et expressi in calicē
 quē tenebam et tradidi poculum
 pharaoni. R̄ndit Ioseph. hec est i
 terpretatio s̄pni. tres p̄pagies
 adhuc tres dies sunt post quos re
 cordabitur pharao ministrum tuū &
 recipiet te in gradum pristinum.
 dabisq̄ ei calicē iuxta officium tu
 um sicut ante consueueras. tantū
 memento mei cū bene tibi fuerit.
 Iste p̄ncerna reus et i carcere po
 situs. & postea liberatus significat
 eos qui et si peccant tamen per pe
 nitentiā liberantur. Vis autē
 est p̄nitentiā. cuius tres p̄pagies
 sunt. contritio. confessio. et satisfactio.
 o. ex quib⁹ producantur gemme
 bonatum cogitationum. & flores bo
 narū affectionum. & fructus matu
 ri perfectarum opationū. que etiā
 exprimentur p̄ tolerantiaz passio
 nū. vt ornamentum passioi xpi. qd̄
 est exprimi in calicē regis. Ad hoc
 idem refertur interpretatio. Quia
 tres p̄pagies sunt tres dies id ē
 tres anime illuminationes. vnus i
 peccati recognitione. alius i pecca
 ti p̄patione. tercius i peccati re
 demptione. primum facit confitio.
 secundum confessio. tercius satisf
 factio. Post quos pharao. i. deus r̄
 cordabitur peccatoris et p̄stine i
 nocentie eius per misericordiaz. &
 restituet eū ad pristinū statū. ḡtē
 Qd̄ autē ioseph subdidit. Memento
 mei dum bene tibi fuerit. est s̄
 bum qd̄ potest cristus dicere ei qui
 percussus tribulatione vel infirmitate
 est memor eius et redit ad cor.

penitet vt liberetur. **Ps.** Cum deci
 deret eos querebāt eum & reuerte
 bantur et diluculo veniebant ad e
 um. Sed tamen quicq̄ tales postq̄
 liberati sunt. et ad sanitatem vel
 prosperitatem reducti non ampli
 us recordantur dei. nec bonum qd̄
 inceperunt prosequuntur. sicut de
 isto p̄ncerna scribitur. q̄ postq̄ li
 beratus est succedentibus prospe
 ris oblitus est interpretis sui. Ali
 qui autem sic exponunt. q̄ in hac
 vite sompnata significatur crist⁹
 vel ecclesia. Tres autem p̄pagies
 in vite sunt tres gradus fidelium
 ecclesie. scilicet coniugatorum qui
 sunt in mola operationis. continē
 tiū qui sunt in lecto contemplatio
 nis. et virginum siue rectorum q̄
 sunt in agro predicationis. Vn
 sunt tres status incipientium. p̄fi
 cientium. et perfectorum quos crist⁹
 exprimit in euangelio. Est ergo si
 cut palme in vite fidelis in vni
 tate ecclesie. extra quā nullum fru
 ctum meritorū eterne vite p̄t fa
 cere. hic palme primo germinat
 in bona voluntate. secundo floret
 in bona operatione. terciō mature
 scit in perfectione. quarto vinum
 exprimit in prosecutione. sed p̄eci
 pue cauendum est i flore. i. in inci
 o bonie operationis. quia tunc maxi
 me leditur vinea. et faciliter cor
 rumpitur. siue pluuia temporalis
 superfluitatis. sine ardore cupidita
 tis. siue vento vanitatis. Vel hec vi
 tis producit gēmas in cogitōe. flo
 ret i deliberatiōe. maturitatez vne
 habet in operis consummatione.
 cuius vinum soli domino p̄pabi
 tur. q̄a soli deo honor et gloria. Itē
 penitentia assimilatur illi p̄mi sub
 cinericio qui per sompniū videba
 tur descendere in castra madian.

de quo habetur **Judicā. vii.** ubi dicitur quod narrabat aliquis sompniū proximō suo. et in hunc modū referēbat quod viderat. **Vidi** sompniū et videbatur michi quasi submereri cuius panis ex ordeo volū. et in castra madian descendere. cūq; p̄ue misset ad tabernaculum paussit illud atq; subuertit et terre funditus coequauit. **Vbi** primo attēde exēplū. q̄ submereriū panis ex ordeo. submereriū quo ad cocturam. i. sub cinere coctus. **In** cinē autē intelligitur humilitas mētis pueniens ex memoria mortis. que corp⁹ hominis in cinerem redigit **Eccī. x.** **Quid** superbit terra et cinis? **Sub** hoc cinere debet esse animus p̄tētis et excoqui igne doloris **Job. xlii.** **Ago** penitentiam in fauilla et cinere. **Item** videbatur panis quo ad formāz. p̄ma namq; est p̄is dōloris quo reficitur animus p̄tētis **De** quo **P̄s.** **Fuerunt** michi lacme mee panes die ac nocte. **Hec** em̄ est aqua refectiois qua aīa mirabiliter educatur. **P̄r** hunc panēz opunctiois et aquā refectiois incipit anima viuē iusticie. que prius erat sub morte culpe. p̄pter quod dicitur **Eccī. xxxix.** quod incium vite hominis panis et aqua. scz panis doloris et aqua lacrimatiois. **Sz** videbat iste panis ex ordeo quo ad materiā. **Ordeum** em̄z semen habet asperum et aridum. **Vnde** ordeū ab ariditate est dictū. et signat asperitatem p̄tētie et ariditatem abstinentie que debent esse exterius in carne. tum ad satisfactionē. tū ad vitioū mortificationē. scdū illud **Apli Col. in.** **Mortificate** membra vestra. **Secundo** in hoc sōpniō considera motum. quia iste panis videbatur volū. et descendere in

castra madian. **Io** quod edat et voluitur scdū omnes partes suas vicissim gradiendo v̄tū. **Similiter** p̄tētens p̄ficere debet. scz scdū omnes partes suas successiue verti. **Debet** em̄ modo verti memoria ad obliuiscendum hūrias et recolle nouum culpas. **Modo** intellect⁹ vt nō iudicet aliena sed subtiliter discutiat p̄p̄ia. modo voluntas vt detestetur culpam et diligat iusticiam. **Debet** verti oculus vt nō aspiciat v̄itatem. sed deploret iniquitatem. **Et** simile debet fieri de oibz alijs partibus et etiam membris vt voluantur eo modo quo docz **Apo. vi.** dicens. **Sicut** exhibuistis membra seruire immundicie et iniquitati ad iniquitatem. ita nūc exhibete membra vestra seruire iusticie in sanctificationem. **Sed** quidaz non sic volūtur. qui sunt similes effraym. de quo **Osee septimo** **Factus** est effraym quasi p̄is submereriū qui nō reuersatur. **Tales** sunt q̄ habent memoriā et aliqui deplorāt peccata sed tamē nō mutant opera. **Item** videbatur descendere in castra madian. **Madian** interpretatur iniquitas. vnde castra madian sunt iniquitatis arma. scz diuersoz modoz quasi diuersaz acierum vitia et peccata. que trā isrl. i. animas fidelium vastant. **Ad** hęc igitur panis p̄tētie de scdūt. cum scilicet animus dolens ad ea discutieda et flenda humiliter se ponit. **Vel** quia madian interpretatur iudicium. debet panis p̄tētis id est compunctus animus in castra madian descendere. id est ad sua vitia p̄tēnda quodam quasi proprio iudicio humiliter redire. **Nam** vt dicit **Apostolus p̄mo Corin. xi.** **Si** nosmetipsos d̄iudicauerimus

non dicitur a domino iudicabimur
Tercio considera effectus: quia cum
 peruenisset ad tabernaculum puls-
 sit illud atque subuertit. et terre hu-
 vitus coequauit. Tabernaculum dy-
 aboli est cor peccatoris quod penitentia
 percutit in contritione. subuertit in
 confessione. terre coequat in humi-
 li satisfactione. Est enim in satisfa-
 ctione humilitatis inclinatio et iusti-
 tie coequatio. quia secundum me-
 suram culpe debet esse satisfactio pe-
 nitentiae

Capitulū .xxv.

Persecutio tyrannorum contra
 sanctos designatur in illo
 equo rufo quem vidit Johā-
 nes Apoc. vi. ubi dicitur. Exiit a-
 lius equus rufus. et qui sedebat su-
 per illum datum est ei ut fumeret
 pacem de terra. et ut inuicem se in-
 terficiant. et datus est illi gladius
 magnus. Vbi primo nota tyranni-
 ram crudelitatem. que significatur
 in equo rufo. Hic enim equus est
 tyrannorum principatus. rufus id est
 crudelis et sanguinolentus. sangui-
 ne sanctorum cruentatus Zacha-
 riam. Vidi per noctem et ecce vir
 ascendens super equum rufum. Se-
 cundo attende tyrannorum societate-
 tem. habent enim secum dyabolum
 qui deducit eos. unde dicit. qui se-
 debat super eum. scilicet dyabolus
 qui tyrannos regit et ducit in mor-
 tem et oppressionem sanctorum. Un-
 de quilibet eorum potest dicere dy-
 abolo illud Numeri. xxv. Rome a-
 nimal tuum super te semper insidere consue-
 uisti. Tercio nota tyrannorum potesta-
 tem quam non habent nisi a deo permit-
 tente et precipue super sanctos. Unde
 dicit quod datum est ei. i. permittitur a domino

ut fumeret pacem de terra. i. quiete
 mentis tolleretur a terrenis Greg.
 Israhel recepit sabbatum in munere Egip-
 tus vero percutitur mactatum multi-
 tudine Psal. xliij. Non est pax in
 pnis dicit dominus. Vel sic exponere
 ut fumeret pacem de terra. i. illatis per-
 secutionibus mentes hominum ab amore
 terrenorum auelleret Greg. Cum mun-
 dus tot calamitates ingerat. quomodo
 nisi ut non diligat clamatur. Luce
 xij. Putatis quia pacem veni dabo
 in terram. non dico vobis pacem. sed sepa-
 rationem. Et ut inuicem se interfici-
 cerent deo permittente et dyabolo
 suggerente Mathei. xij. Tradet
 autem frater fratrem in mortem et
 pater filium. et exurgent filii in pa-
 tris et morte afficient eos. vel in-
 uicem se interficient gladio prave
 persuasiois. quo mutuo se occidunt
 multi Iudicum. vij. Mutua se occide-
 runt. et datus est illi
 gladius magnus et potestas magna
 persequendi et occidendi sanctos. Et
 dicit magnus per multitudinem occiso-
 rum. quia multos occiderunt tyranni a
 principio nascentis fidei. et multos oc-
 cidit in fine tempore antichristi. Unde Tre-
 n. ij. dicit ecclesia ad dominum. Jacu-
 erunt in terra puer et senex foris. et
 gines mee et iuvenes mei ceciderunt
 gladio in die furoris tui. i. tempore
 quo permisisti tyrannos facere contra
 sanctos. et dicitur dies illud tem-
 pus. quia tunc exierunt sancti de
 tenebris presentis vite ad lucem eter-
 ne glorie. et etiam quia tribulatio
 illuminat Psal. xxvij. Sola vexatio
 tantummodo dabit intellectum audi-
 tui. Vide ergo quia deus permittit ma-
 los dominari bonis ad eorum profectum
 Et hac eadem ratione permittit etiam
 in hac vita quod mali sunt semper
 sociati bonis. sic patet et non tamen est in
 p vi

multis binarijs quos potest clemens
in itinerario suo. Nam sic sociati fu-
erunt. cayn & abel. noe & gigantes.
ysaac & ismahel. iacob & esau. moy-
ses et magi. dauid et saul. filij dei
& iudei. petrus et simon magus.
xpc et anticristus. Item persecutio
hereticorum & prauitas designatur
per illu equum nigrum quez vidit
Johanes Apoc. vi. Ecce inquit equus
niger. et qui sedebat super illu ha-
bebat stateram in manu sua. & au-
diui tanq vocem in medio quatuor
animalium dicentium. bilibris tri-
tici denario. & tres bilibres ordi de-
nario. et vinuz et oleum ne leseris
Vbi describitur hereticorum prau-
tas tripliciter. Primo respectu vi-
te cum dicitur. Et ecce equus niger.
id est hereticoru cetus sordibus pec-
catorum demigratus. sed rigore pe-
nitentie exterioris ne possit perpen-
di eius malitia palliatus. Vnde be-
ne dicitur equus niger. quia nigre-
do prouenit ex labore exteriori et
carnis mortificatione per quam na-
turalis calor extinguitur. quia ipi
oibus modis nituntur extinguere
fidem in alijs. que est spiritualiter
calor naturalis viuificans hominez
interiorem. **Abacuc. in.** Justus in
fide sua viuit. Secundo ostenditur
hereticorum prauitas respectu scp-
ture. quia qui sedebat super eum
scilicet dyabolus qui regit illos &
ducit quo vult. habebat stateram
in manu sua. id est peruersam scrip-
ture expositionez que statē compa-
tur. quia sicut statera sine pondere
de facili mouetur huc et illuc. Sic
scriptura sacra si non habz pondus
catholice expositionis fluctuat huc
atq; illuc. et sicut statera per astu-
tiam falsi mercatoris potest male i-
clinari. Sic scriptura per astutiam

falsi expositoris potest male expo-
sed bonus doctor sequitur sancto-
rum expositionem. **Signter** autem
dicitur q; habebat stateram. q; he-
retici scripturam habent et nō ha-
bentur ab ea. Nam superbe ei doi-
nantes suo sensui coaptant. ecō-
tra vero catholici doctores nō hnt
sed habētur ab ea. quia humiliter
se illi subiciunt captiuantes intelle-
ctū suū ad obediendū xpō. **Ite;** di-
cit in manu sua. q; seipos macerā-
do iuxta superficiē trē opādo af-
figunt. sed totū hoc faciunt vt vi-
deantur boi. et sic facili⁹ decipiant
credentes sibi. **Osee. xii.** Chanaan
in manu eius statera dolosa. **Ite;**
statera quā dyabolus habet i ma-
nu sua ē tribulatio qua domino p-
mittente bonos et malos affigēdo
ponderat. ibiq; cito cognoscitur q̄
sint grauioris ponderis vel leuioris.
quia hñ q̄ deteriores ex tribulatiōe
fiunt sūt ponderis leuioris & defecti-
ui. qui vero ex tribulatione p̄ficiunt
sunt ponderis grauioris et iusti.
Tercio ponitur eorū peruersitas re-
spectu intelligentie. Nō enim possūt
heretici habere veram intelligenti-
am scripturarum. q; hec non datur
nisi hys qui rectā fidem habent. se-
cundū illud **Ysaie.** Nisi credideritis
non intelligetis. Vnde dicit beatus
Johanes. Qd̄ audiuit tanq; vocēz
.. xpm vel xpi existentis in medio
quorū aliu. i. in medio p̄dicatorū et
doctorū dicētū idē qd̄ āgel⁹. q; an-
gel⁹ loq̄t in alijs. bilibris tritici.
Bilibris ad litterā ē vas continēs du-
os sextarios vel duas libras & signi-
ficat intelligentiam sacre scripture
q̄ hēt duos sensus. scz lealē et spūa-
lē. **Triticū** autem quia est cib⁹ no-
biliū nouū sigt testamētū. **Bilibris**
ergo tritici ē intelligentia duplex noui

litteralis et spūalis que sunt quasi
 due libe. Ordeum vero qz est cib⁹
 rusticoꝝ ⁊ iumentoz. et duritiā
 habet in cortice et medullā habz
 interius dulcem. sīgt̄ vetus testam̄
 tuꝝ qd datum est iudibus iudeis.
 et exterius ī littera p̄tendit duri
 tiam. sed intus oīnet suauem ītel
 ligentiā. bilibris ergo ordeī est du
 plex sensus veteris testamēti. scilicet
 et litteral et spūalis. sed numerā
 tur hic tres bilibres ordeī. qz conti
 nentiā veteris testamēti triptita
 est apud hebreos. scz in legēz p̄phē
 tas et agiōḡpha. Per denariūz at
 accipitur vnitas perfecte fidei. De
 nari⁹ em̄ regis habet ymaginem
 et suspētionem. Ymago em̄ ad
 deitatem. suspētio vero ad huma
 nitatē pertinet de qbus est fides.
 qua ergo vtrūqz testamētū vnī
 tatē vere fidei oīnet. recte dicitur
 vel vendi. vel emi denario ⁊ bilibris
 tritici. et tres bilibres ordeī. i. vera
 intelligētia vtrūqz testamēti scā
 dum vtrūqz sensū emitur vel redit̄
 denario. i. vnitate perfecte fidei ac
 quiritur. et merito idem precium
 vtrōqz. quia eadem est intelligē
 tia spūalis in vtrōqz testamento.
 quia rota est in medio rote **Eze. i.**
Cum igitur heretici nō habeāt illū
 denarium. i. veritatem catholice fi
 dei. manifestū est qz non possunt ha
 bere verā intelligētiā sc̄pture.
Sequitur vīnū ⁊ oleū. id est factos
 predicatorēs qz male viuētes mor
 daciter increpāt. ⁊ pusillos frequē
 ter consolantur. sicut samaritan⁹
 infudit oleum vulneribus sauciātū
Luce. x. Sequitur. ne leseris. et in
 telligitur de lesione aīe. cui reuera
 null⁹ potest nocere si ipsa vult. cor
 pus ledi potest et occidi iuxta per
 missionem dei. vel per vīnū ⁊ ole

um intelligitur vetus testamētūz
 et nouum qd p̄cepit dominus nō
 ledi. quia licet heretici male expo
 narit. tamen veritas manet incor
 rupta. vel bilibris tritici. i. intelligen
 tia veteris et noui testamēti. emi
 tur a discipulis. et reditur a magi
 stris. p̄ denario. i. p̄ vita eterna.
 de quo **Mat. xx.** Conuētiōe autē
 facta cū operarijs ex denario diue
 no. vnde aliam mercedem scz tem
 poralem vel doctor l' auditor sacre
 sc̄pture querere non debz **Proū.
 xxij.** Noli vendere sapientiam. et
 doctrinam et intelligētiāz. Tres
 vero bilibres ordeī que eodez dena
 rio oparātur. id est fides trinitatis
 operantis per dilectionem dei et
 proximi. p̄ qua etiam denarius. i.
 vita eterna recipitur q̄uis in hac
 vita non intelligatur. vnde nō tri
 tico sed ordeo oparatur. quia ad e
 ius medullam. i. intelligētiā ī hac
 vita minime peruenitur. Vel bi
 libris tritici est vir iustus qui ha
 bet libram iusticie et sapientie. ⁊
 dī triticum. quia tribulationibus
 trituratur. qz multe t̄bulatiōes
 iustorum **Cant. viij.** Venter tuus
 sicut aceruus tritici. Tres autē bili
 bres ordeī sunt fideles imperfecti qz
 habent quidē sancte trinitatis fi
 dem. sed tamen cum imperfectione
 vite. quia habent velut ordeū pa
 leam tenacem. i. tēporalez amorē.
 vtrōqz tamen denario empti sunt. i.
 sanguine cristi **Et** sequitur. vīnū.
 id est penitentes. et oleum. id est
 misericordes ne leseris. quia tales
 ex eo qz vincunt peccatum v'l mū
 dum non leduntur. secundum ill⁹
Apoē. ij. Qui vicerit nō ledetur a
 morte sc̄da. licet tangat̄ p̄nti tribu
 latiōe que dicitur mors prima. Itē
 persecutio p̄pocritarūz assilatur illi

equo pallido quez vidit bt̄s Jo.
Apoē. vi. Ecce inqt̄ equus pallid⁹
 ⁊ qui sedebat super illum nomen il
 li mors. et infernus sequebat̄ eū.
 et data est illi potestas sup̄ quatu
 or ptes terre interficere gladio et
 fame et bestijs t̄re. Vbi primo no
 ta ypocritarum fictionem que assi
 milatur equo pallido. **Raz** ypocri
 te vt de religione laudentur. ieiu
 nys. vigilis. et alijs corporalib⁹ ex
 ercitijs coram hominib⁹ se affligūt.
Vnde vigore subtrahito et sanguie
 diminuto q̄si moribundi pallefant.
Et ideo de ipsis dicitur **Mat. vi.** Ex
 terminant facies suas vt appareāt
 hominibus ieiunātes. **Et** ideo dicit
 hic. **Ecce** equus pallidus. i. ypocri
 tarum cētus religione fallaci pal
 liatus **Job. xv.** Congregatio ypo
 critarum sterilis. **Secundo** nota ypo
 critarum subiectionem quia subdū
 tur morti. **Vnde** qui sedebat super
 illum quasi ductor et tector nomē
 illi mors **Sapientie. ij.** Inuidia dy
 aboli mors introiuit in orbez terra
 rum. imitantur aut̄ illum qui fuit
 ex pte illius. et infernus. i. congre
 gatio ypocritarum et ceterorū pec
 catorum qui sunt inferno deputati.
 sequebatur. i. imitabatur euz culpa
 ⁊ pena **Apoē. xx.** Infernus ⁊ mors
 .i. peccator et dyabolus missi sunt ī
 stagnum ignis. vel infern⁹ dicitur
 sequi dyabolum. quia quos ille de
 cipit. ipse recipit. **Tercio** nota diu
 nam permissionem. quia data est
 illi sc̄z a deo p̄mittente forte p̄pter
 ypocritisim hominum potestas. sed n̄
 mala voluntas super quatuor par
 tes terre. i. quatuor genera hoīnuz
 que sunt in terra. sc̄z iudeos. here
 ticos. gentiles et malos cristianos
Vel super quatuor partes t̄re. id ē
 quatuor partes hominum qui in q̄

tior partibus mundi. scilicet orien
 te. occidente. septentione. ⁊ me
 ridie morantur. **Vel** super quatuor
 partes terre. id est super omnes il
 los qui quatuor cordis affectiones
 scilicet. timorem. amorem. gaudium.
 et dolorem ponunt in terrenis. de
 quibus dicit **Beāt.** timent vbi nō
 oportet. amant que n̄ decent. gau
 dent varie. delectantq̄ vanis **Job**
secundo. Terra data est in manu i
 p̄. id est terreni in potestate dy
 aboli. interficere gladio. id est infixi
 one peccati. ⁊ fame id est defectu v̄
 bi. ⁊ morte id est mortifera doctri
 na. ⁊ bestijs terre id est bestialib⁹
 ⁊ crudelibus principibus mundi q̄
 omnes deuorant. vel interficere gla
 dio peruersē persuasionis. et fame
 .i. terrena cupiditate. ⁊ morte scili
 cet peccati que animam a deo sepa
 rat. et bestijs terre id est bestiali
 bus prelatis

Capitulū. xxvi.

Predicatores euangelij assi
 milantur illis equis quos
 vidit zacharias. dicit̄ emz
Zach. vi. Vidi et ecce q̄tuor q̄dri
 ge egrediebātur de medio duorum
 mōnū. et mōtes crei. i. q̄driga pri
 ma eq̄ rufi. et in sc̄da eq̄ nigri. et
 in q̄driga t̄cia equi albi. et in quar
 ta equi varij et fortes. et infra s̄b
 ditur. q̄ qui erant robustissimi exi
 erunt et querebant discurrere per
 omnem terram. **Hec** visio vt **Glo**
sa tangit sic exponitur. p̄ quatuor
 quadrigas intelliguntur quatuor
 euangelia. quasi autem duo mon
 tes sunt natura diuina et humana
 quorum mediuz fuit cristus. quia
 mediator dei et hominum homo cri
 stus ihesus. **Vnde** quatuor q̄drige

de hoc medio egressiuntur. quia quatuor euāgelia de ipso mediatore et nostro redemptore loquuntur. Sed dicuntur montes erui. quia nulla sunt retustate obstant. Natura enim diuina immortalis est. secundum aurem naturam humanam licet Christus semel mortuus fuerit. resurgens tamen ex mortuis iam non moritur. et mors illi ultra non dominabitur. Per equos vero intelliguntur Christi predicatorum. quorum alii fuerunt rufi martirio. alii obscuri et nigri profunditate et cognitione misterii. alii albi gratia virginali. alii varii et fortes gratiam curatiōum et diuersarum virtutum habentes. Sed robustissimi. id est apostoli in omnem terram exierunt. **Ps.** In omnem terram exiuit sonus eorum. Vel secundum alios. Per equos rufos intellige Apostolos et alios religiosos siue predicatorum fidei primitiuos qui fuerunt rufi id est ignei ardore spiritus sancti. vel rubricati sanguine martirum. Per equos nigros intellige prefiguratos fuisse monachos nigros. Et per equos albos monachos albos. et per varios et fortes intellige religiosos et pauperes nec in omnium nec in speciali possessiones habentes. utpote predicatorum et minores et consimiles. inter quos precipue predicatorum ordo habet equos varios in habitu. fortes in spiritu. et discurrentes per mundum pro animarum fructu. Item predicatorum debet esse similis illi equo albo qui describitur in visione beati Johannis Apocalypsis sexto. ubi dicitur. Ecce equus albus. et qui sedebat super illum habebat arcum et data est ei corona et exiit vincens ut vinceret. Vbi ostenduntur septem que sunt necessaria predicatorum. **Primum** est audacia que no-

ta tur in equo. Equus enim non trepidat sed audacter pergit et vadit ad prelium. Et sic predicatorum Christi debet habere audaciam securitatis contra temptationum et tribulationum siue persecutionum insultus. Unde nota quod equus est audax ad occurrendum. fortis ad portandum. velox ad currendum. Et talis debet esse predicatorum scilicet audax ad occurrendum hostibus. **Job tricesimo nono.** Audacter in occursum pergit armatis. Item fortis et patiens ad portandum labores et persecutiones. **Job tricesimo nono.** Nunquid prebebis equo fortitudinem? Et infra. Contempnit pauorem nec credit gladio scilicet persecutionis. Item velox ad currendum. **Ysaie quadragesimo.** Velociores pedes equi eius. id est predicatorum res velocius hereticis. Secundo est necessaria mundicia. et ideo dicitur. equus albus. Nec albedo est puritas mentis vel carnis in qua abulare debet predicatorum. hec albedo inchoatur in ablutione baptismi. **Psalmista** Lauabis me et super niuem de albabor. Sed reparatur per penitentiam. **Ysaie primo.** Si fuerit peccata vestra ut corcium velut nix de albabuntur. scilicet per penitentiam. Tercio est necessaria obedientia. que notatur cum dicitur. Et qui sedebat super illum. Oportet enim ut predicatorum sit subditus Christo sicut equus sessorum. ut scilicet Christus sit dux et rector eius. Et nota quod homo non bene sedet in equo nisi habeat frenum. sellam et calciam. Sella ergo huiusmodi equi predicatorum est iusticia que parat locum ipsi sessorum. id est Christo. **Ps.** Iusticia et iudicium pro patio sedis tue. **West. vi.** Hominem quem rex cupit honorare dedit inouit vestibus regis. et ponit super equum qui de sella regis est. Frenum

at quod uelut equus iste hinc atque
illuc est obedientia **Iac. iij.** Frenos
equis in ora mittimus ad consentien-
dum nobis. vel freni equorum sunt
exempla sanctorum. que debent pre-
dicatores in ore portare. et secundum
ea ambulare. Calcaria uero quibus
stimulatur equus est timor et amor. **i.**
Corin. v. Caritas christi urget nos.
Quarto necessaria est scientia scilicet
sacre scripture quod notatur. quia ha-
bebat arcum. id est scripturam sacram
qua defenditur ecclesia. et inimici eius
vulnerantur. si tamen teneatur in manu
scilicet ut non solum uerbo dicatur. sed ope
impleatur **Job. xxviii.** Arcus meus
in manu mea instaurabitur. Arcus
enim fit ex duobus. ex ligno duro
et corda molli. et licet corda sit mol-
lis tamen durum lignum inflectit
Lignum ergo est duricia veteris tes-
tamenti. et corda gratia noui. vel
corda est misericordia. lignum iusticia
Iac. i. Misericordia superexaltat
iudicium. Sed qui debeant istum arcum
portare ostenditur **Gen. ix.** ubi dicitur
Arcum meum ponam in nubibus ce-
li. id est in hijs qui per contemptum mundi-
corum et desiderium eternorum a ter-
ra sunt eleuati. per aspersionem
lacrimarum quasi. per contritionem
lucidi. per contemplationem alti. per pre-
dicationem pluidi. per bonam opera-
tionem coruscantes. et per uinationem
tonantes. qui talis non est non de-
bet portare arcum. id est predicationis
officium. **Quinto** est necessaria perse-
uerantia sine qua nemo coronabitur.
et hoc notatur in eo quod dicitur.
quod data est ei corona. sola enim per
seuerantiam coronatur. **Vnde Ap. 9.**
ij. **Zhi. iij.** postquam dixit ceterum con-
summaui diuino quando subdit. in illi
quo reposita est michi corona iusticie.
Sexto est necessaria prudentia

qua sagaciter sciat ab implicatibus
et impedientibus secedere. **Vnde** di-
xit. et exiit scilicet de mundo per con-
temptum ipsius. **Sed** nota quod homo de-
bet exire primo integraliter. quidam
exiunt de mundo corpore. sed reli-
quunt ibi cor. id est affectum suum. ita
quod corpore sunt in claustris et corde
et cogitatione sunt in mundo. **Et** ta-
les significantur per uxorem **Loth.** que
post exitum de sodomis retrospectiua
mutata est in statuam salis. **Gen. 19.**
xix. Statua enim figuratur hominis
habet sed non ueritate. **Vnde. i. Re. 16.**
vi. **Runen** saul credentes inueni-
re dauid in lecto. id est monachum in clau-
stro non inueniunt nisi statuam et
pellem capre. id est habitum monachalem
sine monacho. **Similiter** petrus et
iohannes credentes ihesum inueniunt
in sepulchro non inueniunt nisi fi-
darium. **Ioh. xx.** **Debet** ergo homo
exire de mundo non tantum corpore
sed etiam corde. **Vnde** abrahe iam
egresso de chaldaea iussit dominus.
Gen. xii. Egredere de terra tua et
Et dicit **Aug.** quod iam egressus est
corpore. sed adhuc detinebatur ibi
mente. **Ite** debet homo exire tota-
liter. ita scilicet quod de mundo nichil sibi
retineat. **Quidam** namque exiunt de mu-
ndo quo ad diuitias non tamen quo ad
delicias. quia adhuc cor eorum occupa-
tur delictis mundi. et sepe quodam-
modo recogitatio delictis quas in mundo
habuerunt penitet eos exiuisse. et
tales significantur per iudeos qui
suspirabant in deserto ad ollas car-
num egypti. **Vnde Numeri unde**
rimo dixerunt. **Quis** dabit nobis
carnes ad uescendum? **Recorda-**
mur piscium quos comedeuamus
in egypto gratis. in mentem ueni-
unt nobis cucumeres et pepones
porrique et cetera et alia. **Aliqui** etiam

exeuntes de mundo portant seculum
 multa de mundo. Quidam honores
 ipsi quos adhuc ambiunt in religi-
 one. alij diuitias. alij delectationes.
 alij mores mundanos. verbi gratia
 a. modum eundi seculariter. modum
 loquendi. modum comedendi. et ali-
 os gestus seculares. Et tales signi-
 ficantur per Rachel que furabatur
 ydola Laban et abscondit sub strame-
 ntum cameli. i. sub panis claustrum
 ut dicitur Gen. xxxi. Item debet
 homo de mundo exire triumphali-
 ter scilicet ipsum mundum vincendo et
 supeditando. Unde dicitur in hac
 visione beati Johannis. q. exiit vi-
 uens. Talis est cui mundus crucifixus
 est et ipse mundo. quem non vin-
 ceret nisi exierit nec exieret nisi vi-
 ceret. Vel tunc exit quando ipse
 moritur mundo. tunc vincit quando
 mundus moritur ei Gal. vi. Nichi
 mundus crucifixus est et ego mu-
 do. Septimo est necessaria potentia
 a scilicet ut ipse vincat non tantum
 mundum sed etiam carnem et dy-
 abolum. et ideo additur. ut vincete
 dyabolus vincitur humilitate. ca-
 ro castitate. mundus paupertate.
 Apocalypsis tercio. Qui vicerit fa-
 ciam illum columpnam in templo
 dei. Et dicit columpnam id est re-
 ctum. altum. firmum. planum. rec-
 tum in viuendo. altum in contem-
 plando. firmum in resistendo siue
 sustinendo. planum in conuersari-
 do. Item predicatorum assimilantur
 angelis in visione beati Johannis
 que habetur Apocalypsis octauo v-
 bi dicitur. Vidi septem angelos sta-
 tes in conspectu dei. date sunt illis
 septem tube. Per septem angelos
 intelligitur vniuersitas predicanti-
 um. Nam septenarius est numerus
 vniuersitatis. vel quia septem vo-

nis debent esse perfecti. et septem
 vitia predicando eradicare. et sep-
 tem virtutes plantare. et septem
 sacramenta annunciare. vel septem
 dicuntur quia fidei trinitatis pre-
 dicant et per quatuor partes muni-
 di. Describitur autem eorum perfe-
 ctio. primo quantum ad vitam in eo
 q. vocantur angeli. Vbi nota q. vo-
 cantur angeli. primo quia non de-
 bent esse carnales sed spirituales.
 Ps. Qui facit angelos suos spūs
 Item quia non debent esse elati s
 humiles scilicet seruiendo. et non
 appetentes ut alij seruiant eis. De
 breon. ij. Omnes sunt administra-
 torum spūs in ministerium missi. Itē
 quia debent esse contemplantes.
 Mat. xxv. Angeli eorum in celis
 semper vident faciem patris. Dicitur
 etiam stātes id est secrete labo-
 rantes non timore corruentes vel
 ocio tepentes. vel stātes id est pa-
 rati obedire. ire et pugnare. vel stā-
 tes quia predicatorum aliquando
 stādo predicant populo. q. dñs stās
 turb. discipulis vero sedēdo predi-
 cauit. In quo notatur q. claustra-
 libus ē predicandum oīum contempla-
 tiois. et ideo eis predicat sedēdo. lai-
 cis vero ē predicandus labor actiois.
 Sequit in conspectu dei actiue ut ipi
 deum aspiciant et alios docendo ad
 deum aspiciendum pducant. In pmo
 notatur puritas intentionis. ut ad de-
 um tm oculū intentionis dirigant.
 In secundo fructus predicatiois ut alios
 ad deum aspiciendum pducant. nunc
 per fidē. postea p spēm. vel potest
 accipi passiuē. q. quecūq. dicat vel
 faciat aspiciunt ab eo. Boetius. Ma-
 gna vobis si dissilare nō vultis p-
 bitatis iudicia ē necessitas cū agatis
 an oculos iudicis cūcta cētētis. in.
 Ne. xvij. Viuit in cuius conspectu

sto. Secundo describitur eorum perfectio quātū ad doctrinā; qz date sunt illis septem tube. i. predicatio nis officium qd p tubam designatur. s̄ dicunt̄ septē. qz eoz ē extra septē vitia predicare. que sūt velut vn̄- fuses qbus ligatus fuit sampson. **Judic. xv.** Vel ideo septē. qz ipso rū ē septē mundi munitōes destruere. et hoc figuratū ē **Josue. vi.** i captione et ruina Jericho p quā figuratur mūdus. Nā sicut h̄etur ibi **Sacerdotes tulerunt septē tubas quarū vn̄us erat in iubileo. et clā gendo circūierūt septies ciuitatem scz p septem dies. et in septimo circūitu tubis clangētibus muri Jericho funditus corruerunt. Sacerdotes igit̄ tubis clāgentes typuz gerunt predicatorū. qui debent manū tenere et opere implere qd p̄dicant. Actū. i.** Cepit ihesus facere et docere. septem autem tubis d̄nt clangere. i. extra septē mūdi munitōes seu vitia predicare. **Prima munitō est amor diuitiarū. secunda amor delectiarum. tertia ambitio honorū. quarta amor suoz. quinta obliuio dei. sexta ignorantia sui. septima i memoria iudicij.** Septem autē circūitus Jericho sunt septem considerationes mundi. quas si homines haberent frequenter in corde. et p̄dicatores in ore. muri Jericho i seipsis corruerunt. et postea in alijs corruere facerent. **Prima est consideratio vanitatis. quia vana sūt oīa que sunt in mundo. Eccl̄s. i.** Vanitas vanitatum et omnia vanitas. **Secunda est consideratio vilitatis. Phil. ii.** Omnia arbitratus sū vt stercoā. **Tercia est consideratio breuitatis. i. Jo. i.** Transiit mundus et concupiscentia eius. **Quinta est considera-**

tio instabilitatis per quam assilantur mari. **Ysa. liij.** Quasi mare fretuens qd quiescere non potest. **Sexta est consideratio infidelitatis. quia nulla fides vel fidelitas inuenitur. Ier. ix.** Vnusquisqz a proximo suo se custodiat. et in omni fratre suo nō habeat fiduciā. **Septima est consideratio falsitatis seu ypocrisis. qz mūdus aliud est et aliud apparet. Job xx.** Gaudium ypocrite ad instar puncti. **Vnde Naum. in. ca.** Qui viderunt te resiliēnt a te.

Capitulū. xxvii.

Prelati et clerici et religiosi qualiter futuri sunt circa vltima tempora ostendit. **Apocalipsis. vi.** s̄b metaphora solis et lune et stellarum et celi vbi dicitur. qz sol factus est niger tāqz saccus cilicinus. et luna facta est tota sicut sanguis. et stelle celi ceciderūt super terram. sic ficus mittit gēofos suos cū a vento magno mouetur. et celum recessit sicut liber inuolutus. **Per solem intelligitur p̄latorum cētus. qui debet splendore suo alios illuminare ad cognitionem fidei et calore suo inflammare ad amorem dei et amorem proximi. De quo sole dicitur Ysaie lxxviii.** Lux solis erit septempliciter. sicut lux septem dierum. id est lucem omnium subditorū superabit lux prelatorum. quia sicut presunt alijs dignitate. sic etiam precedere debent scientia et sanctitate. vel luere debēt p̄lati septēplici p̄ septē opera misericordie. q̄ continent̄ i hoc versu. **Visitatio potō cito soloz. ego colligo. voo.** Vel per dispensationē septem sacramentorum. que in hoc versu continent̄. **Tigo. firmo. dolet.**

rilo iungo clericus vngō. **I**ste ego
 sol prelatorum scz ceterus factus est
 niger terrenorum negotiorum sol
 licitudine **Tren. n.ij.** Demigrata ē
 super carbones facies eorum. **F**aci
 es est dignior pars et altior hoīnis
 et ideo sīgt platos. tanq̄ saccus ci
 licinus qui est totus pilosus. et di
 citur elicinus a cilicia. vbi p̄mo in
 uentus fuit. et in hōe inuatur ma
 gna cupiditas p̄latorum scz in pilo
 sitate **Ysa. xij.** Replebūt dom⁹ eo
 rū draconibus. i. detractorib⁹ et ha
 bitabūt ibi stratiōes. i. p̄pocrite. et
 pilosi saltabūt ibi. i. cupidi et aua
 ri officiales. et respondebūt vlule
 in eoribus eius. i. ioculatores et sal
 tatrices. et sirene in delubis volup
 tatis. i. adulatores **Ysa. xxxij.** In
 domibus eius spine. i. diuitie et vz
 tice. i. delicie que generant carnis
 putredinem ac pruriginē. **E**t pal
 uirus in munitioib⁹. i. auarus pla
 tus. et erit cubile draconum et pa
 sca strationum et occurrent demo
 nia. Onocentaurus et pilosus cla
 mabunt alter ad alterum. scilicet vo
 luptas ad auaritiā **E**t luna facta
 est tota sicut sanguis. i. ecclesia to
 ta facta est carnalis. fundata non
 in sanguine xp̄i et apostolorū sed
 nepotulorum et dsanguineorum p̄
 cedentiū p̄ successionem sanguis.
 quia fere vbiq̄ nepos auunculo et
 dsanguine⁹ dsanguineo succedit
 in beneficio **Exodi quarto.** Dixit
 moysi vxor sua. sp̄sus sanguinū
 tu michi es. sic potest dicere **E**cce
 lia **Osee quarto.** Sanguis sāgui
 nez tetigit. i. nepos nepoti succedit
Jobel tercio. Sol conuertet i tene
 bras et luna in sanguinem anteq̄
 veniat dies dñi magn⁹ et terribil
Vnde habundantia sāguinis eccie
 signū est appropinquantis iudicij

Et stelle celi. i. claustrales vici. de q̄
 b⁹ **E**ccelesiastici quadragesimo ter
 cio. **S**pecies celi gloria stellarū. de
 celo ceciderunt sup terras. i. de cele
 sti vita ad terrenā. vel de claustra
 li ad mundanam **Mathei vicefimo**
quarto. **S**telle cadēt de celo. i. mōa
 chi exhibēt de claustro discurretes
 per mundum propter diuitias ter
 renas **Exod. v.** **D**ispersus ē popu
 lus per egyptum ad colligēdas pa
 leas. sicut sic⁹ mitat grossos suos
 .i. inutiles fructus suos qui non fir
 miter adheferunt ramis arboris. q̄
 si dicat. **I**ta claustrum emittit inu
 tiles et instabiles monachos ad pa
 genda terrena negotia et causas
 tractandas. cum a vento magno
 mouetur. id est dum aliqua turba
 tio oritur. e contra autem de clau
 stralibus in claustro residentibus
 et terrenis negotijs nō se implicā
 tibus **V**nde dicitur **Judicium quin
 to.** **S**telle manentes in ordine et
 cursu suo aduersus sifaram pug
 nauerunt **E**t celum. id est ceterus cle
 ricorum quorum conuersatio de be
 ret esse celestis recessit a promissio
 ne sua in susceptione ordinum q̄
 dixit. **D**ñs ps hereditatis mee et
 talicis mei aē. **Q**uare ergo non sūt
 contenti clerici hac portione. causa
 est quia recesserunt ab illa p̄missio
 ne. sicut liber iuolutus. vbi nulla
 eruditio vel doctrina potest haberi
 vel littera videri. **S**ic in clericis p̄
 magna parte nullum exemplum
 boni potest videri. nec verbum eru
 ditionis audiri **Ysaie. xxxij.** **C**ō
 plicabuntur sicut liber celi. i. clerici
 qui debent esse libri laycorum

Caplm. xxvij.

Puniuntur peccatores a deo aliter in presenti ut corrigantur aliter in futuro si non emendantur. Quod ostenditur in visione Iheremie que habetur Iher. i. ubi dicitur. Quid tu vides Iheremia? Et dixi virga vigilante ego vi deo. Et infra quod tu vides. et dixi ollam succensam ego video. Vbi nota quod presentis vite correctio assilatur virge sed future vite supplicium assilatur olle. Vere enim ut virga est punitio vite presentis quia percutit ad corrigendum et non ad occidendum. **Prouerb. xxix.** Si percussis eum virga non morietur. Unde percussio hec non est odij sed amoris. **Prouer. xix.** Qui parcit virge odit filium. Et. **Eccl. xxx.** Qui diligit filium assiduatur illi flagella. Sed notandum quod alia translatio scilicet lxx. habet loco virge baculum nudum. et bene flagellum presentis vite assimilatur nudum baculo siue virge. de qua in **Ps.** Virga tua et baculus tuus etc. Ad hoc enim corripit dominus ut emendet. **Rux** autem sicut **Glosa** dicit habet corticem amarissimum. et testam durissimam. ut de tractis duris et amaris fructus dulcissimus reperitur. Sic omnis correctio a labor continentie amara sunt ad presens. sed fructum parit dulcissimum. unde vetus testamentum quo ad legem est cortex amarus. sed spiritualiter intellectum habet fructus dulces. Itaque assilatur correptio virge vigilanti quia excitat peccatorem a sompno culpe. et iustum a sompno negligentie. **i. Corin. xvi.** Euigilate iusti et nolite peccare. Unde angelus **Act. xij.** Percussio lateris petri excitauit eum. **Secundo** puniuntur peccatores qui non emendantur virga presentis flagelli ardore eterni incendij.

de quod ardore dicit. Ollam succensam ego video. Vbi nota quod in olla carnes includuntur. et ideo sicut locum inferni. in quo includuntur dampnati propter peccata que in carne uiuentes commiserunt. sed olle succensio designat gehenne incendium. **Job. xli.** De naribus eius procedit fumus sicut olle succense atque feruentis.

Capitulum. xxix.

Sancti viri imitari conantur christum redemptorem quod ostenditur in visione **Iohannis Apoc. v.** ubi dicitur quod quatuor animalia et xxiiij. seniores ceciderunt coram agno. habentes singuli cytharas et fialas plenas odoramentorum que sunt orationes factorum. ita quod per quatuor animalia accipiuntur omnes predicatorum euangelice doctrine. que in quatuor euangelis continentur. sed per xxiiij. seniores intelliguntur uniuersi fideles se exercentes in sex operibus misericordie secundum regulam et doctrinam quatuor euangeliorum. quia sex per quatuor ducti faciunt xxiiij. Unde ego omnes agnum. et christum pro nobis imolatum sequuntur et imitantur in quatuor. **Como** in humilatione. quod ipse christus formam serui accipiens se humiliavit. **Et** ideo ipsi sancti se humiliant propter ipsum. **Et** ideo dicit quod ceciderunt coram agno. scilicet de se humilia sentientes. deus magnificantes ab ipso viuificari humiliter postulantes. ceciderunt dicit non descenderunt. quia humilitas cum semper in imo sit nescit descensum. in hoc vero quod dicit. coram agno. nota differentiam inter casum humilitatis et casum peccati. sicut **Reli. i. Regu. ij.** cecidit petro

Retto em̄ cadit qui ad peccata re-
dit. vel retro cadit qui ad sp̄i-
ritualia que sunt ante non p̄ficiit.
sed ad temporalia que sūt retro tā-
tum intendit. contra illud **Aposto-
li**. Que sunt retro obliuiscens. **Sz**
qui coram agno cadit. videt agnuz
et videtur ab eo. a ita in hpc nota-
tur rectitudo intentionis. **Secundo**
imitantur eum in carnis mortifica-
tione. xpc enim pro eis mortuus ē
et ipsi propter eum seipsos mortifi-
cant. qđ notatur cu3 dicitur habē-
tes singuli cytharas. i. carnis mortifi-
cationem. in cythara em̄ lignuz
est et corda. lignuz est crux. corda
est caro sanctorum. que tunc quasi
corda ligno cythare coextenditur.
quando diuersis se p̄mis affigen-
tes et mortificantes ipsam crucem
imitantur. secundum illud **Gal. v**
Qui autem sunt xpi carnem suam
crucifixerunt cum vitis et concupi-
scentis **Ysa. xvi**. Venter me9 ad
moab quasi cythara sonabit. i. hac
cythara tot sūt corde quot sūt mē-
bra i homine. quia omnia mēbra
que peccauerunt omnia debent in
penitentia puniri. vel ipsis vitis
mortificari **Roma. viij**. Sicut exhi-
buisis membra vestra seruire iu-
sticie et iniquitati ad iniquitatem.
ita nunc exhibete ea seruire iustici-
e in sanctificatione. **Tercio** imitā-
tur eum in amoris dilatactione. xpc
em̄ ex amore pro sanctis mortuus
est. et sancti similiter ppter ipsius
amorem morti se exponunt. qđ no-
tatur cum dicitur. a phyalas aure-
as. i. corda lata et lucida. lata p̄ ca-
ritatem. i. **Corin. vi**. Os nostrū pa-
tet ad vos o chorvithy. cor nostrū
dilatatum est. dilatamini et vos.
Item lucida per castitate3 **Sapientie**
quarto. O qđ pulchra est et casta

generatio cum claritate. sed aure
a per sapientiam celestem **Apoca-
tercio**. Suadeo tibi emere a me au-
rum ignitum ac. Hoc autem ē ce-
lestis sapientia. que non tantum
splendet intellectui. sed etiaz ard3
affectui **Ps**. Ignitum eloquiuz tu-
um vehementer. **Quarto** imitatur
eum in oratione. orant enim pro se
inuicem. a xpc orauit pro inimicis
qđ et sancti similiter faciunt. a ide-
o dicuntur fialas habere plenas o-
doramentorum que sunt oratioēs
sanctorum. i. plena p̄ns orationib9
et deuotis desiderijs. quales sunt o-
rationes sanctorum. et compatitur
deuota oratio odori circūquaq3 dif-
fuso qui omnibus se comunicat. qz
scz sanctoruz oratio ad omnes se ex-
tendit. et quanto odor itentior. tā-
to diffusior. quia oratio quanto de-
uotior tanto carior et fructuosior.
vt dicit **Erge**. **Vnde** paulus pro
omnibus docet orare. i. **Thi. ij**. Ob-
secro primo omnium fieri obseca-
tiones orationes postulationes gra-
tiarum actiones pro omnibus hōi-
nibus pro regibus pro hys qui in
sublimitate sunt constituti. **Item**
odor ascendit et sic deuota oratio.
Cant. vi. Ascendit per desertum q̄
si virgula fumi ex aromatis.

Capitulū. xxx.

Scriptura sacra assimilā ē il-
li libro qui in visione ostē-
sus est ezechiel. de quo ha-
bet **Eze. ij**. vbi dī. Ecce man9 mis-
sa ad me i qua erat iuolutus liber.
et expādit illū corā me q̄ erat sep-
t9 itus et fois. et sc̄pta erant lam-
tatiōes in eo. et carmen et re. In
hac siquidē visione ostēdunt sex cō-
ditiones sacre scripture. **Prima** ē
eius autoritas. qz de manu dei ē ha-
bita. **Vnde** dī. Ecce manus missa

est ad me. i. reuelatio dei inspirata est michi. sed lra. lxx. interpretū hēt extēta est qd idē est qd missa **T**uc em̄ man⁹ dei ad aliquē extenditur vel mittitur. cū id qd fieri debet ei reuelatur **Q**uia igitur sacre scripturę p̄cepta sunt a nobis non tantū aure audienda. sed etiam opere implenda **Iac. ij.** Estote factores vbi non auditores tantum. **I**ocirco ipsa sacra scriptura per instrumentū manus dicit esse missa **Job. xxvj.** **V**ocabo vos per manum dei. i. per reuelationem dei. vel quia sicut p̄ manum scriptoris scia alicuius scribitur in carta. ita p̄ reuelationem auditoris hęc scientia inspirata est et scripta in ecclesia **Dan. v.** Apparuerunt digiti quasi manus scribētis **U**n digiti fuerunt scriptores sacri canoīs **E**x hoc igitur qd scriptura sacra est a deo inspirata puenit. sic dicit **Augustin⁹** qd maior est eius auctoritas q̄ omnis humani ingenij perspicacitas **S**ecunda ratio est eius copiositas. ppter quaz vocatur non cedula vel carta. cōtinēs pauca. sed liber scz cōtinens multa **N**ulla enim scriptura humana reperit ita copiosa vt sacra doctrina. in q̄ dicit **Aug⁹**. omnis quodāmodo cōtinetur scriptura **V**nde **Apo. ij.** **T**hiij. **O**mnem scripturam eam appellat dicens. **O**is scriptura diuinitus inspirata est **E**t ideo **Iheronim⁹** dicit qd nescit litteras qui sac̄s ignorat **V**nde ppter grādem scientie copiā que cōtinetur in ea liber grādis vocatur **Ysa. viij.** **S**ume tibi librum grandem cō. **E**t recte liber grādis dicitur. in quo scilicet omnis scientie forma et finis includitur. **V**n **Augustinus**. ad volutianum **D**ic inq̄t phia. quomā omnium naturarū cause sunt in deo **D**ic ethica quom

am vita lō et honesta nōn aliunde sumit q̄ cū ea que diligēda sunt diligunt quomō sūt diligēda. hoc ē deus et pxim⁹. **H**ic est logyca qm̄ veritatis lumen aie rationalis non nisi deus ē. hic laudabil rei publice rei salus. nec em̄ custodiuntur optime ciuitates nisi fundamento a vīculo fidei fraterneq̄ custodie **T**ercia ratio est eius obscuritas. ppter quā vocatur liber inuolutus **Gre.** **L**iber inuolutus est sacre scripturę eloquium obscurem. qd p̄funditate sententiāru inuolutur. vt nō facile sēsu oīm pateat **Job. xxxvij.** **Q**uis est iste inuolens sententiā. vel dicitur inuolutus. quia stilus eius est methaphoricus a figuratiu⁹. et ideo ad intelligendum obscur⁹ **Dan. xij.** **C**lausi sunt signatiḡ s̄mōnes. **E**t **Ysa. xxix.** **E**rit nobis visio oīm quasi verba libri signati. **H**ęc autē inuolutio et obscuritas sacre scripturę pluribus de causis vtilis et rationalis est. quaz vna est. qd sacra scriptura ex hoc copiosior ē i sententijs **V**nde **Aug⁹**. dicit. xij. libro de ciuitate dei. **S**ermo obscuritas etiā ad hoc vtil ē. qd plures sententijs pat. a i lucē sententie procedunt. dū alius eā sic et alius sic intelligit **S**ecunda causa est. vt lateat studere negligentibus a indignis **V**nde **Gregorius super Mat. xxij.** **N**ō abscondita est i scripturis veritas vt non inueniant qui querunt eā. sed vt non videant qui querere eā nolunt **T**ercia causa est vt detur ex hoc materia exercitij studiosis. **V**nde **Augustinus** in libro. lxxxij. questionū. liij. questioe. **D**e ad salutē animarum in spū scō sic diuinos moderatus est libros. vt non solū manifestis pascere. sed etiā obscuris exercē vell. **Q**uarto ratio ē

vt non vilescat curiosis. **Vnde Augustinus** i libro contra mendacium **Lectiones actionesq; prophetice** appere a figuris velut quibusdam amictibus obteguntur. vt sensum pie querentium exerceant. et ne nuda ac pempta vilescant. **Quarta conditio** est eius intelligibilitas. que notatur cum dicitur. **Expandit illum coram me.** .i. michi eius misteria apparuit et meipsum intelligere fecit. **Gregorius.** Expandit duz enigmata exposuit. **Luce. xxiii.** Aperuit illis sensum vt intelligerent scripturas. **Quinta conditio** est sensus duplicitas. qua erat scriptura intus et foris. intus scilicet per sensum spirituales. foris vero per sensum litteralem. **Vel secundum Gregorium.** itus scriptus est. quia instruit nos de rebus inuisibilibus. .i. de misterijs celestibus. foris vero in quantum instruit nos de rebus visibilibus. scilicet de rebus terrenis disponendis et de exterioribus actioibus. prima scriptura pertinet ad contemplatiuos. secunda ad actiuos. **Io. x.** Ingredietur et egredietur. **Sexta conditio** est scripturae varietas. quia est scriptura la. in. eo. et car. et. re. **Continet** enim lamentationes scripturae tristitias penitentium. **Iob. ii.** Conuertimini ad me in ieiunio et fletu et planctu. **Et continet** etiam carmen laudis et leticie beatorum. **Ps.** Beati qui habitant in domo tua i secula seculorum laudabunt te. **Item continet** re tristitiae a pene dampnatorum. **Luce. xxiii.** Ibi erit fletus et stridor dentium. **Ps. xii.** Ve impio in malum accedat. **Item scriptura** sacra assimilatur illi rote que describitur in visione ezechielis. que habetur. **Ezechielis primo** ubi dicitur. **Apparuit** rota vna super terram iuxta animalia habens quatuor fa-

cies. vbi scilicet de sacra scriptura sex conditiones tanguntur. **Nam** primo ostenditur esse alta ex origine in eo quod apparuit. **Non enim** hec est scientia ex humana ratione inuenta sicut alie scientie. sed diuinitus reuelata scilicet mediante aliqua appitione. et ideo dicit. apparuit. **Nam traditio** veteris legis facta est ab angelo apparente ex persona dei in monte. secundum illud. **Actuum vii.** Dunc scilicet moysen misit deus principem et redemptorem cum manu angeli qui apparuit ei. **Et ista** dicitur qui fuit in ecclesia in solitudine cum angelo. qui loquebatur ei in monte sinay. et cum patribus nostris qui accepit verba vite dante nobis. **Reuelatio** etiam doctrine prophetice facta est omniter per apparitionem in somnio vel visione. **Im illud. Rui. xii.** Si fuerit inter vos propheta domini in visione apparebo ei. aut per somnium loquar ad illum. **Eruditio** autem doctrine euangelice facta est ex gratia cristi in carne apparentis. secundum illud. **Thi. ii.** Apparuit gratia saluatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos. **Vel ideo** de sacra scriptura dicit quod apparuit. quia quous ea que in sacra scriptura traduntur vt sunt misteria fidei. non habent apparentiam siue euidenciam rationis. quia fides est augmentum rerum non apparentium. vt dicitur. **Heb. xi.** Habent tamen apparentiam et certitudinem adhesionis. quia plus videtur. **Theologo** quod debeat credere illa que in sacra scriptura traduntur. et indubitabilius eis inheret quam his que secundum rationem apparerent. a hec est apparentia fidei. de qua dicitur. **Sapientie. i.** Apparuit autem his qui fidei habent in illum. **Na** solis dei fidelibus

apparere scriptura sacra esse indubi-
tabilis. apud quos ut dictum est su-
pra. Maior est huius scripture au-
toritas quam omnis humani ingenii p-
spicacitas. **S**ecundo ostenditur esse
perfecta ex similitudine. quia assila-
tur rote. Apparuit inquit rota. Ro-
ta habet enim figuram et motum cir-
cularē. et utriusque **Phi** attribuit quā-
dam perfectionem. Nam figura cir-
cularis perfecta est. quia ex nulla parte po-
test ei fieri additio. quod etiam operit
sacre scripture que nichil continet su-
perfluum aut minus quam expediat huma-
ne salutis. ideo ei quod ad hoc in hac
vita nichil addi oportet. **Apo** vlti-
mo **S**i quis apposuerit ad hec appo-
net deus super illum plagas aē. **I**-
tem motus circularis probatur a **Phi**-
losofo inter omnes motus perfectior.
Nam finem coniungit principio.
quod etiam sacra scriptura facit. dum
deum omnium rerum principium et
finem esse ostendit. Unde et ex p-
sona dei dicit. **E**go sum alpha et o-
mni principium et finis. **E**t de hac similitudi-
ne rote dicitur in **Ps** Vox tonitru-
i in rota. **V**ox enim tonitru-
i dei est manifestatio sue magnitudinis.
de qua dicit **Job** xxvi. **T**onitruum mag-
nitudinis eius quis poterit intueri. et
hec manifestatio fit in rota. id est in sacra
scriptura. **V**n̄ glosa hic super **Eze**.
dicit. quod rota dicitur sacra scriptura
que ad auditores omni parte vol-
uitur inter prospera et aduersa.
Tercio ostenditur esse composita ex
vniuersione. Unde dicitur rota vna. quia
enim duo testamenta contineat.
tamen sic in iuicem connectuntur. ut
vnum et idem videantur continere.
Et ideo nouum testamentum inclu-
ditur in veteri. secundum **Bern**. sicut fi-
guratum in figura et econuerso. **V**n̄
Ezechi. dicitur quod aspectus earum et o-

pera. quasi si sit rota in medio rote.
Glosa. id est nouum testamentum in ve-
teri. **V**bi nota quod scientia sacre scrip-
ture dicitur vna tripliciter. scilicet vni-
tate attributionis. in quantum omnia
que considerat. quantum inter se diuer-
sa sunt. tamen omnia considerat
per attributionem siue relationem
ad vnum scilicet deum. puta in quantum
referuntur ad ipsum. ut ad princi-
pium vel finem et huiusmodi. **I**tem est
vna vnitatem luminis cui innititur. quia
in omnibus innititur eidem luminis supna-
turali. scilicet fidei que est sicut quedam
impressio diuine scientie. que est vna
et simplex omnium. **I**tem est vna
vnitatem rationis. quia omnia considerat
sub vna formali ratione scilicet in quantum
sunt diuinitus reuelata. **Q**uarto o-
stenditur esse necessaria ex transgres-
sione. quia super terram illam scilicet
secundum **Gen**. cui dictum est. **T**er-
ra es et in terram ibis. **O**ipotens
enim deus super corda peccatorum le-
gem posuit scilicet sacre scripture. que dicitur
lex. quia preceptis et documentis
salubribus mentes ligat ne transgre-
diantur peccato. **Apo** 9. **L**ex propter
transgressores posita est. vel dicitur
esse super terras. quia super terre-
na mentes eleuat. dum eas ad contem-
plandum et diligendum celestia infla-
mat. sed illud **Col** in. **Q**ue sursum
sunt sapite non que super terras.
et **Mat** vi. **N**olite thesaurizare vo-
bis thesauros in terra. **Q**uinto
ostenditur esse congrua ex ordine. quia
iuxta animalia. **C**ongruus enim ordo
humane doctrine est ut per sensibili-
a erudiat de intelligibilibus.
Nam omnis nostra cognitio secun-
dum **Phi** oritur a sensu. **V**n̄ rota diuine
scripture dicitur esse iuxta animalia. id est iuxta
sensum. quia sensitiua cognitio propria
est animalium. **T**erit enim diuina scriptura conit-

nobis spiritualia sub quibusdam similibus signis et similitudinibus. vel quia homo secundum Apostolum primo est animal. id est paruus et imperfectus. deinde spiritualis grandis et perfectus in gratia. Aliquando rota dicitur scripturae dicitur eleuari secundum spiritum. sed illud Ezechiel. Quomodo ibat spiritus illic ante spiritum et rote pariter eleuebantur sequentes eum. Aliquando vero dicitur stare vel apparere iuxta animalia. quia secundum divina scriptura et sunt spirituales de sibilibus erudire. secundum illud. I. Corin. 13. Sapientiam loquimur inter perfectos. Et iterum ibidem. spiritualia spiritualibus comparantes. et sunt etiam animalia et paruulos leuioribus enutrire. secundum illud. I. Corin. 13. Tanquam paruulis in christo lac vobis potum deo. Et ideo sic iuxta spiritum eleuat spirituales. quod tamen secundum litteras non deserit animalia. **No. 1. Sapientibus et insipientibus debitor sum Eze. 1.** Cum ambularent animalia ambulabant pariter et rote iuxta ea. Sexto ostenditur esse distincta in effigie. quod habens quatuor facies. et dicitur habere sacra scriptura quatuor facies. id est quatuor sensus. quod maxime in facie hominis sensus vigent. et sunt in ea quatuor distincti. scilicet visus in oculis. auditus in auribus. odoratus in naribus. et gustus in ore. tactus autem non est distinctus ab alijs in aliquo organo. Quatuor ergo sensus scripturae sunt historicus siue litteralis. tropologicus. id est moralis. allegoricus. et anagogicus. Vel dicitur habere quatuor facies. quod per quatuor mundi partes est predicata. **Gen. 22. 6. 11.** Dilatabeis ad orientem et occidentem. meridiem et septentrionem. Vel quia quadupliciter tradita est. scilicet per legem. per prophetas. per euangelistas. et per Apostolos. ut dicit **Eze.**

super **Eze.** Item scriptura sacra assimilatur illi volumini. quod describitur in visione. que habetur **Zach. 1.** ubi dicitur. Vidi et ecce volumen volans. longitudo eius. xx. cubitorum. et latitudo eius decem cubitorum. et dicit ad me. hec est maledictio que egreditur super faciem omnis terre. Hanc enim visionem **Greg.** exponens dicit. Quid est volumen volans nisi scriptura sacra. que dum de celestibus loquitur ad superiora mentis nostre intentionem leuat. quod dum illa supra nos esse conspicimus. yma attendere et concupiscere deuita mus. Que latitudine cubitorum. x. longitudinem vero. xx. tenere prohibetur. quod latitudo operationis nostre simpla est. et longanimitas spei in duplum tenditur. quando pro bono ope et hic requies mentis. et illic gaudia eterna preparentur. attestante veritate. **Si quis reliquerit domum vel agros etc. centuplum accipiet. et vitam eternam possidebit. Mat. 19.** Centenarius enim numerus decies multiplicato denario fit perfectus. Sic itaque centuplum accipit. qui et si nichil habuerit. ipsa tamen perfectione mentis iam in hoc seculo habere nichil querit. quod ergo pro hanc duplum pro simplo nobis reddit. recte hoc volumine per. xx. cubitos in longitudine tenditur quod per. x. dilatare. **Sed** quod hec sacra eloquia ad eternam damnationem sunt eis. qui illa vel scire nolunt. vel certe sciendo contempnunt. recte de hoc volumine dicitur. Hec est maledictio que egreditur super. faciem. terre. Item scriptura sacra assimilatur illi libro. de quo habetur in visione **Iohis Apoc. 1.** ubi dicitur. Abi ad angelum dicens ei ut daret michi librum. et dixit michi. Accipe librum et deuora illum. et faciet amaricare

venittem tuū. sed i ore tuo erit dul
 ce tanq̄ mel. In hac siquidem visi
 one ostenditur. q̄ libet sacre scrip
 ture p̄m o requirit discipulum vel
 lect ore expeditum. et ideo dicit **A**
 bh sc̄z a curis mudi vel carnis. quo
 rū sc̄z occupatio impedit et studiū
 et fructum sapientie. Sollicitudo
 enim seculi et fallacia diuinarū sus
 focat verbum **Mat. xij.** Item te q̄
 erit auditores deuotum qui non tā
 lectione q̄ oratione sacre scripturē
 intelligentiam querat. Vnde dicit
Abh ad angelum. i. xpm dicens ei.
 sc̄z orando vt daret michi libru. i.
 intelligentiam scripture. **Sap. vii.**
Optau et datus est michi sensus.
 inuocaui et venit in me spūs sapiē
 tie. Item requirit hominem studio
 sum. Primo ad capiendam sc̄z do
 ctrinam sacre scripture quā capē
 debet audiēdo et legēdo **Apō. i.**
Beatus qui audit et qui legit ver
 ba p̄phetie. i. libri huius Oportet eē
 studiosū etiam ad audiendum salū
 et in memoria. Vnde dixit. et de
 uora illū. sc̄z memorie commendando
 et opere implendo. et hoc cum qua
 dam auditate. que notatur i ver
 bo deuorandi. Item requirit hōiem
 vigorosū qui propter amaritudinē
 seu laborē qui est in discendo. siue i
 telligendo. vel implendo non omit
 tat eam. quia sicut ex vna parte vi
 detur esse difficilis et amara. ita ex
 alia est dulcis et sapida. Est enim
 difficilis ad intelligendum. et ama
 ra. i. penosa ad opere implendum.
Et ideo dicit. faciet amari. ven. tu
 um. i. carnalitate siue humanita
 tem tuā. que est mollis et fragilis
Et ideo graue est ei et penosū sc̄p
 ture monita implere. Facit eti am
 liber diuine scripture amaricaē ve
 trem aie. i. mentem in quātū ducit

hōitem in cognitionem p̄piorū
 defectuum de quibus amaricatur.
Deducit etiam in contēplationem
 diuinorum et celestium. et quanto
 ei fit dulcē q̄ intus videt. tanto in
 amaritudinēz veritatur omne quod
 foris sustinet. **Sz** ex alia parte sc̄p
 tura dulcis est et sapida. Vnde **sb**
 ditur **Sed** in ore tuo erit dulcē tanq̄
 mel. q̄ sc̄z sacra scriptura licet sit
 difficilis ad intelligendum et peno
 sa ad implendum. tamen est dele
 ctabilis ad p̄dicandum **Ps.** **Quā**
 dulcia faucib⁹ meis eloq̄a tua sup
 mel ori meo.

Capitulum xxxi.

Spes multa bona facit in
 anima. Et hoc oste nitur
 in visione beati **Johannis**
 que habetur **Apō. viij.** vbi dicit.
 q̄ secundus angelus tuba cecinit.
 et mons magnus igne arde⁹ miss⁹
 est in mare. et facta est tertia ps
 maris sāguis. et mortua ē tertia ps
 creature. q̄ hēbat aias in mari. et
 tertia pars nauū interijt. **Sed⁹** ā
 gel⁹ ē spes. que ē sc̄da virtus theo
 logica. hec tuba canit quādo peni
 tentiā remiam p̄mittit. et tūc mōs
 magnus. id est aīm⁹ s̄bleuatus. ig
 ne arde⁹. i. caritate feruens mitā
 tur in mare. i. in amaritudinēz timo
 ris et doloris. Et tunc fit tertia ps
 maris sāguis. prima pars ē amari
 tudo timoris. sc̄da doloris. Ex hys
 duobus aliquādo sequit̄ tertia sc̄z
 amaritudo de sperationis. sed hāc
 omnino excludit securitas speiet
 conuertit in sanguinem. i. in peni
 tentie asperitatem et carnis mortī
 ficationem. Item prima ps eorū
 q̄ hnt aias i mari ē timor pene mū
 di. secunda timor purgatorij. t̄cia

tímor pene inferni. et hec moritur. q̄a hunc tímorem spes salutis excludit. Item p̄ma pars nauis hūane mentis sunt cogitationes necesse que sunt circa illa que sūt de necessitate salutis. Sec̄da pars sūt cogitationes p̄fecte que sunt circa opera superogatiōis. que non sunt de necessitate sed de p̄fectiōe. t̄rcia pars sūt cogitationes vane circa vanitatem. hec t̄rcia pars int̄t canēte tuba sec̄di angeli. i. spe p̄mittēte veniā et misericordiam dei.

Ps̄. In sp̄u vehem̄ti steres naues tharhis. i. cogitatiōes querētes vania huius mundi.

Capitulū. xxxij.

Spirituales viri assilantur illis rotis que describuntur Ezech. i. ubi dicit. q̄ statuā erat rotis et altitudo. et horribilis asp̄s. et totum corpus plenuz oculis in circuitu ipsorū quatuor. In quibus v̄bis quiq̄ additiones sp̄ualium virorum expr̄munt. Prima ē rectitudo iusticie que figuratur in statuā rotarū. quia em̄ st̄ae dicim⁹ id q̄d firmū est vel rectū. non em̄z dicit st̄ae ille qui iacet. vel ille que vadit. Ideo statuā ip̄ortat rectitudinē et firmitatē. que duo op̄tunt sp̄ualib⁹ viris. i. hys qui sp̄u dei aguntur. sc̄z rectitudo opis. sec̄du illud Sp̄s tuus bonus deducet mē in t̄ram rectam. a stabilitas volūtat̄is que est ex robore sp̄s sancti. Sec̄m illud Eph. iij. Det nob̄ corroborati p̄ sp̄m eius in interiori hōie. Hoc em̄ stabilitatis robur ḡtia sp̄ritus sancti facit. Heb. xij. Optimū ē ḡtia stabilire cor. Et de hac statuā sp̄ualis viri dicit Cant. viij. Statuā tua assilata est palme. que sc̄z directe crescit et diuissime viuit.

Sec̄nda est promptitudo obediē-

tie. quia assilantur rotis. Nam sicut rota v̄ndiq̄ est p̄ata ad motū. ita sp̄uales viri sunt in omnibus parati ad obediendum. secundum illud Ps̄. Paratum cor meum de⁹. paratum cor meuz. Hanc p̄mptitudinem obediētie facit sp̄ritus hūilitatis qui est intus in eis. Vnde d̄i Ezech. i. Cum euntibus ibant et cū stantibus stabant. a cum eleuatis a t̄ra pariter eleuabant et rote sequentes ea. quia sp̄s vite erat in rotis. Tercia est altitudo sapientie sc̄licet in contemplatione celestium et diuinorum. Vnde dicit q̄ altitudo erat rotis. Nam sapientis est considerare altissimas causas. vt dicit Ph̄s i primo Methaphisice. Ysaie. xij. Extollam te sup̄ altitudinem nubium. id est rerū mutabilium. quia nubes maxime sūt instabiles et continue transmūtantur. Quarta ē trepidatio v̄dicte. semper em̄z aut peccata preterita aut delicta p̄sentia etiam parua ex ira de stricti iudicis i se feriri metuunt. et eterne gehenne supplicium formidando atendant. Vnde dicit a horribilis aspectus. vbi Gre. Horribilis aspect⁹ est terror gehenne que sine fine reprolos cruciat. et semper in cruciatu conseruat. Vnde tanta est illius pene acerbitas et profunditas q̄ est horror n̄ solum sustinentibus sed etiaz aspicientibus. Job decimo. Terram tenebrosam et opertam mortis caligine. terram miserie et tenebrarū vbi v̄mbra mortis et nullus ordo. sed sempiternus horror inhabitat.

Quinta est circumspectio prudentie. quia totum corpus plenum erat oculis. in circuitu ipsorum quatuor. Per istos enim oculos intelliguntur cautele a circumspectiōes

prudentialium quibus sancti et spiri-
tuales viri tanquam vere prudentes in
omnibus habundant. Nam spiritu-
alis homo iudicat omnia. et isti
oculi dicuntur esse in circuitu. quia
dyabolus nos suis laqueis undique
circuncigit. propter quod de eo dicit pe-
trus. quod tanquam leo rugiens circuit
quersus quem deuoret. et ideo contra
eum ex omni parte necessaria est
cautela. Sed ideo dicuntur esse in cir-
citu ipsorum quatuor. scilicet animalium
secundum Gregorium super Eze-
chielam. vii. circa principium. vel
ipsarum quatuor scilicet facierum.
Nam supra premiserat quod apparuit
rota una habens quatuor facies.
que videbantur quasi quatuor ro-
te. quia scilicet sancti viri precipue
in quatuor partibus habent caute-
las et circumspersiones. scilicet re-
tro circa preterita per memoriam.
ante scilicet ad futura per provide-
ntiam. a dextris id est ad prospera
per respectum. a sinistris id est ad
aduersa per exercitium. Nam prospera mundi
despicendo despiciunt. et aduersa aduer-
sus exercitium suscipiunt. Vnde habent oculos
retro scilicet ad mala ne inficiant. et ante.
ad bona ne deficient. **Greg.** Corpora aia-
lium idcirco plena oculis describun-
tur. quia sanctorum actio ab omni
parte scilicet circumsperta est bona
desiderabiliter providens. mala so-
lertiter cauens. Est enim necessari-
um oculos habere ad mala. id est ad
vicia. quia vitia plerumque se pal-
liant sub specie virtutum. Nam su-
perbia fingit se esse libertatem. ti-
mor fingit se humilitatem esse. Te-
nacia siue auaritia fingit se esse pi-
simoniam. prodigalitas fingit se esse
largitatem vel misericordiam. Vnde
de sicut dicit **Gregorius** Hoc est la-
boriosius ubi mens sanctorum iui-

gilat. sic se ante eorum oculos ma-
la sub bonorum specie abscondant.
Item necessarium est habere ocu-
los ante. scilicet ad bona ne deficiat.
Nam plerumque dum homo intendit
ad quedam bona. negligit quedam
alia. et ubi negligimus. ibi pro-
culdubio oculum non habemus.
quod patet **Luce** sexto. exemplo pha-
risei. qui habuit oculos ad gratitu-
dinem dicens. Gratias ago tibi deo.
Ad abstinentiam. ieiuno bis in sabba-
to. Ad misericordiam. decimas do. o. quod
pos. Ad iusticiam. quod non sum sicut ceteri
hominum. iniusti raptores. ad continentiam.
et adulteri. Sed ad mentis cir-
custodiam. id est humilitate oculum non habuit.
quia se ceteris hominibus pretulit. **Greg.**
Quid prodest quod extra hostium invidias
tota ciuitas caute custodit. si vnum
foramen apertum relinquitur vnum
ab hostibus intretur. **Item** sancti
viri habent oculos et a dextris
scilicet ad beneficia ne officiant.
Nam valde cauendum est ne vnum hominem proxi-
mo suo prodesse intendit inde magis ei
noceat. Vnde **Apoc.** dicebat. **Cor.**
ii. Si cui aliquid donastis et ego. Nam
et ego quod donauit si quod donauit pro-
pter vos in persona christi ut non caueatur
amur a sathana. non enim ignora-
mus cogitationes eius. Ecce circuitum
spectat magister sic donare. id est parte
voluit ut non displiceret nec scan-
dalu daret discipulis. quia sciebat
quod sathanas inde solet cordi alterius
scandalum inmittere. Vnde alte-
rum conspicit pietatis negocium
fecisse. et ideo multum attendendum
est ut etiam bonum quod fit utiliter et
caute fiat. **Item** debet etiam esse
oculi a sinistris id est ad scandala
ne veniant scilicet ex culpa sua. quod
uis enim necesse fit ut veniant scan-
dala. Vnde tamen homini illi pro quem scandalum

venit. qđ intelligendum est de scā-
dalo actiuo qđ est ex culpa propā-
sciz vel bonum omittere. vel ma-
lū agendo. vel studiose nocendo. et
huiusmodi. Sed de scādalo passiuo
qđ est ex culpa alteri. non est tñ
curandum qđ ppter hoc bonum di-
mittatur. p̄cipue bonum ad qđ hō
tenetur. si sine huiusmodi scādalo
fieri n̄ possit. Vñ dñs nō curauit de
scādalo phariseorū et tamē curauit
de scādalo gētiliū petentū ab eo
tributū. vt hētur **Mat. xvij.**

Capitulum xxxij.

Cemptatio occulta i cordis
cogitatione est sicut pollutio
sōpnij in dormitione. Dñs
em̄ **Deut. xxij.** Si fuerit inter vos
homo qui nocturno pollutus sit sōp-
nio. egredietur extra castra et nō
reuerteret̄ priusq̄ ad vesperū lauet̄
aqua. et post solis occasum egredi-
et̄ in castra. In quibus verbis p̄-
mo itellige sōpnij pollutionē. cū dñs
Si fuerit inter vos. hō. q. no. pol. si-
so. Nam sicut dicit **Greg.** Noctur-
nuz sompnij est tēptatio occulta.
per quā tunc homo pollutur. quādo
tenebrosa cogitatione turpe aliqđ
corde accipitur. qđ tamen corporis
opere non expletur. Et causa qua-
re aliquando spūales viri talibus
cogitationibus vel temptationibus
molestantur est. sicut **Greg.** dicit
qđ libenter se occupant in aliquibz
actibus terrenis etiā licitis. quia
cū vel in minimis terrena actio p̄-
desiderium tangitur. crescente cori-
tra nos antiqui hostis fortitudine
mens nostra non minima importu-
mitate temptationis inquinatur.
Secundo ostēda pollutū exclusio e-
ius subditur. Egredietur extra ca-

stra **Gregorius.** Dignum est vt qđ
immūda cogitatio ē pollutur indi-
gnum se ceterorum fidelium socie-
tibus arbitretur. culpe sue meri-
tum ante oculos ponat et ex bono-
ruz se extimatione despiciat. Pollu-
tuz ergo extra castra exire. est tur-
pi cogitatione laborantem sese ex
continentium comparatione despi-
cere. **Tercio** aduerte exclusi purga-
tionem. cum subditur. et non reuer-
tetur quousq̄ ad vesperum lauet̄
aqua. **Gregorius.** Ad vesperum aq̄
abluitur. cum defectum suum despi-
ciens ad penitentie lamenta ouer-
titur. vt fleibus diluat omne qđ
animam occulta inquinatio accu-
sat. **Psalmista.** Ad vesperuz demo-
rabitur fletus. et ad matutinuuz le-
ticia. Et hinc est qđ **Leuit.** p̄mo
mandatum fuit qđ membra hostie
in frustra concisa et caput et cūcta
que adherent iecori igne cōburerē-
tur. Pedes vero et intestina p̄us
aqua lauarentur. **Ista** hostia ē ho-
mo qui seipsum offert ad seruitiuz
dei. cuius membra tunc conciduntur
in frustra. cum eius vite opēda
sunt virtutibus distincta. Et tunc
super ignem ponuntur. quando cū
feruore amoris et deuotionis deo of-
feruntur. **Caput** autem et ea que
iuxta iecur continentur inciduntur
cum in sensu nostro quo omne cor-
pus regitur atq̄ in occultis deside-
rijs flamma diuini amoris ardemus
Pedes autem qui terram tangunt
sunt terrene occupationes. **Inte-
stina** vero in quibus stercorea por-
tantur sunt cogitationes immūde
Vnde **Gregorius.** Cui cogitatio-
nes nostras immūda cogitatio i-
quinat. quod aliud qđ intestina ho-
stie stercore portant. **Habet** ergo
pedes et intestina ille qui dñi frenū

aliquis agit. non nulla etiam illicita in corde conspicit. sed hec ut cōburi debeant laudentur. quia nimirum necesse est ut ante immūdas cogitationes timoris fletus diluat. q̄ in acceptione sacrificij sup̄nus amor incendat. ut tātō suauius in v̄spectu sui spectatoris ardeat. q̄nto cum ei assistere ceperit nil terrenum secum vel lubricum in actu sue orationis imponit. ut dicit **Gre.**

Quarto nota purgati reuersionez cum subin fertur. Et post occasum solis regredietur in castra. Tunc sol occumbit cū ardor temptationis per lacrimas penitentie defuescit. Et tunc qui pollutus fuerat ad castra redit. quia tunc in societate bonorum confidit. **Vnde Greg.** Post aquā quippe occumbete sole ad castra reuertitur. qui post lamēta penitentie frigiditate flamma cogitationis illicitae ad fideiū merita presumenda reparatur. ut iam se a ceteris longe esse nō existimet. qui mundum se per habitum intimi ardoris gaudet. **Item** temptatio triplex est. que describitur i prima uisione **Ezechielis**. ubi dicitur. **Vidi** et ecce ventus turbis ueniebat ab aquilone. et nubes magna et ignis inuoluens. et splendor i circuitu eius. et de medio eius quasi species electri. **Vbi** primo notatur temptationis periculum ex tempestate ueniente. secundo remediū ex splendore circūdante. tercio premium ex electro apparente. Periculum ostenditur triplex. secūduz triplex temptatio nis gradum. quorum primus pertinet ad tēptationem superbie. cum dicitur **Ecce** uenit. u. ab. aquī. **Gregorius** Ventus est temptatio mentis. p̄pria autem mentis temptatio est

temptatio superbie. que habz cor eleuare. **Vnde** assimilatur vento. quia sicut ventus eleuat corpora leuia. ita superbia eleuat corda uana. **Job septimo.** **Vir** uanus in superbiā erigitur. **Sed** nota q̄ que uento flante ascendunt. eo quiescentē ruunt. Sic qui superbia uel fortuna blandiēte extolluntur. ea cessante corruunt et eliduntur. **Vnde Job tricesimo.** Eleuasti me et quasi superuentum ponens elisti me ualde. **Sz** quia superbia est mentis nō solum eleuatiua. sed etiam perturbatiua. ideo temptatio superbie uocatur uentus turbis. quia sicut turbo obscurat et turbat aerem. sic etiam ipsa superbia obscurat et turbat mentem. **Vnde Job tercio.** Noctem illam tenebrosus turbo possideat. Turbo possidet noctem. cum superbie temptatio cecat mentem. Et dicitur tenebrosus. quia oculū cordis obscurat. **Bernardus** de duodecim gradibus humilitatis. Superbia oculum mentis obscurat. et ueritatem obumbrat. Turbo autē dicitur quia turbat scilicet superbiētis animum. quia facit ipsum amarum. rancorosum. inquietum. **Psalmista** Conturbati sunt mōtes. id est superbi. **Hugo** de sancto uictore in libro de arra anime. Signa superbie sunt. clamor in locutiōe. amaritudo in silentio. dissolutio in hilaritate. furor i iusticia. honestas in ymagine. inhonestas in actiōe. rancor in reprehensione. Et quoniam ista temptatio est quasi dyaboli propria. quia superbie uitiū ab eo accepit iniciū. et ideo subdit. q̄ iste uentus ueniebat ab aquilōe. i. a dyabolo superbo. Ipse enim superbiens dixit **Ysaie** decimo quarto. **Sede** in monte testamenti in

lateribus aquilonis. ascendam super altitudinem nubium et similis ero altissimo. **Vnde Hugo de sacro victore dicit in libro predicto.** Superbia in celo nata est. sed velut immemor qua via inde ceciderit. illuc postea redire non potuit. **Secunda temptatio est luxurie siue carnis.** et hec vocatur nubes magna. quia rationem obfuscat. Sicut enim nubes densa obfuscat aerem lumen solis interceptiendo. sic concupiscentia carnis obfuscat mentem lumen rationis obubrando. **Vnde Gre. nazarenus dicit.** quod caro velut nubes quodam grossa se anime obiciens considerare eam divini luminis radios non sinit. **Eze. xxxij. Solez. i.** rationis lumen nube tegat. **Aug. in libro confessionum.** Exalabantur nebulæ de limosa concupiscentia carnis et statera pubertatis. et obfuscabant atque obnubilabant cor meum. ita ut non discerneretur serenitas dilectionis a caligine libidinis. **Sed magna dei ratione generalitatis.** quia generaliter quasi omni homini inest pugna carnis. **Non omnes de carnis peccato propagati sunt.** **Vnde omnes intra semetipos gerunt vnde certamina sentiunt.** **Gregorius.** In hoc mundo cum nostris temptationibus nascimur. et caro aliquando nobis adiutrix est in bono opere. aliquando seductrix in malo. **Item est carnis temptatio magna continuitate.** **Iherosolymus in Epistola.** Quocumque pergamus nobiscum inimicum. id est carnem portamus. et ideo pugna inevitabilis est et continua. **Item est magna difficultate.** **Augustinus in quodam sermone.** Inter omnia certamina christianorum duriora sunt castitatis prelia. **Nam ibi continua pugna et rarior est victoria.** **Est enim ipsa caro inimicus familiaris.**

de quo **Boetius dicit.** quod nulla pestis efficacior ad nocendum quam familiaris inimicus. **Tercia temptatio est avaritie.** et hec est a mundo. et hec dicitur ignis involvens. ignis scilicet propter insatiabilem ardorem. quod sicut ignis non faciat lignis. secundum illud **Proverborum tricesimo.** Ignis nunquam dicit sufficit. ita nec avarus pecuniam. **Ecclesiastici quinto.** Avarus non implebitur pecunia. **Involvens autem dicitur propter implicationem.** Multe enim sunt involutiones et implicationes hominum avarorum. **Job sexto.** Involute sunt semite gressuum eorum. involunt enim se multis curis. multis negotiis. multis peccatis. **Thi. vi.** Qui volunt divites fieri incidunt in temptationem et in laqueum. **Secundo ponitur temptationum remedium.** quia splendor in circuitu eius. **Circumstat enim hominem temptatum ne a temptatione vincatur.** triplex splendor. scilicet splendor scripture ipsum informans. splendor angelice custodie ipsum confortans. et splendor divine iusticie vicentem coronans. **Vnde. Thi. vi.** postquam dixit **Donum certamen certavi.** addidit. in reliquo reposita est michi corona iusticie. **Ysa. lviij.** Implebit splendoribus animam tuam. **Tercio ponitur teptatorum et victorum premium.** quia de medio eorum quasi species electi. de me. et scilicet. et ignis. quia scilicet ex temptationum pugna trahitur corone materia que in electro signa est. **Vi electro secundum Gre. significatur christus qui est temptatorum et victorum premium.** **Electrum enim sicut Gre. dicit.** ex auro est et argento. dum autem miscetur argentum crescit in claritate. aurum vero a fulgore suo

palescit. Sic dum humanitas xpi in maiestatis gloria excreuit diuinitas a ppi fulgoris potentia se humanis oculis tempauit. Et ita i xpo quasi du palescit aurū fulg; argētum. ergo electum de medio cristus est. q iam exiuit et triumphauit de pugna temptationum. Ipe em tēptatus fuit a carne famescēte. qz cum ieiunasset. xl. diebus et xl. noctibus postea esurent. Item a dyabolo persuadente. quia accēdēs temptator dixit ei ac. Item a mūdo alliciente. cum ostendit ei omnia regna mundi et gloriam eorum et dixit. **Hec omnia tibi dabo.** Sed tamen cristus de omnibus triumphauit. et ideo hoc electum de medio harum temptationum iam ereptū inducitur in exemplū. ymmo etiaz in premium siue in precium. si ipas temptationes vicim⁹. ita vt ex hoc electro fabricetur et mone ta que dabitur in preciu⁹ laboris. et corona que reseruat in premium victoris. et letificabimur si quidem ex splendore auri. et insup̄ ex candore argenti. quia taz ex visione deitatis q̄ humanitatis cristi delectabimur et reficiemur in patria. vt dicit **Augustin⁹ super illd Johannis decimo.** Ingre dietur et egredietur et pascua inueniet. Itē temptat et impugnat nos dyabolu aliquādo de vana gloria. aliqñ de superbia. aliquādo de inuidia. aliquādo de luxuria. Et hec pugna temptationum figuratiue exprimitur in visione sompni que habet **Dan. vii.** ubi dicitur. qz daniel sopnum scribens breui sermone apprehendit. sumatimq; perstringēs ait. Videbam in visione mea nocte. et ecce quatuor venti pugnabant in mari magno. et quatuor bestie mag

ne ascendebant diuersē intē se. Prima quasi leena. et quasi alas habebat aquile. aspiciēbaz donec euulsa sunt ale eius. et sublata est de terra. et super pedes quasi homo stetit. et cor eius datum est ei. Et ecce bestia alia similis vrsō in pte stetit. et tres ordines erant in ore eius. et in dentibus eius. et sic dicebant ei. **Surge comede carnes plurimas.** Post hoc aspiciēbam. et ecce alia quasi pous. et alas habebat auis quatuor super se. et quatuor capita erant in bestia. et potestas data est ei. Post hoc aspiciēbam in visione noctis. et ecce bestia quarta terribilis atq; mirabilis et fortis nimis. dentes ferreos habebat magnos comedens atq; omniuens. et reliqua pedibus suis conculcans. Dissimilis autē erat ceteris bestijs quas videram ante eam. et habebat cornua decem. **Primus** ergo ventus est ambitiois temptatio. qui flat ab oriente. id est ab originis nobilitate. que frequenter est ambitionis occasio. Bestia autēz hoc flatu excitata superbia est. que est quasi leena habens alas aquile. q̄ sunt sublimitas et potestas. Et hec bestia tūc euellit. quando homo superbus a statu suo deicitur. Et tunc hec bestia stat super pedes suos. quia tunc iam non stat. vel in equo. vel super alios homines. Et cor eius datur ei id est vera cognitio sue fragilitatis et vilitatis. **Secundus** ventus est temptatio inuidie. qui flat a meridie. quia de prosperitate tonorum dolet inuidia. Est enim in regione meridiana habundantia tonorum. Bestia hoc flatu excitata ē detractoria lingua que bestia est similis vrsō qui libet mel comedit. quia dulcē est in

in ore inuidi mala de alijs loqui.
Vnde delectatur inuidus cum videt
 aliena mala sicut dolet et tristatur
 cum videt aliena bona. **J**uxta illud
Oratij poete. Inuidus alterius re-
 bus marcescit opimis. propterea e-
 ei dulce loqui de malis proximi.
 hec bestia in pte stetit. quia inuidus
 quandoq; hominem in parte lau-
 dat. tres ordines dentium habuit.
 quia inuidus habet tres modos de-
 trahendi. scilicet mala augendo.
 bona minuendo. et indifferentia
 vel dubia peruertendo. **T**ercius
 ventus est temptatio luxurie flans
 ab occidente. id est a carne iugiter
 ad occasum siue mortem tendente.
Conidie em̄ appropiqm̄ mori. **J**ux-
 ta illud **O**e qd̄ ē geitū tēdit ad itēitū
Bestia hoc vento excitata est car-
 nis concupiscentia que similis par-
 do dicitur. qui est varij coloris p̄
 varietatem desideriorum. **H**ec habet
 quatuor capita. scilicet ocium. sua-
 uitatem vestium et consimiliū. de-
 lectabilitatem epularū. et carna-
 le opus. **Q**uatuor autem ale que
 eā erigunt sunt. iuuentus. saetas.
 pulchritudo. et nobilitas. **E**t hec sūt
 vt ale milui quibus volatur ad so-
 des carnales. **Q**uartus ventus flans
 ab aquilone est temptatio crudeli-
 tatis. que est in potentibus respe-
 ctu subditorum. ad quam pertinet
 quarta bestia que est ceteris cru-
 delior. que cetera comminuit et cō-
 culcat. **C**ornua eius sunt prepositi
 et satellites. et ministri sue crude-
 litatis. qui quos conculcare non p̄-
 ualent. saltem accusando ledere m̄-
 tuntur. quia autē in p̄dicto sōp-
 nio dicitur qd̄ quatuor vēti pugna-
 bant in mari magno. **N**otandum
 est qd̄ mare sompniatur sicut dicitur
 sompniarum interpretes. quando

q; refertur ad regnorum mutabili-
 tatem. sicut in hoc sompno **D**amie-
 lis. vbi per mare grande intelli-
 gitur vniuersale imperium mundi.
 et per quatuor ventos pugnantes
 in eo intelliguntur angelice potesta-
 tes laborantes pro ipsis imperijs a
 regnis mundi. vt exponunt **G**lo-
 se. **A**liquando vero refertur ad ho-
 minum prosperitatem. **V**nde dicitur
 sompniarum interpretes. qd̄ si q̄s
 viderit per sompnum. qd̄ in mari
 ceperit pisces hamo. inueniet diui-
 tias a rege secundum rationē cap-
 tionis. et similiter si retibus per re-
 ctum obsequium ditabitur ab eo
 scdm̄ rationē captiōis. **I**tē dicitur
 qd̄ si q̄s sōpnet. qd̄ secus littus ma-
 ris ambulādo lauet pedes. appropi-
 quabit regi et grām iuemet penes
 illū scdm̄ rationē ambulationis. et
 si mare intrauerit vsq; ad femora et
 lauerit familiaris efficietur regi. et
 letabitur scdm̄ rationē ablutionis.
Itē dicitur qd̄ si quis p̄ sōpmū de p̄xi-
 mo mare videat trāquillū omnem
 tristitiā abiciet et gaudebit. **Q**ūq;
 vero refertur vt dicitur mare somp-
 niatum ad hominum aduersitatez.
Nam si quis in sompno mare in-
 trauerit vsq; ad verticē. sollicitudi-
 ne et tribulatione et necessitate maxi-
 ma vexabitur per regem. termina-
 bitur autem hoc secundum rationē
 absentie eius a terra. **N**am si pax
 distet minor. si multum vehemēti-
 or afflictio erit. **I**tem si quis somp-
 niet secus littus maris se ire. et
 pedes inquinauerit. tribulabitur a
 rege secundum rationem inquina-
 menti. **I**tem si rex per sompnum
 videat mare perturbatur. perturba-
 bitur in regno suo. **I**tem quia i p̄-
 fato sompno **D**aīel dicit qd̄ scda be-
 stia q̄ est filis visio hēbat i ore tres

ordines scilicet dentium. **N**otandum quod secundum interpretes somniorum dentes somnii variam habent significationem. **R**az aliquando referuntur ut dicunt ad principum vel regnorum dignitatem. et sic accipiendū in hoc somnio **D**an. quia illa scilicet bestia versus similes regnum psorum signat. quod versus sile perhibetur propter patientiam laboris et precitatem victus. **R**ā pro pulmento sale utebatur et cardomo. sed assimilatur versus non in toto sed in parte. quoniam contra ipsam dei nichil crudeliter egit. tres autem ordines dentium habuit. id est a principio tria regna. scilicet psorum. medorum. et chaldeorum. **V**el tres dentium ordines tres principes super. cxx. satrapas habebat. **Q**uandoque vero dentes somnii ut dicunt communiter referuntur ad consanguineorum somnii varietatem. **R**am duo dentes anteriores significant filios. pariter. seu fratres aut magis proximos de consanguineis. **Q**ui vero sequitur anteriores quatuor consobinos et remotiores cognatos. **C**aminus dēns firma mentū domus significat et generis hominum. **M**olares vero significant pueros. et superiores quidem masculos. inferiores vero femininum sexū. **P**assiones ergo dentium somniate ad ipsorum consanguineorum referunt adueritatem. **R**am si quis intuitus per somnium fuerit aliquos de anterioribus dentibus moueri ac demigrari aut scaturire omnibus. signat quod aliquis ex his quos diximus per anteriores dentes significari egrotabit. et si aliquem illorum dentium viderit cecidisse. morietur propinquior de linea consanguinitatis. **S**i vero aliquem de dentibus qui sequuntur anteriores viderit motum fore aut fractum aut aliquo passum. eadem signat alicuius

cognatorum predictorum. **S**i vero erutus videatur. portendit mortem. **S**i vero caninum dentes quis viderit contractum. maior domus vel generis eius periclitabitur. **S**i autem viderit eum demigrari vel vacillare. egrotabit ille et ebullabitur. **I**tem si videat quod caninus dens elongatus fuerit intantum quod impediat comestionem et os claudere. maior domus sue et generis erit impedimentum cunctis et prohibitio. sed tamen suscipiet correptionem cum dentis excessus habentis radicem facile possit coequari. **H**ec dicunt somniorum interpretes. sed ego interpretationibus talibus communium somniorum fidem esse ponendam non existimo. quia nulla ratio michi claret quare huiusmodi somniorum ymagines humanarum rerum euentus tales regulariter consequantur. **S**ecus autem de illis sompniis sentio. quod diuina scriptura refert. quia hominibus ad eruditionem ipsorum a deo illa esse immissa nulli venire debet in dubium christiano. **V**n **J**ob **tricesimo tercio.** **P**er somnium in visione nocturna quando irruit sopor super homines et dormiunt in lectulo. tunc aperit aures virorum. et erudiens eos instruit disciplina. **I**tem temptat dyabolus homines multipliciter fraudulenter et instanter. quod ostenditur **A**pocalipsis **duodecimo.** vbi dicitur. **E**cce draco magnus rufus habens capita septem. et cornua decem. et in capitibus eius septem dyademata. et cauda eius traxerat terciam partem stellarum celis et misit eas in terram. et draco stetit ante mulierem que erat paritura. ut cum peperisset filium eius deuoraret. **I**ste draco dyabolus est latenter amab?

hominum insidians. Ipse enim dicitur leo ubi aperte seuit. sed draco ubi occulte decipit. ideo duo sunt contra eum necessaria. patientia a tra seuitiam leonis. et prudentia contra fallaciam draconis. et per ista duo sancti illudunt ei. **Ps.** Draco iste quem formasti ad illudendum ei. Dicitur autem magnus propter potestatem nocendi precipue quam habebit in fine **Job. xli.** Non est potestas super terram que comparetur ei. Rufus dicitur propter maliciam qua sanguinem et mortem hominis ab inicio sitiuit **Job. vii.** Ille homicida erat ab inicio. Dicitur autem habere septem capita iquam suggerit et mouet ad septem capitalia vicia. Dicitur etiam habere cornua decem. in quantum inducit ad contemptum et transgressionem decalogi. i. decem preceptorum legis diuine. Et in capitibus eius septem dyademata propter septiformem temptationem. per quam victores eius coronantur. Sunt enim ut dicit **Bernardus** septem genera temptationum. Prima est ipostuna que procaciter insidit. ut saltem vicat **Job. xiiij.** Mons cadens defluit. et saxum transfertur de loco suo. lapides excauant aque. et allumone terra paulatim consumitur. Secunda est dubia que animus ambiguitatis nubibus inuoluit **Job. vicesimo.** Cogitationes mee varie succedunt sibi. et mens in diuersa rapitur. Tercia est subita que iudicium rationis preuenit. Trenorum tertio. Velociores fuerunt persecutores mei aubus celi. Quarta est occulta que deliberationis considerationem preterfugit. Unde **Job. decimo tertio.** Quantas habeo iniquitates et peccata. stela mea atq; de

lecta ostende michi **Job. quatuoragesimo primo.** Quis reuelauit faciem indumenti eius. et in medium oris eius quis intrabit. portas vultus eius quis aperiet. i. quis aperiet occultas eius cogitationes. Quinta est violenta que vires anime siue mentis transcendit **Job. tricesimo.** Quasi rupto muro et aperta ianua irruerunt super me. et ad meas miseras deuoluti sunt. Sexta est fraudulenta que animam seducit. Proverbiorum de cimo quarto. Est via que videtur homini recta. nouissima autem eius ducunt ad mortem. Septima est perplexa que varis vitis simul impedit **Job. xxxix.** Procul odoratur bellus exhortationem ducum et ululatum exercitus. Sequitur. quod cauda eius. i. finalis intentio eius. vel simulata deceptio quo malitiam tegit. sicut cauda tegit turpitudinem. **Ysa. ix.** Prophetam loquens mendacium ipse est cauda. trahens tercia parte stellarum. i. reprobos qui nec sunt de parte innocentium. nec de numero penitentium. sunt tamen de numero stellarum propter lucem. i. cognitionem fidei quam habent saltem informem. Et misit eos tractos et allectos in terram. i. in amorem terrenorum. ut plus ea quam celestia diligant. Sequitur. quod draco. id est ipse dyabolus stetit sequi incessanter insidiando. ante mulierem. id est animam. que erat pitura. id est opere impletura conceptus propositi boni. Cum enim grauata sit anima in conceptu boni propositi. statim in partu insurgit dyabolus ut impediat partum.

Capitulum xxxiiij.

Uta hominis spūalis assila
tur illi statue quaz sopnia
uit nabuchodonosor. de q̄
dicitur Dan. ij. Tu rex videbas a
ecce quasi statua vna grandis sta
tua illa magna. a statua sublimis
stabat contra te. et intuitus eius
eāt terribilis. huius statue caput
ex auro optimo erat. pectus autez
et brachia de argento. Porro veni
ter et femora ex ere. tibie autē fer
ree. pedum autem quedam pars e
rat ferrea et quedā fictil. Videbas
ita donec abscisus ē lapis de mō
te sine maib⁹. a pūssit statuaz in
pedib⁹ eius ferreis et fictilib⁹ et a
minuit eos. tūc strita sunt parit
ferrum testa es argentū et auruz.
et redacte quasi in fauillā estive a
ree. a rapta sunt a vento nullusq̄
locus inuentus est eis. Lapis autē
qui pūsserat statuā factus ē mōs
magnus et repleuit vniuersam t̄
ram. hoc est sompnum. In hoc sop
nio satis describitur humane vite
spiritualis varietas. Primo quan
tum ad dignitatem conditionis.
ecce statua grandis a. Secūdo q̄n
tum ad facilitatem corruptiois hu
ius statue. caput a. Tercio q̄ntuz
ad difficultatem repationis. vide
bas ita donec abscisus est lapis rē
dignitas conditionis describitur.
quia statua hec erat grandis subli
mis et terribilis. Sic vita spiritua
lis hominis iusti est grandis p̄ fidē
Deb. xi. Fide moyses grandis fāis
et cetera. est sublimis p̄ spem Da
nielis. iij. Proceritas siue sublimi
tas eius contingens celum. scilicet
per spem celestium. sed est terribi
lis hostibus p̄ caritatem Cant. vi
Terribilis vt castrorum acies ordi
nata. Ordinantur enim castra vie
tutum per caritatem Canticorum se

tundo. Ordinauit in me caritatez
VI grandis in actiua. sublimis in
contemplatiua. terribilis in aduer
sariozum pugna. quā sez habet in
vtrq̄ vita. vel magna est eius cor
rectio. sublimis eius reparatio terri
bilis est eius p̄ditio siue dampna
tio. ergo magtudo statue in consi
deratione culpe. sublimitas in consi
deratione gratie. terror in considera
tione pene. sed sequitur. Stabat a
tra te. Hec statua tunc stat extra ho
minem. quando feditatem. infir
mitatem. et calamitatem mentis
intuetur. et qualis sit et qualis eē
possit ex hoc ei ostenditur Psalmi
sta. Arguam te et statuam contra
faciem tuam. Secundo describit̄
vite spiritualis corruptio id est ca
sus mentis a sublimitate virtutuz
ad yma vitiorum. cui⁹ dicit. Caput
huius statue ex auro aē. vbi ostē
ditur. q̄ huius statue prima pars
erat aurea. secunda argentea. ter
cia erea. quāta ferrea. quita teste
a. paulatim in deterius fit de scen
sus. qui a nemo repente fit turpissi
mus. sed gradatim deficiendo. q̄a
qui minima negligit paulatim de
ficit vel defluit. In auro ergo signi
ficatur caritas. que ceteras virtu
tes sup̄greditur. sicut aurū ceteris
metallis ante fertur. In argento
v̄ritas. quia āgentum quo frequē
tiori vsu atterit. eo vtrq̄ clarior̄ id
ditur. Sic veritas vehementi disci
plione quo magis eo melius comē
dat. sic et v̄ritatis consilia experiē
e vsu quo tricioza sūt eo clarioza.
caritatis ego claritatez fulgor auri
exprimit. que celestis desiderij ig
ne flammescit. In ere simulatio. es
enim argentum imitatur in sono.
sed tamen multum distant in pre
cio Sic simulatio suauem dulcedis

tantum habet in sermone. et suaviter roborat et dulciter resultat in ore. sed quantum per verbum et exercitium demulcet exterior. tantum per consilium et desiderium pallet interior. In ferro crudelitas. Ferrum enim cetera metalla vincit et domat. Unde conuenienter crudelitatis violentiam designat. quae resistencia quaeque premit ut opprimat. In testa fictili fragilitas. Fictile enim de facili frangitur. et ideo per eam recte impatientie fragilitas designatur. Illi ergo habet caput aureum qui incipiunt a feruente caritate. ut qui sunt spiritus feruentes in tribulatione patientes. et solliciti in opere. assidui in lectioe. deuoti in oratione. Caritas enim patiens benigna est non inflat. non emulat. non quirit quae sua sunt. Sed tales aliquando ex auro in argentum mutantur. quia refrigerante caritate operantur ex veritate siue bona deliberatione. sed multum inter est inter utrumque statum. quia aliud est operari bonum ex desiderio. aliud ex consilio. aliud operari cum magna delectatione. aliud ex sola deliberatione. Hec conditio adhuc est bona sed operari ex veritate. secundum illud **Io. 17.** Qui facit veritatem venit ad lucem. sed prima erat optima. sed operari ex feruente caritate **Apoc. 17.** Scio opera tua et laborem et patientiam tuam. sed habeo aduersum te pauca quia caritatem proximam reliquisti. age ergo penitentiam et prima opera fac. Sed adhuc mens negligenter facta ex argento mutatur in aes. quia scilicet bonum opus quod faciebat ex veritate. ad laudem hominum resolutus postmodum actitat pro humano favore. Qui igitur blandum se exhibet in sermone. benignum in facie. sed peruersum in opere et voluntate. Iste perfectio abiecto au-

gusto iam operatur in aere. Eris enim more suaviter tinnit extrinsecus. sed voluntatis deprauatione pallebit intrinsecus. Tali dicit **Apocalyp. 17.** Scio opera tua. quia nomen habes quod viuas et mortuus es. Sed deterior est mutatio tertia. quia ex aere mutat in ferrum. In idem enim dum ficti hominis ignominia reuelatur. incipit sordescere et vilescere a quibus antea laudabatur. Et tunc contra eos despectus irasatur et indignatur et detestat eos aliquando. et in eo quod potest crudeliter persequitur. quibus quantum poterat antea placere conabatur. et sic es in ferrum mutatur. id est leuitas in crudelitatem conuertitur et mutatur. Sequitur quarta mutatio seu coniunctio ferri et testae. quia sicut sunt proprii et audaces ad mala inferenda. sic post illa sunt pusillanimes et impatientes ad tolerandum illata. ut recte mirari possis quomodo conuenire possit ferrum cum testa. id est tanta crudelitas cum tanta impatientia. Ecce statua nostra in quale fine desinit. quia post caput aureum plantas fictiles accipit. **Trenorum quarto.** Filii sion incliti amici auro primo. quomodo reputati sunt in vasa testae. Sic ergo patet quod in capite aureo intelligitur deuotio. in membris argenteis discretio. in aere simulatio. in ferris indignatio. Item nota quod in capite intelligitur intentio. qua totum opus in bonum vel in malum fine ducitur. quia totum corpus capite regitur. In pectore vero consilium. quia ibi cor latet. in brachijs opera. in ventre obsequium compassio. quia venter est tenerior pars corporis et velamentum fetoris. in femore humilitas quae ad vilis et indigni-

inclinatur. femur enim p[er] d[omi]n[u]m s[er]u-
 citur. in t[er]rib[us] rigor seueritatis. q[ui]a
 t[er]tib[us] ceteris membris ossa longio-
 ra et robustiora portat. p[er] pedes ne-
 cessitas vite. **P**edes em[en] terraz t[er]-
 gunt. et qu[an]tumcu[m]q[ue] m[en]s se ad ce-
 lestia extendat. sine huius vite s[er]u-
 fionis necessitate suaz n[on] sustentat.
Ergo patet q[uo]d per caput intelligit i[n]-
 tentio. per pectus deliberatio. per
 brachium exercitatio. p[er] ventrem
 compassio. p[er] femur humilitas. p[er]
 tibia[m] seueritas. p[er] pedem necessitas
Vl p[er] caput desideriu[m] intentionis.
 p[er] pectus studium deliberationis. p[er]
 brachium exercitium actionis. p[er]
 ventrem obsequium pietatis. p[er]
 femur seruitium subiectionis. p[er]
 tibia[m] flagellum seueritatis. p[er] pe-
 dem s[er]uicium necessitatis. **S**i ergo
 caput intentio. et aur[u]m deuotio. q[uo]d
 aliud est aureu[m] caput nisi deuota
 intentio. **S**i pectus deliberatio. bra-
 chium actio. argentum discretio.
 q[uo]d aliud est pectus et brachia arg[en]-
 tea q[uam] o[mn]ia et opera discreta. et si
 i[n] ventre compassio. femore s[er]uicium
 o[mn]i in ere simulatio. q[uo]d aliud est ve-
 ter et femora erea nisi pietas et hu-
 militas ficta. et si per tibia[m] seue-
 ritas. p[er] ferrum crudelitas. q[uo]d aliud
 i[n] t[er]rib[us] ferreis nisi seueritas crude-
 lis. et si pes necessitatem. testa vo-
 luptatem. q[uo]d planta testea nisi su-
 perfluitas voluptuosa. pes ex p[ar]te
 testis. et ex p[ar]te ferreus describi-
 tur. q[ui]a delicata m[en]s n[un]c in eorum
 odium adducitur. ignisq[ue] restri-
 gitur. n[un]c vero cu[m] tempora suppetunt
 in eor[um] luxu resoluitur. **E**st ego vt
 pat[et] ex dictis fulgor capitis au[er]i
 deuota intentio celestis desiderij. cla-
 ritas pectoris et brachij argentei
 certitudo recti consilij et rectitudo
 operis cert[is] sonoritas erei veteris et

femoris blandimentum false pieta-
 tis et fidei humilitatis. robur ferree
 t[er]tib[us] rigor immoderate discipline.
 fragilitas testei pedis effrenatio su-
 perfluitatis. **C**aput itaq[ue] aureum
 sancta desideria faciunt. pectus et
 brachij argentum et consilia et o-
 pera recta. ventres et femur ereu[m]
 obsequia et seruitia ficta. tibia[s]
 ferreas flagella seua. planta teste-
 am s[er]uicia delicata. **T**ercio descri-
 bitur destructe vite reparatio. **S**e-
 pe enim quem nos corrigi[m]us man[us]
 humana p[ro]nit sententia diuina l[et]
 inspiratio interna. **V**n[de] de m[en]te ab-
 scissus est lapis sine manibus et per-
 cussit statuam q[ui]e. **Q**uia feroces et
 induratas mentes potius corrigi[t]
 inspiratio diuina quaz corrigat fla-
 gella humana. **E**st ergo lapis ab-
 scissus sine manibus timor diuinit[us]
 inspiratus. in cuius ictu statua dei
 citur. i. monstruosa vita peccatoris
 destruitur. **V**n[de] percussio statue et co[n]-
 tritio opuncti cordis e[st] contritio
 et humiliatio. et in pedibus. i. in i[n]-
 ferriobus statua scutitur q[ui]a m[en]s
 elata atq[ue] peruersa p[er] spiritum t[er]rio-
 ris d[omi]ni ad iniquitatis et inimitatis
 sue considerationez reuerberatur.
 et postq[uam] ferrum percussit cetera cote-
 runtur. **T**uc contrita s[un]t inq[ui]tate[m]
 ferru[m]. te. es. ar. et. au. re. **V**nde q[ui]
 totius boni fundamentum e[st] humi-
 litas. prius erubescimus veta ma-
 la q[ui]a ficta bona. nouissime etia[m] ve-
 ra bona cum sint imperfecta et im-
 hummata. **I**n ferri itaq[ue] contritio[n]e
 dampnamus mala que per iniqui-
 tatem commisimus. in testa aute[m]
 illa que per inimitatem contraxi-
 mus. **E**ris autem contritio est simu-
 lati boni reprobatio. in argenteis
 membris hoc displicet. non q[uo]d sunt
 bona. sed q[uo]d non sunt optima. **I**n

autem autem opere solum hoc est et
prehensibile. quod optimi operis incho-
atio usque ad debiti finis terminum
non perducitur. In argenti itaque con-
tentione boni operis imperfectio. in
aurei vero contractione agruitur op-
timum operis intermissio. Sequitur.
et redacta quasi in favillam est iue aree.
Per estiuum tempus feruor spiri-
tus. per aream spiritualis prudentia
a significatur. faville nigredo vere-
cundie est confusio. Has favillas
adhuc in conscientia toleramus.
quod de preteritis culpis confusi
vel suspecti sumus. Unde pec-
cata in favillam vertuntur. quia
erubescimus in quibus delectati
sueuimus. Sed flante vento faville
tolluntur. cum per spiritus sancti
aspirationem reatus nostri formi-
do omnis atque suspicio absorbetur.
Psalmista. Proiecisti post tergum
tuum omnia peccata mea. Sic pec-
cata prophete erant in favillam re-
ducta quando dicebat. Tota die ve-
recundia mea contra me est. et
confusio faciei mee cooperuit me. sed
quasi a vento raptam cum dicebat.
regraciando et exultando. Bene-
dic anima mea domino et omnia
que intra me sunt nomini sancto e-
ius. Sed raptis favillis nullus eis
locus inuenitur. quia post impetra-
tam veniam mens contra similitudinem
corruptionum detrimenta insupa-
bilis redditur. quia ad similem cor-
ruptelam nec sensus decipi. nec af-
fectus potest corrumpi. Sed nota quod
lapis comminuens statuas crescit
in montem magnum et eminentem.
quia caritas per augmenta profici-
ens eleuat ad confidentie immen-
sitatem. de qua dicitur in **Ps.** Qui
confidunt in domino sicut mons
syon etc. Item vite spiritualis vari-

etas describitur in illa arbore quam
sompniavit idem nabuchodonosor.
de qua dicitur **Dan. iii.** Videbam et
ecce arbor in medio terre. et latitu-
do eius nimia. magna arbor et for-
tis. et proceritas eius contingens
celum. aspectus eius erat usque ad
terminos uniuersae terre. folia eius
pulcherrima. et fructus eius nimi-
us. et esta uniuersorum in ea. sub-
ter eam habitabant animalia et be-
stie. et in ramis eius conuersaba-
tur volucres caeli. et ex ea vesceba-
tur omnis caro. Videbam in visio-
ne capitis mei super stratum meum.
et ecce vigil et sanctus de caelo de-
scendit et clamauit fortiter. et sic
ait. Succidite arborem et praecidite
ramos eius. et excutite folia eius.
et dispergite fructus eius. et fugi-
ant bestie que subter eam sunt. et
volucres de ramis eius. Verumptam
germen radicem eius in terra fini-
te. et alligent vinculo ferreo et erecti
in herbis que foras sunt. et rore ce-
li tingatur. et cum feris pars eius
in herba terre. Cor eius ab huma-
no amuetur. et cor fere detur ei.
et septem tempora mutantur super eum.
In sententia vigilum decretum est et
sermo sanctorum et petitio donec
cognoscant viuentes quoniam dominatus
excelsus in regno hominum. et cuiuscumque
voluerit dabit illud et humillimum
hominem constituet super eum. Hoc
sompnum vidi ego nabuchodonosor.
Describit in sompno hoc vita spualiter
tripliciter. Primum quantum ad statum
gratie. Ecce arbor etc. Secundo quantum
ad lapsum culpe. Et ecce vigil etc. Ter-
tio quantum ad remedium penitentiae. Ve-
rumpent germen etc. Quantum ergo ad
primum nota quod haec arbor magna est
anima existens in gratia. et ipsa magnitudo a-
boris est inmensum robur virtutis. magna

arbor est: qui fortia opera facit. In medio q̄ terre: quia minima bona desiderat: altitudo minima: q̄ de s̄bilitatibus subtiliter sentit. Hec est arbor magna: ad bona agenda: fortis: ad mala toleranda: p̄cra ad sublimia contemplanda. Vnde p̄cristas eius celum tangebatur: quia inuestigationis eius subtilitas celestia penetrabat: magna ergo in actibus: fortis in tribulationibus: sublimis in inuestigationibus: vel altitudo minima inuestigatio est p̄supposita que ē causa succisionis: aspectus eius: i. fame seu nominis celebritas vsq̄ ad terminos vniuersę terre vt a bonis diligatur: et a malis timeatur. Ergo in arbore notatur virtus: in aspectu virtutis noticia: vel aspectus vsq̄ ad terminos vniuersę terre patz: quando p̄prie virtutis experientia: nec in magnis nec in minimis latet: folia ei⁹ pulcherrima et fructus eius nimius: in folijs verba: in fructu scientia: in esca doctrina: nam esca vniuersoz in ea. Folia itaq̄ pulcherrima sunt verba discreta: Fructus copiosus sensus eruditus multiplex intellectu. Esca vniuersoz plena eruditio omnium discreta admonitio singulorū: Folys em̄ fructus reficitur: et verbis compositis sententia ornatur: Fructus bonus sapit et pascit: et scientia spiritalis per sacram admonitionem suauiter reficit: folys habundabat. **Job** dicens Qui me inquit audiebant expecta nē: Fructu at sapiens ille qui dicebat: **Michi** at dedit oim que sunt scientiaz rē. **Sapientē. vii.** Estam vniuersis dabit q̄ dicebat grecis ac barbaris sapientibus et insipientibus debitor sum **No. i.** Vel est fructus minimi scientia curiosa **Eccl. iij.** In vobis supuati

is noli scrutari multipliciter: s̄bter eam habitabāt animalia et bestie nē. Per animalia intellige mentes voluptati deditas: Per bestias mentes iracundas: Per volucres accipe sp̄iales bonoz studiorum et sanctorū desideriorū alis ad celestia volantes: subter eam ergo habitabant animalia et bestie: eo q̄ huiusmodi mētes per cupiditatem et iracundiam dissolute iuste quidem premi debent rigore discipline: Sed in ramis superioribus conuersabantur volucres celi: eo q̄ vni contemplatiui et celestibus desiderijs accensim merito debeant et auctoritate exigi et digno honore sublimari: et ex illa refectatur omnis caro. Ex illo omnis caro reficitur: cuius virtutis exemplo omnes edificantur: cui⁹ consolatiombus omnes fouentur: cuius beneficijs omnes recreantur: cuius consilijs omnes roborantur et doctrina reficiuntur. Vel per volucres intelliguntur s̄biles cogitationes: per animalia et bestias carnales affectiones: per arbores ego vt dictum est accipimus robur fortitudinis: per ramos opera et exercitia virtutis: ex quibus ramis meritorum bonorum fructus tempore suo colligimus: rami ergo volatilia celi suscipiunt: quia scilicet bona opera ad sublimes cogitationes deducunt: sed s̄bter animalia et bestie habitant: q̄ carnis impetus deorsū premunt. **Apoc. i. Cori. ix.** Castigo corpus meū et in seruitutem redigo: ne forte cū ali. p̄. ipse. rep. 20. effi. Sūt ergo aues p̄ tpe ad celestia eleuari: et in eternorū contemplatione suspendi: et iterū post sublimes volatus ad arboris sue ramos reuerti: ibiq̄ imorari: cogitationes cordis ad morū operumq̄ suoz oliterationē

frequēt iudicāe. et eorū circūspēcti
 dms frequētius iſistere. **S**ed agē
 de vita ſpūali quantū ad lapſū cul
 pe cum dicitur Ecce vigil. i. angelus
 Angeli em̄ vigiles ſūt. quia ad no
 ſtram custodiam et p̄tectionem im
 pigre inſiſtunt. quibus ſompnus
 erroris et obliuionis circa noſtra
 custodiam nunq̄ ſubrepat. **E**t ſcūs.
 vt intelligatur angelus bonus nō
 malus. **D**e celo deſcendit. quia hmōi ſē
 tentiaꝝ de celo cognouit. et in terra
 diſpoſuit. **H**oc em̄ eſt āgelos de ce
 lo deſcendere. qđ in ſūmis diſcūt i
 terra diſponere. **E**t cla. for. et ſic
 ait. p̄. ar. **H**om̄i āgeli bona per ſe
 ipſos faciūt. mala autem per ma
 los fieri p̄mittunt. **V**nde angelus
 hic. qz rectitudinis ſtatū ſubuertē
 malū eſſe cognouit. arborem preci
 dere noluit. **V**erūptamē quia hoc
 vnius meritū vel vniuerſitatis bo
 num exigere cognouit fieri p̄miſi
 ſit. **V**n̄ qđ dicit arborem precidite.
 p̄miſſionē intellige non p̄ceptū
 onem. **V**nde non eſt per hoc ſpūali
 bus malis obedientia iuncta. ſed
 licentia indulta. **E**t dicitur qđ for
 ter clamauit. vt notetur diſtātia i
 ter voluntatem ſiue intentionem
 ſpūs boi et mali. qz nos forſitē cla
 mam⁹ cū longe poſitis aliqđ inno
 teſtere volumus. **S**ed ex hys acci
 pe. qz non poſſunt nos mali angeli
 pro ſua voluntate niſi accepta licē
 tia qua p̄mittātur perturbare. ali
 as autē nemo poſſet eorū impetuz
 tolerare. **N**am arbore ſuccidere po
 tuiffent et voluiffent. et tamē non
 niſi p̄miſſi ſucciderunt. qz ſine dei
 p̄miſſiōe niſi faciunt. **S**ed niſi ar
 bor iſta nimis alta fuiſſet. et de ſua
 virtute intumuiffet. ſententiaꝝ ſucci
 ſionis non accepiffet. **A**rbor itaqz
 ſucciditur. quando conſtante vir

lus temptatiōibus paulatim atte
 nuatur. tandemqz ſūdū tollitur.
Ps. Deliquit me virtus mea. **S**ucci
 ſa arbore rami preciduntur. quia
 v̄tute animi deficiente. bona opera
 paulatim ſubtrahuntur. **A**rbor ſuc
 ciditur et rami preciduntur. quan
 do virtus in occulto. et virtutis o
 pus deficit in aperto. **P**rius igitur
 ſubtrahitur virtus animi. poſtmo
 dum autem ſubtrahitur etiam fa
 cultas et occasio bene operandi.
Et ſuccifa arbore. arboris ramisqz
 precifis folia excauituntur. fructusqz
 diſpergitur. quia deficiente virtu
 tum p̄poſito et virtutum exerci
 tio. prius gratia bene loquēdi tol
 litur. tandem etiam gratia recte i
 telligendi ſubtrahitur. **E**t recte
 poſtqđ deficit ſtudiū bone operati
 ois ſubtrahitur ſacundia ſermonis.
 quia ſcād alizate magis qđ edificacē
 audiētes p̄t ois caſtigatio vl̄ exhor
 tatio de p̄uati p̄dicatoris. **F**oliorū
 eēgo gratia excauitur. quando ex
 ſuſpitione infami prius habita ſa
 cundia loquēdi vel autoritas amit
 titur. **F**ructus diſpergitur. quando
 eius doctrina otempnitur. que qđ
 uis per ſenſus conſilij v̄tilis forſitā
 videatur. per prauum tamen vite
 exempluz facile conculcatur. **F**ru
 ctus diſpergitur. quando importu
 na variarum concupiſcentiarum i
 inuēſione ſtudiū meditationis diſſi
 patur. et ſubtilitas inueſtigandi
 facultas cogitationum euagatiōe
 confunditur. **S**equitur. fugiant be
 ſtie que ſub ea ſunt. **H**oc ſit quan
 do amiſſis virtutum ramis. et fru
 ctu conſilij. et honeſtate vite. et au
 ctoritāte doctrine ſubiecti eius ip
 ſius obedientiam detractant. et
 cānales quicqz eius magiſterium
 contempnunt. volucres quoqz celi

sompnioꝝ interpretēs dicūt q̄ alijs
 signant ratione sitium. aliud ratioe
 partium. aliud ratione fructuum. **De**
 situ em̄ arborum exemplū adducit.
 quia si quis viderit per somnium ar-
 bores ortas in mari aut petra. aut
 alijs locis que non recipiunt arbo-
 rum germinationē viros insuetoz
 habituū in loca illa intraturos pre-
 stoletur scdm̄ rationē multitudinū
 arborū. **De** partibus quoq; arborū
 exemplū adducit dicentes. q̄ som-
 nia que de arboribus apparent ad
 hominum conditiones referuntur. qz
 robur trunci qd̄ in altum porrigit
 vt dicūt oratioē signat. stipites autē
 siue rami ad folios referuntur. fru-
 ctus autē referuntur ad fidem et di-
 uicias. sed folia ad sensum. Nam i
 sompnio folia que bene vident vi-
 rere et bñ nutri retitudinē sensus
 significant. languida vero labētia
 fūcoq; destituta sensus p̄tendūt im-
 becillitatē. **De** fructib; autē dicunt
 q̄ aliud representat ratioe saporis.
 aliud ratioe t̄pis. aliud ratioe arbo-
 ris. Quātū em̄ ad saporē dicūt. q̄
 om̄s fr̄as acetosi & stiptici in som-
 nio visi referuntur ad malū euētū
Vñ si alicui videat in somnio q̄ col-
 ligat ex palmeto fructū acerbū
 tribulabit et cruciabit scdm̄ ratio-
 nē excerpti fruct; eo q̄ stiptic; sit
Itē si quis arbore oliue oplex; fru-
 ct; excerpterit. a viro hylari ac mi-
 ti amaritudinem et tribulationem
 accipiet. eo q̄ fructus stipticus sit
Contra autē fructus dulces et sua-
 ues ad bonū referuntur euētū. **Vnde**
 si cui i somnio videatur q̄ ex palme-
 to excerptat fruct; maturos. adipi-
 scetur aurū et diuitias scdm̄ rōnez
 excerptiois. **Si** autē de theca seminis
 acceperit fructus palmarū. inueni-
 et gaudiū apud filiū nobilis muli

eris. **Itē** si quis se aspiratus fuerit
 nucem cutere et accipere de fr̄u ē
 ius. acquirat a viro sene diuitias cu;
 labore quas ille nouiter possideat
De tempore vero fructuum dicunt
 q̄ aliud representant fructus in tē-
 pore suo visi q̄ faciant extra tēp;
Vnde referunt q̄ quidam veniens
 ad sompnioꝝ magnū interpretē
 qui dictus est serim interrogā-
 uit eum multis astantibus dicens
Vidi per sompnium q̄ in arbore;
 ascendens que dicitur vericolea co-
 medebā de fructu eius. **Qui** respō-
 dit. a diuite viro beneficium adi-
 pisteris. **Et** iterū post dies multos
 venit alius multis astantibus a eā-
 dem questionem p̄posuit dicens **A-**
 scendi arborem que dicitur verico-
 lea et comedi de fructu eius. et ait
 serim tribulatio expectat te cum
 tortura. **Et** mirati qui aderāt quō
 eiusdem sompnij diuersa esset in-
 terpretatio. **Et** respōdit primo tē-
 pus fructuum erat. sedo interrogā-
 te fructus abierant. ideoq; permuta-
 tum est iudicium. **Et** percontā-
 tes inuenerunt i utrisq; vt dixerāt
 interpretēs. **Ratione** vero arboris va-
 riatur & mutatur significatio. qua
 si quis videat q̄ volēs colligere ma-
 la pumica. adhaerit vestis eius trū-
 cis ipsius arboris scissaq; fuerit. si-
 gnificat q̄ cum viro locuplete con-
 tendet. **Et** si post complicationē
 ramū tuperit victoria potietur.
Hec dicunt sompnioꝝ interpre-
 tes. que quia naturalis ratiois fū-
 damentum non videntur habere
 plus a plebisq; prudentibus fabu-
 losa reputantur q̄ vera. **Item** vi-
 ta hoīs variat secundum statū na-
 ture et culpe et penitētie. et hec va-
 rietas ostēdit **Actū**. x. in visione
 petri. **Et** em̄ ibi q̄ petrus vidit vas

quodam velut lintheum magnum quatuor hinc submitti de celo in terram in quo erant omnia quadrapedia et serpentina terre et volatilia celi et facta est vox ad eum surge petre occide et manduca. ait autem petrus Absit a me domine quia nunquam manduca ui omne cor et immundum et iterum vox secundo ad eum. Quod deus purificauit tu ne cor dixeris. Hoc autem factum est per terram et statim receptum est vas in celum. **Primo** hic describitur vita hominis quantum ad statum nature quia homo maxime ex parte anime est velut quodam vas magnum et pax quodammodo dicitur. **Vnde** Phis dicit quod anima est quodammodo omnia. Omnia enim capit per sensum vel intellectum immo est quodammodo capax dei. vnde nichil minus deo eam implere potest. **Sed** est homo quasi lintheum propter mortalitatem carnis quia lintheis mortuorum corpora hactenus inuoluebantur. **Item** quatuor hinc submissa. quatuor elementis et positum. **Sed** de celo in terram submittitur quia de celo spiritus caro vero de terra originatur. **Vnde** homo de celo in terram submittitur cum spiritus carnis vniuersi. **Ubi** describitur homo quantum ad lapsum culpe ex eo quod vas submittitur de celo in terram. id est de gratia in culpa. vel de celo in terram peccatorum submittitur quia dimisso spiritu carnis sequitur et ideo sunt in eo quadrapedia id est peccata luxurie quia peccatum carnis quasi quatuor pedibus gravatur quia scilicet quatuor actibus siue modis proficitur scilicet suggestionem delectationem sensum et opem. **Item** serpentes qui terre inherunt vtre id est peccata auaritie quibus rebus terrenis inheremus mente. **Item** volatilia que in altum volant per que signatur appetitus siue peccata superbie. **Celicio** describitur statim prime quia facta est vox ad eum surge scilicet a peccatis

auaritie que infima petit. **Occide** delectationes luxurie que in carne uiuit manduca id est conterere appetitus superbie que proterue se erigit. **Sed** quia superbus iustus quandoque iactanter se commendat et despicit ceteros et coniungi rennuit humili penitenti sicut phariseus qui dicebat. **Non** sum sicut hic publicanus subdit. **Nunquam** manducaui donec cor et in mundum. **Sed** hec iactantia reprimi cum dicitur. **Quod** deus purificauit scilicet per penitentiam tu ne cor id est immundum dixeris. **Nam** prima omnem immundum purificat. **Sed** prima necessaria est tripliciter scilicet in corde per contritionem in ore per confessionem in opere per satisfactionem. **Et** ideo additur quod hoc factum est per terram. **Et** talis penitentia etiam in celo acceptatur et approbatur. **Vnde** subfertur quod statim receptum est vas in celum. **Vel** hoc dicitur quia talis penitentia ianuam celi apert et ipsi penitente in celestem gloriam finaliter introducit.

Capitulum xxv.

Virtutes principales sunt septem quibus septem vitia opponuntur quod patet ex sompno pharaonis quod habetur Gen. xli. **Vbi** dicitur quod pharaon dormiuit et vidit somnium septem spicas pullulabant in culmo vno plene atque formose. **Alie** quatuor totidem spicas tenues et puille vixidine oriebantur deuorantes omnes priorum pulchritudinem. **Per** septem autem spicas plenas possunt intelligi septem virtutes. **Primo** propter numerum quia septem erant spicas et septem sunt virtutes anime principales ad quas cetera reducantur scilicet tres theologice ut fides spes et caritas. **Et** quatuor cardinales ut iusticia temperantia

fortitudo et patientia. Nam fides or-
diatur rationalis. Spe confortatur
irascibilis. caritate ordiatur concupi-
scibilis. temperantia gubernat corpus.
iusticia regitur mundus. fortitudo
vincitur dyabolus. prudentia diri-
gitur et perficitur omne opus. Est
enim prudentia secundum Philonem re-
cta ratio agibilium. Secundo propter
exemplum quia recte assimilantur
spicis que dicuntur spica a quibus-
dam spiculis quibus sunt minute ex-
terius. Sic etiam quelibet virtus
habet spicula sua et tela quibus de-
fendit se. Nam fides habet spicula
miraculorum. spes spicula orationum.
caritas spicula elemosinarum. ius-
ticia spicula suppliciorum siue puni-
tionum. temperantia spicula ieiuniorum. for-
titudo spicula premiorum. quia con-
sideratio penam minuit vim flagelli.
prudentia autem spicula verborum.
quia verba sapientium quasi stimuli.
Tercio propter fundamentum siue prin-
cipium. quia pullulabant in culmo
vno. Iste culmus a quo omnes vir-
tutes oriuntur. et in quo fundantur
et vniuntur est gratia dei. Unde fi-
cut omnes potentie anime oriuntur
ab eius essentia ita omnes virtutes
oriuntur a gratia. Quarto ratione ordinis
quia erant plene. Plene enim virtu-
tes sunt gratis et semibus meritorum
ex quibus etiam suscipiuntur fructus
premioium. Quinto propter aspectum
quod formose. id est pulchre in aspectu. Sic
virtutes reddunt vitam hominis
pulchram et gratam ad imitationem. Per
septem autem spicas tenues intelliguntur
septem vitia capitalia. ex quibus
cetera vitia oriuntur. Primo propter
numerum. quia totidem erant sicut spi-
ce plene scilicet septem. Et sicut principali-
a vitia septem sunt. scilicet superbia. aua-
ritia. gula. luxuria. ira. inuidia. et

accidia. Superbia querit excellen-
tias. Avaritia querit diuitias. Gu-
la expetit delicias. Luxuria querit de-
lectari. Ira vult vindicare. Inuidi-
am contristant prospera scilicet aliena.
Accidia fugit laboriosa. Secundo
propter exemplum quia assimilatur spi-
cis scilicet que dicuntur a spiculis puni-
tionum. quia scilicet et conscientiam pun-
gunt. **No. 7.** Tribulatio et angusti-
a in omnem animam operantis ma-
lum. tribulatio scilicet pene. et angu-
stia conscientie. Tercio propter defectum
quia tenues erant. Carent enim vi-
tia pinguedine gratie. plenitudine
iusticie. et fructu mercedis eterne.
Quarto propter incendium. quia per-
cussit videri. id est inflammatione sug-
gestionis dyabolice. Ipse enim dia-
bolus est ventus vrens. virtutes
vastans. et vitia inflammans. **Job**
xxvi. Tollet eum ventus vrens.
Quinto propter effectum. quia de-
uorabant omnem priorem pulchri-
tudinem. quia scilicet vitia dissipant
omnem pulchritudinem virtutum.
Nam pulchritudinem fidei vastat a-
uaritia. que est ydololum seruitus.
pulchritudinem spei vastat accidia que
dum laborem refugit quasi euacuat
spem mercedis. pulchritudinem ca-
ritatis destruit inuidia. pulchritu-
dinem iusticie superbia. pulchritu-
dinem temperantie deuorat gula.
pulchritudinem prudentie ira. pul-
chritudinem fortitudinis luxuria.
Item quatuor virtutes cardinales as-
similantur quatuor fabis qui describun-
tur in visione. que habetur **Zacha. 1.**
vbi dixit **Vidi et ecce quatuor cornua**
et dixit angelus. hec sunt cornua que ve-
tilauerunt iudam et israhel. Et
ostendit michi dominus quatuor fa-
bros. et ait angelus. venerunt isti
ut decerant cornua. Quatuor ergo

Cornua scđz glosam. sunt quatuor
passiones aiam impugnantēs et p
turbantes. scđz timor. amor. dolor.
et gaudium. hys cornibus vtilant
tur et dissipantur. iuda .i. peniten
tiū confessio. et isrl. .i. contemplatiū
speculatio. et ihrlm. .i. actiuor pa
cifica ouersatio. Nam iuda ofessio
isrl deum videns ihrlm pacifica in
terpretatur. Sed ostra hec cornua
.i. vitia qtuor sab quasi qtuor boni
medici non cernuntur a ppheta. si
ostenduntur a deo. scđz qtuor virtu
tes. vt prudentia. iusticia. fortitudo.
et temperantia. hec em virtutes e
dificant que quid vitia destruunt
Vnde fortitudo deiecit cornu timo
ris. iusticia cornu inordinati amo
ris. prudentia cornu doloris. et te
perantia cornu gaudij et delectati
onis **Ps.** Cornua peccatorum con
fringam

Caplm. xxxvi.

Xristus vocatur leo in visi
one beati Johānis. que ha
betur **Apoc. v.** Vbi vn9 de
senioribus qui in visione apaebat
dixit. Ecce vicit leo de tribu iuda
radix dauid apire libā. et soluerit
septē signacula eius. Vbi pmo ex
pressit xpi presentia. cū dicit. Ecce
Ysa. xxxv. dicetur in illa die Ecce
de9 nos ter expectamus eū. Est em
ecce aduerbiū demonstrādi. Vnde
Ecce vicit. quasi visibilis est qui
vicit. Secdo expssit xpi victoriā. qz
vicit scđz mundum otempnēdo **Io.
xvi.** Cōfiteite ego vici mundū Itē
vicit dyabolū eiciendo **Io. xij.**
Nunc princeps huius mundi eicie
tur foras Item vicit carnem cruci
figēdo **Apoc. vi.** Vetus homo
noster sū crucifixus est vt destrua
tur corpus peccati. Tercio expssit
eius potentiam quia leo. Xpc em

fuit vt leo in natiuitate. Dicit em
qz leo cauda de let vestigia sua vt nō
prehendatur. Sic xpc cauda huā
nitatis vestigia deitatis abscondit.
ne dyabolus eū inueniret **Ysa. xi.**
Leo quasi bōs paleas comedet. .i. fra
gilitates et humilitates nostre hu
manitatis assumet. vt dyabolo su
am diuinitatem abscondat. Item
fuit vt leo in predicatione. qz au
dacter et sine humano timore argu
ebat maiores **Osee. xi.** Quasi leo
rugiet. quia ipse rugiet et formida
bunt filij maris. Itē fuit vt leo in
passiōe. qz tūc dyabolū pprie vicit.
et pcedam de manu eius tu lit **Ge
nes. xlix.** Catulus leonis iuda ad
pda9 ascendisti. fili mi requiescēs
accubuisti vt leo. Item vt leo fuit
in resurrectione. quia mortu9 ter
tia die. virtute patris quasi virtute
te vocis eius suscitatu9 fuit **Numēi
xxvi.** Accumbās dormiuit vt leo.
et quasi leena quā suscitare null9
audebit. Itē leo erit in iudicio qñ
do emittet rugitū terribilē **Amos
tercio.** Leo rugiet quis non time
bit. Quāto expssit xpi psapiam.
quia de tribu iuda suple natus
Mich. v. Et tu bethleem ephrata
paruula es i milibus iuda. ex te
michi egredietur qui sit doinator
in isrl. Et ex hoc excluditur error
illorum qui dicunt. qz cristus non
assumpserit carnem de virgine s
de ethere fecit sibi corpus. et sic tūc
fudit se in vterum virginis. Vnde
dicūt qz cristus natus est de virgine
sed non factus de virgine. contra
quos dicit **Apostolus Gal. iii.** At
vbi venit pleitudo temporis misit
deus filiū suū factuz ex muliere. fa
ctuz sū lege. Sequē. radix dauid
glo. .i. pcedēs a dauid sū dāntū da
uid. imo vtrūqz pcedēs a dauid q

ad humanitatem **Ysa. xi.** Egredie-
tur virga de radice yesse. suamē-
tum dauid quo ad dimitatez. que
est radix et principium oim **Io. i.**
Omnia per ipſū facta sunt **Apoca.**
xxij. Ego sum radix et gen⁹ dauid
stella splendida et matutina **Qui**
to expſſit xpi efficaciam. scz aperi-
re libru a solue septē signacula ei⁹
quasi dicat. In hoc q̄ vicit librum
aperuit. a dīnam dispositionez im-
pleuit. i. genus hūanum redemit.
Et septē signacula soluit. i. occulta
mysteria declarauit. Dicitur autez
aperuisse septem signacula. quia
septē xpc in se maifestauit no stre
redemptiois sacramēta i lege figu-
rata et a pphetis p̄dicta **Primū** fū-
it ceptio siue incarnatio. que fuit
figurata in ceptione ysaac **Gen.**
xxij. a pphetata **Ysa. viij.** Accessi
ad pphetissam et ceptit filiū **Sedz**
est eius natiuitas. que fuit figura-
ta in natiuitate ysaac **Gen.** **xxvij**
et pphetata **Ysa. ix.** Ecce virgo co-
cipiet et pariet filiū. **Vtrūqz** figura-
tum fuit **Rui. xvi.** in virga aarō
que nocte vna fronduit floruit et
fructum fecit. **Terciu** est passio q̄
figurata fuit in morte abel **Gen.**
iiii. et in immolatione vitule rufē
Rui. xix. et agni **Exod. ij.** et pphe-
tata **Ysa. liij.** Sicut ouis ad occisi-
onem ducet **Ihe. xvi.** Ego q̄si ag-
nus mansuetus qui portatur ad vi-
ctimā **Quartū** ē de se cūs ad infe-
ros qui fuit figuratus in sapsone
qui tulit portas gaze **Iud. xvi.** et
pphetatus **Zach. ix.** Tu aut in sā-
guine testamēti eduxisti victos de
loco carceris ad **Quintū** ē resurre-
ctio q̄ figurata fuit in resuscitatioe
filij mulieris sareptene. in **Reguz**
xxvij. et pphetata **Osee. vi.** **Viuisi-**
cabit nos post duos dies. et in die

tercia suscitabit nos **Sextū** ē ascē-
sio que figurata fuit in translatione
enoch **Gen. v.** et i raptu helie. **ij**
Ihe. ij. a pphetata **Ysa. liij.** Quis
est iste q̄ venit de edom? **P̄s.** **Ascē-**
dit deus in iubilo cē **Septimū** est
aduētus ad iudiciū. qui figuratus
fuit in arcu celesti post diluuiū per
colore igneum **Gen. ix.** et ppheta-
tus ē **Ysa. iij.** Dñs ad iudiciū veni
et cū seniorib⁹ populi sui. **Itez** xpi
vita affilatur illi libro. de quo agi-
tur **Apoc. x.** vbi d̄z. Accipe librum
apertū de manu āgeli stātis supra
mare et sup terrā. quasi apertus
dicēt. **Ex** vita xpi accipe eruditio-
nē qz liber est. vnde accipe librum
istū vt erudiatis. **In** hoc em libro
tot sūt lrē quot vtutes. hūilitas
em est vna littera. paciētia ē alia.
caritas alia et sic de alijs. quas scz
litteras ipemet xpc scripsit in se.
Job. xxxi. Librum scribat ip̄e qui
iudicat. i. filius cui pater omne iu-
diciū dedit **Job. v.** **Ad** exēplar igi-
tur hui⁹ lib scribere quilibet suuz
debet. qz hic est exēplar verax **Vñ**
i iudicio omnib⁹ aptus ostendēt.
vt videāt om̄s i eo fallitates libro-
rū suoz **Apoc. xx.** **Liber** q̄ ē vite a-
pertus ē. a iudicati sunt mortui ex
hys que scripta erant in libro. **Ite**
pate ad lectionē. qz liber iste aper-
tus ē. et ideo dixit libru aptū **Hic**
liber fuit clausus in armario vteri
virgialis i incarnatione. tractatus
inde i natiuitate. sed aptus fuit in
passione. **Ibi** em xpc clauis ferrē
is habuit apertas man⁹ vt erudi-
ret nos de agēdis **Item** lanca ha-
buit apertum latus vbi ē cor vt e-
rudiret nos de credēdis. **Nā** corde
credit ad iusticiā. vel de diligēdis
Luce decimo. **Diliges** dominuz de-
um tuum ex toto corde tuo. **Item**
v nij

apertōs pedes vt eruditet nos de appetēdois. quia pedes anime sūt eius affectus. Itē ad operis imitationem. qz liber ille de manu āgeli accipiendus est. Angelus est predicator. qui non tam verbo q̄ exemplo ānūciat vitam xp̄i. Vnde talis librum istum. i. vitam habet in manu. i. i operis imitatione. qui ēgo talis predicatoris sequitur exēplū recte de manu angeli librum accipe dicitur. Vnde terrestris angelus paulus librum istum accipere de manu nos hortatur dicens. Imitatores mei estote. sicut et ego cristi. ergo librum accipe de manu angeli. i. exemplum tene boni magistri qui facit et docet opera cristi. Talis magister est qui mare et terraz per dibus calcit. i. aduersa et prospera superat. Vñ dicit. stas super mare et super terrā. Per mare em̄ aduersa. prospera vero per terrā intelliguntur.

Explicit liber septimus de exemplis et similitudinibus rerū.

Incipiunt capitula libri octauī

O E aduersarij hōis spūa libus	.i.
De adulatoribus	ij.
De amore dei et amore pprio	iii.
De anima	iiii.
De autoritate superioris	v.
De bono opere p̄ alio facto	vi.
De carne et spiritu	vii.
De casu malo	viii.
De circuibus et dispēns	ix.
De cogitationibus	x.
De cōfessione	xi.
De cōficientia	xii.
De correptionē	xiii.
De corpibus beatorū et dampnatorum	xiiii.

De dampnatis	xv.
De dampnis	xvi.
De dyabolo	xvii.
De discordia	xviii.
De dubijs	xix.
De elemosinis	xx.
De errore	xxi.
De excoicatione	xxii.
De falsitate	xxiii.
De fautoribus malorū	xxiiii.
De fidelibus distinguēdo fide	xxv.
De filijs dei	xxvi.
De fraudulētis et ypocritis	xxvii.
De frequētatiōe cōfessionis	xxviii.
De gratia	xxix.
De hereticis	xxx.
De ignorātie excusatiōe	xxxi.
De inobedientia	xxxii.
De inspiratiōe diuina	xxxiii.
De iniuria xp̄i et eccie	xxxiiii.
De intentione	xxxv.
De iudicio xp̄i i fine seculi	xxxvi.
De iudicio hōim suspiciōso et de iudicijs	xxxvii.
De iuramento	xxxviii.
De iustis et peccatorib⁹	xxxix.
De legibus	xl.
De locis	xli.
De luxuria	xlii.
De matrimonio spūali	xliiii.
De merito vite eterne	xliiiii.
De miracula v̄missiōe p̄ccorū	xlv.
De misericordia dei	xlvi.
De morte vel moriēte	xlvii.
De negligētia vel dilatiōe	xlviii.
De obedientia	xlix.
De ope .i. De oratiōe	li.
De ornamentis anime	lii.
De parentib⁹ et filijs	liiii.
De passioib⁹ et vitijs inatis	liiiii.
De peccatis	lv.
De peccatoribus	lvi.
De punitiombus	lvii.
De penitētia	lviii.
De pseuerātia	lix.